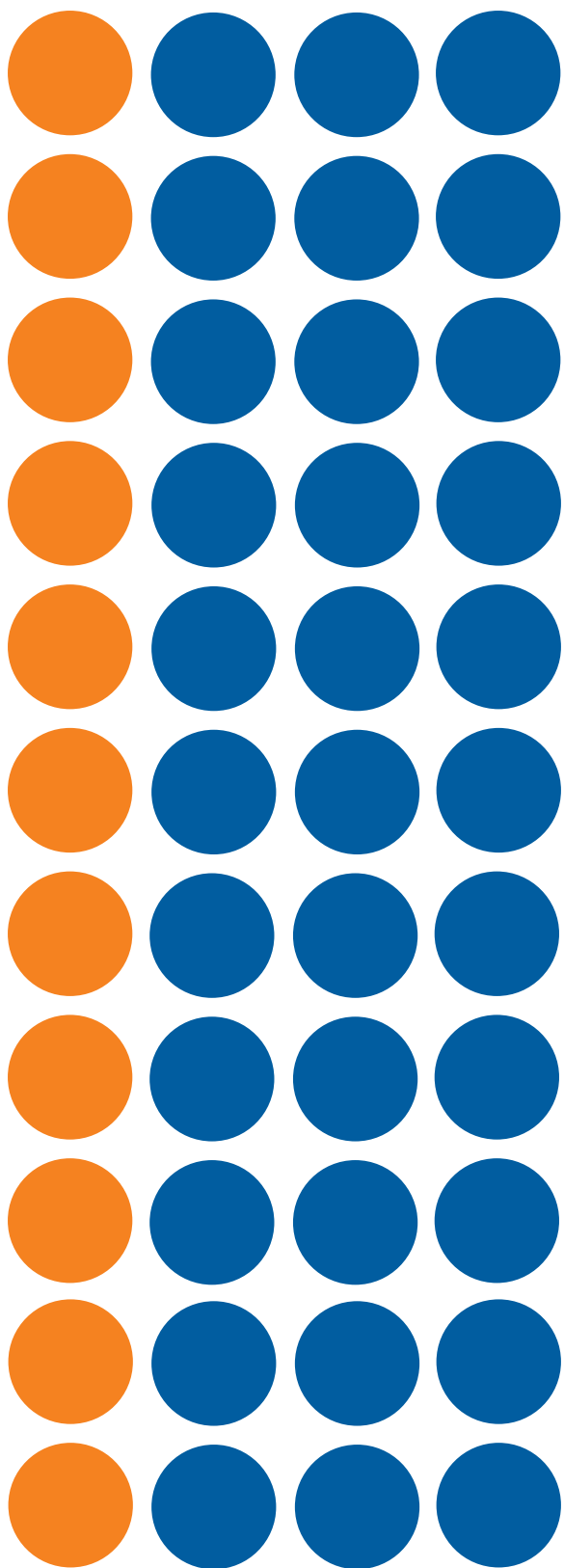

Muovituote-
teollisuuden
ja kemian
tuoteteollisuuden
työehtosopimus
21.2.2025 – 31.12.2027

KEMIANTEOLLISUUS RY:N,
MUOVITEOLLISUUS RY:N

ja

TEOLLISUUSLIITTO RY:N

välinen

MUOVITUOTETEOLLISUUTTA JA KEMIAN TUOTETEOLLISUUTTA

koskeva

TYÖEHTOSOPIMUS

21.2.2025 - 31.12.2027

SISÄLLYSLUETTELO

I	YLEISTÄ.....	11
1 §	Sopimuksen soveltamisala	11
	KOTITYÖNTEKIJÄT	11
	OSA-AIKATYÖ	12
2 §	Järjestäytymisvapaus	12
3 §	Liitesopimukset.....	12
4 §	Sopimuksen sitovuus ja työrauhavelvoite	12
	SOPIMUKSEN SITOVUUS	12
	TYÖRAUHA JA VALVONTAVELVOLLISUUS.....	13
5 §	Työsuhteen syntyminen ja päättyminen	14
	TYÖNJOHTO-OIKEUS.....	14
	VÄLIAIKAINEN TYÖTODISTUS	15
	MÄÄRÄAIKAINEN TYÖSOPIMUS	15
	PEREHDYTTÄMINEN JA TYÖNOPASTUS	15
	IRTISANOMISAJAT	16
	NEUVOTTELUAJAN LASKENTA	17
	PÖYTÄKIRJAMERKINTÄ:	17
II	TYÖAIKA.....	17
6 §	Säännöllinen työaika.....	17
	YLEISET MÄÄRÄYKSET	17
	10-TUNTINEN	18
	LIUKUVA TYÖAIKA.....	19
	JAKSOTYÖ.....	22
	YÖTYÖ.....	22
	VAPAAPÄIVÄT	22
	ARKIPYHÄVIIKOT	22
	TYÖVUOROLUETTELO JA TYÖAJAN TASOITTUMISSUUNNITELMA	22
	TYÖVUOROLUETTELO JA TYÖAJAN TASOITTUMISSUUNNITELMAN	
	MUUTTAMINEN.....	23
	SIIRTYMINEN TOISEEN TYÖAIKAMUOTOON	23
	VUOROJEN VAIHTUMINEN JA MUUTTUMINEN.....	23
	POIKKEUKSET	24
	TYÖVIIKON JA VUOROKAUDEN ALKAMINEN	24
	ALOITTAMIS- JA LOPETTAMISTYÖT	24

LISIEN MUUNTAMINEN	25
PALKANMAKSUN AJANKOHDAN SIIRTÄMISESTÄ SOPIMINEN.....	25
7 § Työaika päivä-, yksi- ja kaksivuorotyössä	26
TYÖAJAN PITUUS.....	26
TYÖAJAN TASAAMINEN / TYÖAJAN TASAAMISPÄIVÄT	26
TASAAMISPÄIVIEN KERTYMINEN.....	27
TASAAMISPÄIVIEN ANTAMINEN	28
TASAAMISPÄIVIEN PITÄMISESTÄ TOISIN SOPIMINEN	29
TYÖAJAN TASAAMINEN/KESKIMÄÄRÄINEN VIIKKOTYÖAIKA	29
8 § Keskeytyvä 3-vuorotyö	30
SOVELTAMISALA.....	30
TYÖAJAN PITUUS.....	30
TYÖAJAN TASAAMINEN	30
9 § Keskeytymätön 3-vuorotyö	31
SOVELTAMISALA.....	31
TYÖAJAN PITUUS.....	31
SÄÄNNÖLLISEN TYÖAJAN JÄRJESTÄMINEN	32
10 § Lepoajat.....	33
PÄIVITTÄINEN LEPOAIKA	33
VIRKISTYSTAUKO	33
LEVÄHDYSTAUKO	34
VUOROKAUSILEPO.....	34
VIIKOITTAINEN VAPAA-AIKA	34
11 § Ylityö.....	35
VUOROKAUTINEN YLITYÖ.....	35
VIIKOITTAINEN YLITYÖ.....	36
YLITYÖN MÄÄRÄYTYMINEN TYÖAIKAMUODON VAIHTUESSA.....	36
YLITYÖ KESKEYTYMÄTTÖMÄSSÄ VUOROTYÖSSÄ.....	36
KORVAUS VIIKKOYLITYÖSÄÄNNÖSTEN MUKAAN	37
YLITYÖN VAIHTAMINEN VAPAA-AIKAAN	37
TYÖAJAN ENIMMÄISMÄÄRÄT	37
LEVÄHDYSTAUKO ENNEN YLITYÖTÄ.....	37
SUNNUNTAITYÖKOROTUS.....	37
KUUKAUSIPALKAN JAKAJA	38
12 § Hälytysluontoinen työ.....	38
EDELITYKSET	38
HÄLYTYSRAHA	38

13 § Päivystysvalmius	39
III TYÖPALKAT	40
14 § A. Työkohtainen palkka.....	40
TYÖNVAATIVUUSLUOKKAPALKAT	40
NUORTEN OHJETUNTIPALKAT	42
14 § B. Henkilökohtainen palkka.....	44
HENKILÖKOHTAISEN PALKAN MÄÄRITTELY	44
PALVELUSAIKALISÄ.....	45
15 § Suorituspalkkatyö	47
HINNOITTELUPERUSTE	47
HINNOITTELUSÄÄNTÖ.....	47
OSA- ELI SEKAURAKKA.....	47
PALKKIOPALKKA.....	47
URAKASTA SOPIMINEN	48
MENETELMÄMUUTOKSET.....	48
HINNOITTELUN TARKISTAMINEN.....	48
URAKAN HYLKÄÄMINEN	48
YHTEISURAKKA	49
URAKAN KESKEYTTÄMINEN.....	49
TYÖNTUTKIMUKSET	49
16 § Vuoro-, ilta- ja yötyölisät.....	50
VUOROTYÖLISÄ.....	50
PAIKALLINEN SOPIMINEN VUORO-, ILTA- JA YÖTYÖLISISTÄ.....	50
17 § Siirto toiseen työhön	51
ALEMMIN PALKATTU TYÖ	51
KORKEAMMIN PALKATTU TYÖ	51
18 § Palkanmaksu	51
19 § Kuukausipalkka.....	52
KUUKAUSIPALKKAAN SIIRTYMINEN	52
KUUKAUSIPALKKAN OSITTAMINEN.....	52
20 § Keskituntiansio	53
LASKENTAJAKSO	53
TUNTIPALKKAINEN TYÖNTEKIJÄ	53
KUUKAUSIPALKKAINEN TYÖNTEKIJÄ.....	53
KESKITUNTIANSION KÄYTTÖAJANJAKSO	54

KESKITUNTIANSION KÄYTTÖ.....	54
IV ERINÄISET KORVAUKSET	55
21 § Arkipyhäkorvaus	55
ARKIPYHÄKORVAUS	55
22 § Suurjuhlapyhäkorvaus	56
SUURJUHLAPYHÄKORVAUS.....	56
23 § Matkakustannukset ja päivärahat.....	57
TYÖSKENTELY TEHDASALUEEN ULKOPUOLELLA.....	57
1 Yleisiä määräyksiä.....	57
MATKAN ALKAMINEN JA PÄÄTTYMINEN	58
KOMENNUSPAIKKAKUNTA	58
TYÖKOMENNUS.....	58
ILMOITUSVELVOLLISUUS TYÖKOMENNUKSISTA	58
2 Matkakustannusten korvaaminen	59
MAKUUPAIKKA	60
MAJOITTUMISKUSTANNUKSET	61
YÖMATKARAHA	61
MATKAKORVAUKSET KOMENNUSPAIKKAKUNNALLA	61
KOTIMATKAT ERÄINÄ JUHLAPYHINÄ.....	62
3 Matkustussääntö	62
24 § Ulkomaantyö.....	62
1 Yleiset määräykset	62
2 Päiväraha	63
3 Matkustussääntö	63
25 § Muita korvauksia.....	63
VAALIT	63
MERKKIPÄIVÄT	63
KUTSUNTA.....	64
RESERVIN HARJOITUKSET	64
HAUTAUS- JA VIHKIÄIS- JA PARISUHTEN REKISTERÖINTIPÄIVÄT	64
V SOSIAALISET MÄÄRÄYKSET	64
26 § Sairausajan palkka	64
KARENSSIPÄIVÄ	64

TYÖKYVYTTÖMYYDEN TOTEAMINEN	65
KORVAUSJAKSO	65
ALLE 1 KUUKAUDEN TYÖSUHDE.....	65
KARENSSIPÄIVÄN POISTUMINEN	66
SAIRASTUMINEN KESKEN TYÖPÄIVÄN	66
SAIRAUSAJAN PALKAN EPÄÄMINEN	66
VÄHENNYKSET	66
ILMOITUSVELVOLLISUUS	67
SAIRAUSAJAN PALKAN MAKSUJÄRJESTELMÄN MENETTELYTAPAOHJEET	67
TYÖKYVYTTÖMYYS TODETAAN TYÖNANTAJAN HYVÄKSYMÄLLÄ TODISTUKSELLA	67
LÄÄKÄRINTODISTUKSIIN LIITTYVÄT EPÄSELVYYDET	68
PALKKAETUJEN VÄÄRINKÄYTTÖ ON TYÖSOPIMUKSEN PÄÄTTÄMISPERUSTE	68
SAIRASTUMISESTA TULEE TEHDÄ ILMOITUS TYÖNANTAJALLE ENNEN TYÖVUORON ALKUA, MILLOIN SE ON MAHDOLLISTA.....	68
SAIRAUSPOISSAOLOJEN AIHEUTTAMIEN ONGELMIEN VÄHENTÄMINEN	69
KORVAAVA TYÖ.....	69
27 § Raskaus- ja vanhempainvapaa sekä hoitovapaa	69
RASKAUSVAPAAN PALKKA	69
VANHEMPAINVAPAAN PALKKA	70
KOKONAISUUNNITELMA	71
28 § Sairaalan lapsen hoito	71
OIKEUS TILAPÄISEEN HOITOVAPAASEEN	71
PALKKA TILAPÄISEN HOITOVAPAAN AJALTA	71
VAIKEASTI SAIRAS LAPSI.....	72
29 § Lääkärintarkastukset.....	75
LAKISÄÄTEISET TERVEYSTARKASTUKSET.....	75
MUUT LÄÄKÄRINTARKASTUKSET	75
LASKENTA	75
30 § Työturvallisuus.....	76
31 § Ryhmähenkivakuutus	76
32 § Vuosiloma.....	77
LOMAN PITUUS.....	77
TYÖSSÄOLOPÄIVIEN VEROISET PÄIVÄT	78
LOMALTAPALUURAHAA.....	78
33 § Ruokailu- ja vaatesuojat.....	80

VI LUOTTAMUSMIEHET, TYÖSUOJELUVALTUUTETUT JA AMMATTIOSASTO	80
34 § Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut	80
35 § Ammattiosaston kokoukset	83
36 § Ammattiyhdistysjäsenmaksun pidättäminen	83
37 § Ilmoitustaulut	84
VII NEUVOTTELUJÄRJESTYS	84
38 § Henkilökohtaiset työsuhdeasiat.....	84
39 § Paikallinen sopiminen	85
40 § Erimielisyyksien sovittelu	87
VIII ERINÄISET MÄÄRÄYKSET	87
41 § Teollisuusliitto ry:n hallintoelimien kokoukset.....	87
42 § Koulutukset ja kehittämistilaisuudet	88
43 § Rationalisointi	88
44 § Yrityksen sisäinen tiedotustoiminta	89
45 § Ulkopuolisen työvoiman käyttö.....	89
46 § Järjestäytymismääräyksiä.....	89
47 § Sopimuksen voimassaolo	90
ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA MUOVITUOTETEOLLISUUDEN JA KEMIAN TUOTETEOLLISUUDEN TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖEHTOSOPIMUKSEN UUDISTAMISEKSI AJALLE 21.2.2025 – 31.12.2027	91
MUOVITUOTETEOLLISUUDEN JA KEMIAN TUOTETEOLLISUUDEN TYÖNTEKIJÖIDEN PALKKAUSJÄRJESTELMÄ	118
1 Palkkausjärjestelmän rakenne	118
TEHTÄVIEN VAATIVUUS	118
HENKILÖKOHTAINEN PALKKANOSA.....	118
PALVELUSAIKALISÄ	119
2 Palkan muodostuminen	119
3 Tehtävän vaativuusluokkien mukaiset palkat	119
UUDEN TYÖNTEKIJÄN SISÄÄNTULO PALKKA.....	119
4 Yrityskohtaiset järjestelmät	119

5	Palkkausjärjestelmän ylläpito ja palkka.....	120
6	Ohjeistus ja erimielisyyksien ratkaiseminen.....	120
7	Henkilökohtaisen palkanosan määrittely.....	120
	YLEISSOPIMUS	125
1	LUKU YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ	125
	LÄHTÖKOHTA.....	125
	PERUSOIKEUDET	125
	TYÖNJOHTO-OIKEUS.....	125
	OSAPUOLTEN NEUVOTTELUT JA LAUSUNTOJEN PYYTÄMINEN	125
	ENNAKKOILMOITUS TYÖTAISTELUISTA.....	126
	SOVELTAMISALA.....	126
	ORGANISAATIO- YMS. MUUTOKSET	126
	LAKIVIITTAUKSET.....	126
2	LUKU YHTEISTOIMINTA TYÖPAIKOILLA.....	126
	KEHITTÄMISTOIMINTA.....	126
	YHTEISTOIMINNAN TOTEUTTAMINEN.....	127
	TYKY-TOIMINTA.....	128
3	LUKU YHTEISTOIMINTATEHTÄVÄT JA –ORGANISAATIOT	128
	3.1 LUOTTAMUSMIEHIÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	128
	VALITSEMINEN	128
	YHTEINEN NÄKEMYS KEHITTÄMISTARPEISTA	129
	TEHTÄVÄT	129
	NEUVOTTELUJÄRJESTYS	129
	3.2 TYÖSUOJELUA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	130
	TEHTÄVÄT	130
	ASIAMIES	131
	TOIMIKUNTA	131
	SOVELTAMISALAN RAJOITUS	131
	3.3 ILMOITUKSET	131
4	LUKU LUOTTAMUSMIESTEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETUN SEKÄ TYÖSUOJELUASIAMIEHEN ASEMAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	132
	4.1 VAPAUTUS TYÖSTÄ JA ANSIONMENETYKSEN KORVAAMINEN	132
	4.2 ASEMA	133
	4.3 TYÖSUHDETURVA	135
	4.4 VARAMIEHET	137
5	LUKU TYÖNANTAJAN TIEDOTTAMISVELVOITTEET	138

PALKKATILASTO- JA HENKILÖSTÖTIEDOT	138
TIEDOT ULKOPUOLISESTA TYÖVOIMASTA.....	138
OPPISOPIMUS- JA KOULUTUSSOPIMUSOPPILAAT.....	138
TYÖAIKAKIRJANPITO	139
TIETOJEN LUOTTAMUKSELLISUUS	139
SÄÄDÖKSET.....	139
YRITYSTÄ KOSKEVAT TIEDOT	139
SALASSAPITOVELVOLLISUUS.....	140
6 LUKU HENKILÖSTÖN KESKINÄINEN TIEDOTUSTOIMINTA JA KOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN	140
7 LUKU KOULUTUS	140
7.1 AMMATILLINEN KOULUTUS.....	140
7.2 YHTEINEN KOULUTUS	141
7.3 AY-KOULUTUS, TYÖSUHTEEN SÄILYMINEN JA ILMOITUSAJAT	142
7.4 KORVAUKSET	142
7.5 SOSIAALISET EDUT	143
8 LUKU ULKOPUOLISEN TYÖVOIMAN KÄYTTÖ.....	143
8.1 YLEISTÄ.....	143
8.2 ALIHANKINTA	144
8.3 VUOKRATYÖVOIMA.....	144
9 LUKU SOPIMUKSEN SITOVUUS	145
LOMAPALKKASOPIMUS 2005.....	146
IRTISANOMISSUOJASOPIMUS.....	148
I YLEISET MÄÄRÄYKSET	148
1 § Yleinen soveltamisala	148
2 § Irtisanomisen perusteet.....	149
3 § Irtisanomisajat	150
4 § Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen.....	152
5 § Irtisanomisesta ilmoittaminen.....	153
6 § Irtisanomisen perusteen ilmoittaminen.....	153
II IRTISANOMINEN TYÖNTEKIJÄSTÄ JOHTUVASTA SYYSTÄ	153
7 § Soveltamisala	153
8 § Irtisanomisen toimittaminen	153
9 § Työntekijän kuuleminen	153

10 § Tuomioistuinkäsittely	154
11 § Välimiesmenettely.....	154
12 § Korvaus työsopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta	154
13 § Korvauksen määrä.....	154
III LOMAUTUS	155
14 § Lomauttaminen	155
15 § Ennakkoselvitys	156
16 § Lomautusilmoitus.....	156
POIKKEUKSET LOMAUTUSILMOITUKSEN MÄÄRÄJOISTA.....	157
TYÖNANTAJAN KORVAUSVELVOLLISUUS ERÄISSÄ POIKKEUKSELLISISSA TILANTEISSA	157
POIKKEUKSELLISET LOMAUTUSTILANTEET	158
LOMAUTUS JA LYHENNETTY TYÖAIKA	159
TYÖN ALKAMISESTA ILMOITTAMINEN	159
MUU TYÖ LOMAUTUSAIKANA	160
ASUNTO LOMAUTUSAIKANA.....	160
IV ERINÄISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ.....	160
17 § Työvoiman vähentämisjärjestys	160
18 § Irtisanomista tai lomautusta koskeva ilmoitus luottamusmiehelle ja työvoimaviranomaiselle.....	161
19 § Takaisinottaminen.....	161
20 § Seuraamusjärjestelmä	162
21 § Sopimuksen sitovuus.....	162
LIITE 1 KEMIANTEOLLISUUDEN MALLI NUORISTA ALLE 20- VUOTIAISTA OPPISOPIMUSOPISKELIJOISTA	163
LIITE 2 LUOTTAMUSMIEHEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETUN TIEDONSAANTIOIKEUDET	168
LIITE 3 PAIKALLISEN SOPIMISEN MAHDOLLISUUDET TYÖEHTOSOPIMUKSISSA.....	171
LIITE 4 SOVELTAMISOHJE PK-YRITYKSET JA AY-KOULUTUS	175
LIITE 5 SELVIYTYMISTOIMET YRITYKSEN TALOUDELLISISSA VAIKEUKSISSA.....	178
LIITE 6 TUTUSTU TYÖELÄMÄÄN JA TIENAA - KESÄHARJOITTELUOHJELMA 2025-2027	180

LIITE 7 ETÄ- JA HYBRIDITYÖOHJE	182
TYÖNTEKIJÖIDEN VUOSITYÖAIKA KEMIANTEOLLISUUDESSA 2024-2028 (8 TUNNIN TYÖPÄIVÄ)	184

**KEMIANTEOLLISUUS RY:N,
MUOVITEOLLISUUS RY:N**

ja

**TEOLLISUUSLIITTO RY:N
välinen**

**MUOVITUOTETEOLLISUUTTA JA
KEMIAN TUOTETEOLLISUUTTA**

koskeva

TYÖEHTOSOPIMUS

I YLEISTÄ

1 § Sopimuksen soveltamisala

Tämän työehtosopimuksen määräyksiä sovelletaan Kemianteollisuus ry:n ja Muoviteollisuus ry:n muovituoteteollisuutta ja kemian tuoteteollisuutta harjoittaviin jäsenyrityksiin ja niiden kaikkiin työntekijöihin.

Kotityöntekijät

Kotityöntekijöihin noudatetaan tätä sopimusta seuraavilta osin:

Kotityöntekijälle maksetaan kunkin palkanmaksun yhteydessä lomakorvauksena ja lomaltapaluurahaa vastaavana eränä 13 % suuruinen erillinen lisä.

Mikäli työsuhde on kestänyt keskeytyksettä vähintään yhden vuoden, lomakorvausta ja lomaltapaluurahaa vastaava lisä on 16,5 %.

Kun työehtosopimuksessa sovitaan palkankorotuksista, korotetaan kotityöntekijöiden palkkoja vastaavina ajankohtina ja vastaavan suuruuisella korotuksella kuin muidenkin työntekijöiden palkkoja. Korotus tehdään yleiskorotuksena.

Osa-aikaiselle työntekijälle maksettavan korotuksen määrä lasketaan sovitun työajan ja täyden työajan suhteessa.

Osa-aikatyö

Osa-aikatyöstä on kyse silloin, kun työntekijän työsopimuksen mukainen työaika alittaa jatkuvasti tai keskimääräisesti työehtosopimuksen mukaisen säännöllisen työajan.

Osa-aikaisuus voi liittyä esimerkiksi:

Työehtosopimuksessa sovitun säännöllisen työajan alittavaan työsuhteeseen, osittaiseen hoitovapaaseen, osa-aikaeläkkeeseen, osa-aikalisään tai vuorotteluvapaaseen.

Osa-aikaisen työntekijän tässä työehtosopimuksessa tarkoitetut taloudelliset etuudet määräytyvät sovitun työajan ja täyden työajan suhteessa.

2 § Järjestäytymisvapaus

Työnantajilla ja työntekijöillä on oikeus vapaasti päättää liittymisestään ammatillisiin järjestöihin.

3 § Liitesopimukset

Tämän työehtosopimuksen osana noudatetaan seuraavia sopimuksia:

- Yleiset sopimukset EK(TT/STK) – SAK
- Työturvallisuuskeskusta koskeva sopimus työjärjestyksineen 19.3.1997

Liittojen väliset sopimukset

- Lomapalkkasopimus
- Yleissopimus
- Irtisanomissuojasopimus

4 § Sopimuksen sitovuus ja työrauhavelvoite

Sopimuksen sitovuus

1. Tämä työehtosopimus sitoo allekirjoittaneita liittoja ja niiden alayhdistyksiä sekä työnantajia ja työntekijöitä, jotka ovat tai sopimuksen voimassaoloaikana ovat olleet näiden yhdistysten jäseniä.

Työrauha ja valvontavelvollisuus

2. Liitot ja niiden alayhdistykset ovat velvolliset huolehtimaan siitä, etteivät niiden jäseninä olevat yhdistykset, työnantajat tai työntekijät, joita sopimus koskee, ryhdy työtaistelutoimenpiteisiin, eivätkä riko työehtosopimuksen määräyksiä.
3. Ammattiosasto, luottamusmiehet ammattiosaston edustajana ja työnantaja ovat velvollisia ylläpitämään työrauhaa työpaikalla. Työrauhahäiriön uhan tultua ammattiosaston, luottamusmiehen tai työnantajan tietoon, nämä ovat velvollisia viipymättä saattamaan asian ja kaikkien arviointiin vaikuttavat seikat liittojen tietoon. Paikallisten osapuolten on pidättäydyttävä kaikista työtaistelutoimista, kunnes liitot ovat käsitelleet asian.
4. Liittojen on kohdassa 3. tarkoitetun ilmoituksen saatuaan viipymättä selvitettävä syy uhkaavaan työtaisteluun ja annettava arvionsa siitä, onko uhkaava työtaistelutoimi työehtosopimuslain vastainen. Liitot saattavat kantansa paikallisille osapuolille tiedoksi. Työtaistelun ollessa liittojen arvion mukaan työehtosopimuslain vastainen työtaisteluun ei saa ryhtyä. Ammattiosaston on noudatettava liittojen näkemystä ja pidättäydyttävä työtaistelusta tai mikäli työrauhahäiriö on jo käynnissä, päätettävä työtaistelutoimet ja palautettava työrauha välittömästi.

Liittojen tulee ohjata paikallisia osapuolia työrauhan ylläpitoon. Paikallisten osapuolten pyynnöstä liitot sekä työnantaja ja pääluottamusmies selvittävät kolmen arkipäivän kuluessa tarpeellisiksi katsottavin yhteisin toimin mihin työrauhaa vaarantanut kiista kohdistuu ja mitkä ovat sen syyt ja mitkä olisivat mahdollisen työtaistelun seuraukset. Mikäli paikallinen erimielisyys liittyy työehtosopimuksen soveltamiseen tai tulkintaan, asia tulee käsitellä työehtosopimuksen 40 §:n mukaisessa neuvottelujärjestyksessä.

5. Työehtosopimuslain vastaiseen työtaistelutoimeen ryhtymisestä ja valvontavelvollisuuden laiminlyömisestä voidaan työehtosopimuslain mukaan määrätä hyvityssakko. Liittojen näkemyksen mukaan
 - ammattiosaston tai työnantajan laiminlyötyä 3.–4. kohdan mukaisia velvoitteitaan tämä tulisi huomioida hyvityssakkoa korottavana tekijänä ja
 - liitoille määrättävää hyvityssakkoa korottavana tai alentavana tekijänä tulisi huomioida myös liittojen 4. kohdan mukaiset toimet lainvastaisen työtaistelun estämiseksi.
6. Kemianteollisuus ry sitoutuu olemaan nostamatta työrauhakannetta työtaistelutoimella uhkaamisesta kohtien 3.–4. mukaisen menettelyn ollessa liittojen välillä kesken.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Liittojen on annettava kohdassa 3. tarkoitetun ilmoituksen saatuaan viipymättä, ja viimeistään vuorokauden sisällä, kohdassa 4. tarkoitettu arvionsa siitä, onko uhkaava työtaistelutaistelutoimi työehtosopimuslain vastainen.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Osapuolet toteavat, että työtaistelun uhkaa ei tule käyttää painostuskeinona voimassa olevan työehtosopimuksen taikka paikallisen sopimuksen tai käytännön työehtosopimuksen mukaisen ehdon tai tulkinnan muuttamiseen. Työehtosopimuksen soveltamiseen liittyvät erimielisyydet on käsiteltävä työehtosopimuksen 40 §:n neuvottelujärjestyksen mukaisesti, eikä tämän pykälän tarkoittamassa järjestyksessä.

5 § Työsuhteen syntyminen ja päättyminen

Työnjohto-oikeus

1. Työnantajalla on oikeus ottaa toimeen ja erottaa työntekijä sekä määrätä työn johtamisesta. Työntekijän velvollisuus on noudattaa työnantajan tai tämän edustajan antamia määräyksiä ja ohjeita, jos ne eivät ole ristiriidassa voimassa olevan lainsäädännön, tämän työehtosopimuksen tai työsääntöjen kanssa.

Työntekijä tekee työnjohdon hänelle osoittamaa työtä ja työnantajalla on oikeus siirtää työntekijä kulloinkin esiintyvän tarpeen mukaan toiseen työhön.

Väliaikainen työtodistus

2. Työsuhteen kestäessä annetaan työntekijälle tarvittaessa väliaikainen työtodistus. Todistuksessa on oltava merkintä työsuhteen kestoajasta ja työtehtävän laadusta sekä lisäksi, jos työntekijä sitä pyytää, arvolause työntekijän osoittamasta työtaidosta, ahkeruudesta ja käytöksestä.

Määräaikainen työsopimus

3. Määräaikainen työsopimus voidaan tehdä kulloinkin voimassa olevan työsopimuslain säännösten mukaisesti.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Liitot pitävät tärkeänä, että työsopimuksen sisältö sovitaan niin selvästi, ettei siitä synny erimielisyyttä jälkeinpäin. Liitot suosittelevat, että uusien työntekijöiden työsopimukset tehdään kirjallisina.

Perehdyttäminen ja työnopastus

4. Työnantajan on huolehdittava työturvallisuuslain 14 § mukaisesti työntekijän riittävästä perehdyttämisestä ja opastamisesta työhön.

Työnopastus on suunnitelmallista koulutustoimintaa, jossa uusi työntekijä koulutetaan työnopastajan avulla ennalta laaditun ja hyväksytyn työnopastusohjeen mukaisesti tuntemaan työpaikka ja hänelle kuuluvat työtehtävät, sekä työssä että työympäristössä esiintyvät vaarat ja niiden torjunta.

Työnantajan erikseen työnopastajaksi nimeämälle työntekijälle, joka vahvistetun työnopastusohjelman tai vastaavan mukaisesti oman toimensa ohella perehdyttää ja opastaa uutta työntekijää työympäristöön ja työtehtäviin, maksetaan perehdytykseen ja työnopastukseen käytetyiltä tunneilta erillisenä tuntikohtaisena korvauksena 7 % hänen keskituntiansiostaan, ellei perehdyttämistä ja työnopastamista ole otettu huomioon muutoin hänen palkkauksessaan.

5. Uuden työntekijän työhön ottamisesta on viivytystä ilmoitettava pääluottamusmiehelle.

Työntekijän perehdyttämiseen sisällytetään myös työnantajan edustajan, pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun yhdessä antama opastus yrityksen yhteistoimintajärjestelmistä, paikallisista sopimuksista ja niiden mahdollisuuksista työehtosopimuksessa.

Uudeksi työntekijäksi katsotaan myös talon sisältä kokonaan eri työntekijätehtävään siirtyvä henkilö, jolla ei ole aiempaa työkokemusta kyseisestä työtehtävästä. Tällaisen talon sisältä siirtyvän työntekijän perehdyttäminen ei yleensä vaadi yhtä laajaa perehdyttämistä ajallisesti ja määrällisesti.

Paikallisesti voidaan sopia myös muun tyyppisestä opastuskorvauksen maksamisesta.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Opastussuunnitelma on laadittava niin selvästi, ettei jälkepäin voi syntyä erimielisyyttä tarkoitetun opastuksen luonteesta ja kestoajasta.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Kesätyöntekijöiden sekä erilaisten harjoittelijoiden perehdyttäminen ja työnopastaminen kuuluvat työntekijöiden normaaleihin työtehtäviin eikä mainittujen henkilöiden perehdyttämisestä ja opastamisesta makseta erillistä korvausta.

Irtisanomisajat

6. Irtisanomisajat määräytyvät liitteenä olevan Irtisanomissuojasopimuksen 3 §:n mukaan, ellei muusta irtisanomisajasta ole irtisanomisen yhteydessä sovittu.

Neuvotteluajan laskenta

7. Jos työpaikalla syntyy tarve irtisanoa, lomauttaa tai osa-aikaistaa työntekijöitä taloudellisista, tuotannollisista tai työnantajan toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvista syistä, yhteistoimintalain (1333/2021) soveltamisalan piiriin kuuluvan työnantajan on noudatettava yhteistoimintalain säännöksiä kuitenkin tässä kohdassa sovituin poikkeuksin. Yhteistoimintalaki ei ole työehtosopimuksen osa. Tämän kohdan määräykset ovat lakia täydentäviä ja niillä korvataan lain vastaavat kohdat.

Yhteistoimintalain soveltamispiirissä olevan työnantajan harkitessa työntekijän irtisanomista, lomauttamista tai osa-aikaistamista taloudellisista, tuotannollisista tai työnantajan toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvista syistä yhteistoimintavelvoitteet katsotaan yhteistoimintalain 19 §:n neuvotteluesityksen antamista ja 23 §:n neuvottelovelvoitteen täyttymistä koskevista säännöksistä poiketen täytetyksi, kun neuvotteluja on käyty yhteistoimintalaissa edellytetyllä tavalla kirjallisen neuvotteluesityksen tekemisen jälkeen ja etukäteen annettujen tarpeellisten tietojen pohjalta yhteistoimintalain 23 §:n mukaan määräytyvän neuvotteluajan, jollei lain nojalla ole sovittu muusta neuvotteluajasta.

Pöytäkirjamerkintä:

Pykäläviittaukset yhteistoimintalakiin ovat ainoastaan informatiivisia.

II TYÖAIKA

6 § Säännöllinen työaika

Yleiset määräykset

Työaikaan nähden noudatetaan voimassa olevan lain säännöksiä.

Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa.

Viikoittainen säännöllinen työaika voidaan järjestää myös siten, että se keskimäärin on 40 tuntia päivätyössä ja kaksivuorotyössä enintään 52 viikon pituisena ajanjaksona edellyttäen, että työtä varten on ennalta laadittu työajan tasoittumissuunnitelma vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen säännöllinen työaika tasoittuu keskimäärään.

Säännöllinen vuorokautinen työaika voidaan paikallisesti sopimalla pidentää enintään 12 tuntiin viikoittaisen työajan enimmäismäärän ollessa 50 tuntia. Työajan tulee tällöin enintään kalenterivuoden pituisen ajanjakson puitteissa tasoittua keskimäärin 40 tuntiin viikossa.

Pöytäkirjamerkintä:

Eri työaikamuodoissa noudatettavat työajat ja työajan järjestämisestä koskevat erityismääräykset on kirjattu tämän työehtosopimuksen 7, 8 ja 9 §:iin.

Ennen uuden työaikajärjestelyn käyttöönottoa todetaan yhteisesti, mihin työehtosopimuksen mukaiseen työaikamuotoon järjestely kuuluu.

10-tuntinen

Äkillisen ja ennalta-arvaamattoman tai poikkeuksellisen tuotannollisen tilanteen vuoksi työnantaja voi kolmen päivän ilmoitusaikaa noudattaen pidentää tilapäisesti muiden kuin vuorotyöntekijöiden vuorokautisen säännöllisen työajan enintään 10 tuntiin ja viikoittaisen työajan enintään 50 tuntiin. Palkanmaksu säilyy säännöllisen työajan mukaisena sekä pidennettyä työaikaan tehdessä että työaikaan tasattaessa, pois lukien arkipyhänä tai sunnuntaina tehtävät tunnit, joista korvaus maksetaan toteutuneen työsäolon ja työehtosopimusmääräysten mukaisesti. Paikallisesti sopien työaikamuutos voidaan tehdä ilman ilmoitusaikaa.

Enintään 10-tuntisia päiviä voidaan teettää yksittäisellä työntekijällä enintään 30 päivänä kalenterivuodessa ja enintään kahtena peräkkäisenä työviikkona.

Työntekijällä on mahdollisuus kieltäytyä tämän työehtosopimusmääräyksen mukaisista työaikamuutoksista tapauskohtaisesti, asiallisista henkilökohtaisista syistä johtuen (esim. terveydelliset syyt, lasten tai omaisten hoito).

Työajan täytyy tasoittua keskimäärin 40 tuntiin viikossa 52 kalenteriviikon kuluessa. Työnantaja laatii alustavan tasoittumissuunnitelman ja osapuolet sopivat vapaan ajankohdasta 4 kalenteriviikon kuluessa työn tekemisestä. Jos vapaan ajankohdasta ei päästä sopimukseen, työntekijällä on oikeus tasata työaikansa keskimäärin 40 tuntiin viikossa 3 viikon ilmoitusaikaa noudattaen pitämällä vapaat ensisijaisesti kokonaisina päivinä. Työntekijän ilmoittamaa vapaata ei kuitenkaan voi pitää silloin, jos yrityksen tuotannollinen toiminta vakavasti häiriintyy tai viikoilla, joille työnantaja on ilmoittanut tarpeen tehdä tämän työehtosopimusmääräyksen mukaista pidennettyä työaikaa.

Mikäli tässä työehtosopimusmääräyksessä tarkoitettuja vapaita ei ole pidetty 52 kalenteriviikon kuluessa, työnantaja korvaa tasaamatta jääneet tunnit 50 % korotettuna seuraavan palkanmaksun yhteydessä.

Liukuva työaika

Liukuvan työajan enimmäismäärän seurantajaksona voidaan käyttää 12 kuukautta.

Työaikapankki

Työaikapankki on työ- ja vapaa-ajan yhteensovittamiseksi käyttöön otettava järjestelmä, jolloin työntekijälle ja työnantajalle syntyy mahdollisuus tallettaa ja käyttää aikaa järjestelmän käyttöönoton yhteydessä sovittujen sääntöjen mukaisesti. Työ- ja vapaa-ajan onnistunut yhteensovittaminen lisää työtyytyväisyyttä, työhön sitoutumista ja tuottavuutta.

Järjestelmän käyttöönotto

Sopimus tehdään kirjallisesti työnantajan ja henkilöstön edustajien välillä. Liitot suosittelevat, että paikalliset osapuolet asettavat tavoitteet muun muassa tuottavuuden, kilpailukyvyn, työturvallisuuden ja työntekijöiden yksilöllisten työaikatarpeiden huomioon ottamiseen työaikapankille.

Työaikapankkiin voidaan sopia siirrettäväksi esimerkiksi:

- liukuvan työajan kertymää
- keskimääräistä säännöllistä päivä- tai viikkotyöaika
- työajanlyhennysvapaita tai kolmivuorotyön vapaita
- vapaa-ajaksi muutettuja työaikakorvauksia
- vuosiloman 18 päivän ylittävää osaa sekä jo kertynyttä säästövapaita
- vapaaksi sovittua lomaltapaluurahaa
- 58 vuotta täyttäneen työntekijän osalta työntekijän niin halutessa rahanarvoisia etuuksia vaihdettuna vastaavaksi vapaaksi

Järjestelmän käyttöönnotossa sovittavat asiat

- keitä sopimus koskee
- miten järjestelmään liitytään ja miten siitä erotaan
- mitä ja millaisin ehdoin vapaita voidaan säästää ja milloin niitä ei voida pitää
- vapaiden säästämiseksi ja lainaamiseksi asetetut enimmäismäärät
- milloin ja missä tilanteissa vapaita voidaan pitää
- miten rahaperusteiset korvaukset muutetaan vastaavaksi vapaa-ajaksi
- menettelytavat siitä kuinka työaikapankkikertymän määrä on todennettavissa
- miten vapaan pitämisaikakohdan palkka määritellään, jos käytössä on useita eri palkkaperusteita tai palkkaustapoja
- minkä periaatteiden mukaisesti ja missä tilanteissa, työsuhteen päättymisen ohella, vapaa voidaan muuttaa rahaksi
- kuinka työaikapankin toimivuutta käsitellään työnantajan ja henkilöstön edustajan kesken
- sovittaessa 58 vuotta täyttäneen työntekijän mahdollisuudesta vaihtaa rahanarvoisia etuuksia vastaavaksi vapaaksi tulisi samalla sopia siitä, onko näissä tilanteissa tarpeen nostaa vapaiden säästämisen enimmäismäärää

Järjestelmään siirretyt vapaat

Pankkiin siirretyt vapaat menettävät alkuperäisen identiteettinsä, eivätkä niitä koske esimerkiksi työaika- tai vuosilomalain mukaiset tasoittumis- tai vanhentumisaajat.

Työntekijälle annetaan vuosittain selvitys pankkiin kertyneistä vapaista. Tässä yhteydessä työntekijä ja työnantaja laativat suunnitelman kertyneiden vapaiden antamisajankohdista.

Ellei sopimukseen vapaiden antamisajankohdasta päästä, on työntekijällä oikeus käyttää kahden kuukauden ilmoitusajalla enintään 30 % pankin tunneista, ellei ilmoitusajasta sovita paikallisesti toisin.

Työnantaja voi siirtää vapaan ajankohtaa painavasta tuotannollisesta syystä kerran kalenterivuodessa. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaa ennen sovittua työaikapankkivapaata, voi hän korkeintaan kerran kalenterivuodessa siirtää kolmea päivää tai sitä pidemmän pankkivapaan myöhemmin pidettäväksi.

Liitot ovat yhtä mieltä

- ettei vapaiden antaminen ja pitäminen saa johtaa ylityön tekemisen tarpeeseen tai tuotannon keskeyttämiseen
- periaatteesta, jonka mukaan työn vähentyessä pankkiin kertyneet tunnit olisi pidettävä ennen lomautukseen turvautumista.

Palkanmaksu järjestelmissä

Työntekijän palkka määräytyy vapaan pitämishetken mukaan. Vapaan pitäminen ei vähennä vuosilomakertymää. Työsuhteen päättyessä työaika-pankkiin kertyneet vapaat maksetaan rahana.

Järjestelmien toimivuuden seuranta

Työnantaja ja henkilöstön edustaja arvioivat järjestelmän toimivuutta säännöllisesti sille käyttöönoton yhteydessä asetettujen tavoitteiden perusteella ja työsuojelullisista näkökohdista.

Henkilöstön edustajalle annetaan vuosittain koontiyhteenvedo pankkiin kertyneistä ja pidetyistä vapaista.

Jaksotyö

Jaksotyössä säännöllinen työaika määräytyy työaikalain 7 §:n 1. momentin mukaan.

Jaksotyön tekemisestä on mahdollista sopia paikallisesti muissakin kuin työaikalain 7 §:ssä mainituissa tapauksissa.

Yötyö

Yötyötä voidaan paikallisesti sopimalla teettää muussakin, kuin työaikalain 8 §:n mainitsemisissa tilanteissa.

Vapaapäivät

Tavoitteena pidetään, että työntekijällä on viikon aikana sunnuntain lisäksi toinenkin vapaapäivä. Jos toiseksi vapaapäiväksi määrätään kiinteä viikonpäivä, tulee sen, mikäli mahdollista, olla lauantai. Toisen vapaapäivän ollessa liikkuva viikonpäivä tulee sen ilmetä etukäteen laaditusta työvuoroluettelosta.

Arkipyhäviikot

Muussa kuin jatkuvassa yksi- tai kaksivuorotyössä, tai keskeytymättömässä kolmivuorotyössä työskentelevillä työntekijöillä ovat vapaapäiviä pääsiäislauantai, juhannus- ja jouluaatto, samoin kuin niiden viikkojen lauantait, joihin sijoittuu uudenvuodenpäivä, loppiainen, 2. pääsiäispäivä, helatorstai, vappu, itsenäisyyspäivä tai 2. joulupäivä, elleivät tuotantotekniset syyt muuta vaadi.

Työvuoroluettelo ja työajan tasoittumissuunnitelma

Säännöllisen työajan alkamisen ja päättymisen sekä tarpeelliset väliajat työssä määrää työnantaja lain ja tämän työehtosopimuksen rajoissa. Mainitut ajankohdat merkitään työaikalain mukaisesti lain 30 §:n tarkoittamaan työvuoroluetteloon tai työvuoroluettelon ja työajan tasoittumissuunnitelman yhdistelmään.

Työajan tasoittumissuunnitelma on luonteeltaan kollektiivinen ja koskee sitä aikaa, jona työkohteessa, osastolla tai työpaikalla on käytössä noudatettavan tasoittumissuunnitelma mukainen työaikamuoto.

Työajan tasoittumissuunnitelmaa ja työvuoroluetteloa valmisteltaessa on luottamusmiehelle ja työntekijälle varattava tilaisuus esittää mielipiteensä työaikalain 29 ja 30 §:ssä säädetyin tavoin.

Työsuhteen päättyessä ei tasoittumissuunnitelmassa työskennelleen työntekijän työaikaa erikseen tasata.

Keskimääräisiä työaikajärjestelyjä käytettäessä voidaan yksittäisen työntekijän työaikaa seurata sen varmistamiseksi, että tehty työaika ja maksettu palkka vastaavat toisiaan.

Työvuoroluettelon ja työajan tasoittumissuunnitelman muuttaminen

Työvuoroluetteloa tai työajan tasoittumissuunnitelmaa voidaan muuttaa tuotannollisista tai töiden järjestelyihin liittyvistä syistä tai työntekijän pyynnöstä.

Pysyväisluontoisista, vähintään 1 kuukauden jatkuvista työvuoroluettelon tai työajan tasoittumissuunnitelman muutoksista on ilmoitettava ao. työntekijöille vähintään kaksi viikkoa aikaisemmin ja tilapäisistä muutoksista, kolme päivää ennen muutoksen voimaantuloa, ellei ilmoitusajoista paikallisesti toisin sovita. Tämän jälkeen työvuoroluetteloa saa muuttaa vain työntekijän suostumuksella tai töiden järjestelyihin liittyvästä ennakoimattomasta syystä, esimerkiksi sairauspoissaolotilanteissa, konerikoissa tai tilauskannan äkillisesti muuttuessa. Ennen muutoksen tekemistä siitä on neuvoteltava pääluottamusmiehen ja yksittäistä työntekijää koskevasta muutoksesta asianomaisen työntekijän kanssa.

Siirtyminen toiseen työaikamuotoon

Siirryttäessä työaikamuodosta toiseen noudatetaan käytössä olleen työaikamuodon mukaista työaikaa ja muita sitä koskevia työaikamääräyksiä siirtymishetkeen asti. Uuden työaikamuodon käyttöönottohetkestä lukien työaika ja muut työaikamääräykset määräytyvät uutta työaikamuotoa koskevien määräysten mukaisesti.

Vuorojen vaihtuminen ja muuttuminen

Vuorotyössä tulee työvuorojen säännöllisesti vaihtua ja enintään 3 viikon pituisin ajanjaksoin muuttua. Paikallisesti voidaan sopia muuttumisajanjaksosta toisin. Työntekijää voidaan kuitenkin sovittaessa pitää työssä jatkuvasti myös samassa vuorossa, ei kuitenkaan yövuorossa.

Poikkeukset

Yllä olevat työaikaa koskevat määräykset eivät estä lain sallimissa rajoissa poikkeamista edellä määritellyistä säännöllisistä työajoista, jos siihen on tuotantoteknillisesti pakottavia syitä. Tällaisiksi syiksi on katsottava välttämättömien korjausten suorittaminen, ylivoimainen este, raaka- ja tarveainesten puute, tuotteiden riittämätön menekki sekä näihin verrattava syy.

Työviikon ja vuorokauden alkaminen

Ellei paikallisesti ole toisin sovittu, työviikko ja työvuorokausi alkavat maanantaina ensimmäisen työvuoron alkaessa. Sunnuntaityövuorokausi päättyy samana ajankohtana.

Aloittamis- ja lopettamistyöt

Aloittamis- ja lopettamistyö on toimitusvarmuuden parantamiseksi ja tuotantohäiriöiden poistamiseksi säännöllinen työaika ylittäen tehtävää lisätyötä, jonka teettämisestä sovitaan paikallisesti. Sopimuksesta tiedotetaan henkilöstöä.

Aloittamis- ja lopettamistyöhön luetaan säännöllisen työajan lisäksi ennen tai jälkeen omaa säännöllistä työvuoroa tehtävä lisätyö. Aloittamis- ja lopettamistyö voi koostua työstä, joka on

- välttämätöntä, jotta työpaikan muut työntekijät voivat tehdä työtä koko säännöllisen työaikansa,
- joka on vuorotyössä tarpeen tietojen vaihtamiseksi työvuorojen vaihtuessa.

Aloittamis- ja lopettamistyöstä voidaan sopia työsopimuksella.

Aloittamis- ja lopettamistyötä saa teettää työntekijäkohtaisesti enintään viisi tuntia viikossa.

Aloittamis- ja lopettamistyöstä maksetaan säännöllisen työajan palkkaa vastaava palkka mahdollisine työaika- ja olosuhdelisineen. Paikallisesti voidaan sopia myös määrältään vastaavasta kiinteästä kuukausikorvauksesta.

Lisien muuntaminen

Paikallisesti voidaan sopia eri työaikamuotoihin liittyvien erilaisten palkkaerien, kuten esimerkiksi työajan tasaamislisien, vuorotyölisien, sunnuntai-työkorotusten jne. maksamisesta erillisinä kiinteinä tunti- tai kuukausikoh- taisina lisinä.

Palkanmaksun ajankohdan siirtämisestä sopiminen

Luottamusmiehen tai muun työntekijöiden edustajan aloitteesta sovitaan paikallisesti säännölliseltä työajalta maksettavan palkan kohdentamisesta (aikaistamisesta tai myöhentämisestä) tuntipalkkaisten työntekijöiden pal- kattomille työajan tasaamisvapajaksoille. Sopimus koskee kaikkia toimi- paikan työntekijöitä ja voidaan tehdä joko toistaiseksi tai määräajaksi, kui- tenkin vähintään kalenterivuodeksi kerrallaan.

Säännöllisen työajan palkan kohdentamista koskevissa paikallisissa jär- jestelyissä voi tuntipalkan kiinteä osa olla TVL-palkkaa pienempi. Makset- tavan palkan tulee kuitenkin määrältään olla vähintään TVL-palkan suu- ruinen.

Työajan tasaamispäiville kohdennettavia palkaneriä voivat olla esimerkiksi 1. vuoden alussa sovittu palkasta syrjään laitettava summa tai prosentti, 2. eripituisten palkanjaksojen ylimenevien päivien hallinnointi (kun kuu- kaudessa on 31 päivää ja työpäiviä enemmän kuin 20 tai kahden viikon jaksolle, jossa työpäiviä on enemmän kuin kymmenen), 3. arkipyhäkor- vaukset, aattokorvaukset tai suurjuhlapyhäkorvaukset, 4. lomarahat, ja tä- män lisäksi voidaan käyttää työaikauudistuksen yhteydessä sovittua kes- kimääräistä viikoittaista työaikaa paikallisesti sopien, jossa etukäteen so- vittaisiin ko. päivien pitotaajuutta ja ajankohtaa. Järjestely edellyttää työ- vuoroluettelon laatimista.

Käydessään neuvotteluja palkan kohdentamisesta palkattomille työajan tasaamispäiville, yritykset voivat käyttää hyväkseen yllä kuvattuja vaihto- ehtoja tai ne voivat päätyä johonkin muuhun ratkaisuun.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot yhdessä suosittavat neuvotteluja käytävän hyvässä yh- teistyöyhteydessä ja paikallisen sopimisen kulttuurin mukaisesti. Tarvittaessa liitot antavat myös neuvottelu- ja sovitteluapua.

7 § Työaika päivä-, yksi- ja kaksivuorotyössä

Tämän pykälän määräykset koskevat niitä työaikamuotoja, joissa normaalisti työskennellään 40-tuntisin työviikoin, eli päivätyötä, kaksivuorotyötä sekä jatkuvaa yksi- ja kaksivuorotyötä. Lisäksi edellytetään, että työntekijällä on enintään 30 arkipäivän pituinen vuosiloma sekä että hänen vuosityöaikaansa muutoin lyhentävät vain kirkolliset juhlapyhät, vapunpäivä, juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto ja uudenvuodenpäivä.

Työajan pituus

Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Näissä työaikamuodoissa työskentelevien työntekijöiden työaika tasataan kalenterivuoden aikana 100 tunnilla. Tasaaminen tapahtuu joko antamalla kalenterivuoden aikana 100 tuntia vastaava määrä työajan tasaamispäiviä, tai käyttämällä keskimääräistä viikkotyöaika. Työajan tasaaminen toteutetaan käynti- ja palveluajat turvaten.

Työajan tasaaminen ja vuotuisten arkipyhien sijoittuminen huomioiden todelliseksi työajaksi mainituissa työaikamuodoissa työskenneltäessä muodostuu 30 vuosilomapäivään oikeutetulla työntekijällä pitkän aikavälin keskiarvona 36,4 tuntia viikossa.

Työajan tasaaminen em. tuntimääriin voidaan toteuttaa joko antamalla tasaamispäiviä, tai käyttämällä keskimääräistä viikkotyöaika.

Työajan tasaaminen / työajan tasaamispäivät

Tasaamispäivien lukumäärä määräytyy kalenterivuoden aikana tehtyjen säännöllisten työpäivien perusteella. Määrästä vähennetään muut kuin tämä pykälän 1. kappaleessa mainitut vuotuista työaika lyhentävät sopimukseen tai käytäntöön perustuvat vuosilomajärjestelyt tai vuosittain säännöllisesti toistuvat ylimääräiset vapaapäivät.

Tasaamispäivien kertyminen

Vähintään	17 työpäivää	1 vapaa
"	35 "	2 vapaata
"	53 "	3 "
"	71 "	4 "
"	88 "	5 "
"	105 "	6 "
"	121 "	7 "
"	138 "	8 "
"	155 "	9 "
"	172 "	10 "
"	189 "	11 "
"	205 "	12,5 "

Tehdyksi säännöllisiksi työvuoroiksi työajan lyhennyspäiviä ansaittaessa katsotaan myös ne työntekijän sairauden ajalle sattuvat työajan tasoittumissuunnitelman mukaiset työvuorot, joilta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa sekä työnantajan osittainkin kustantama koulutusaika siltä osin, kun työnantaja korvaa ansionmenetyksen. Samoin edellytyksin rinnastetaan säännöllisiin työvuoroihin kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä niiden asettamien lautakuntien tai muuten pysyvien elinten ja Teollisuusliitto ry:n tai hallituksen kokouksiin käytetty aika, 50- ja 60-vuotispäivät, omat häät, parisuhteen rekisteröintipäivä, lähiomaisen hautajaiset, sairaan lapsen hoidon aiheuttama vapaa, kutsunnat, kertausharjoitukset sekä pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun sijaisena toimimiseen käytetty aika.

Tehdyksi säännölliseksi työpäiväksi luetaan myös sellainen säännöllinen työpäivä, josta työntekijä on vähintään puolet tehnyt työtä ja ollut osan poissa työstä joko työnantajan luvalla tai muusta hyväksyttävästä syystä.

Tasaamispäiviä ei anneta enintään kolmeksi kuukaudeksi määräaikaiseen työsuhteeseen otetuille työntekijöille. Jos määräaikaista työ sopimusta jatketaan, ansaitaan vapaata työsuhteen alusta lukien.

Tasaamispäivien antaminen

Tasaamispäivät annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana kertymisvuoden loppuun mennessä, ellei paikallisesti toisin sovita. Ne voidaan antaa joko yksilöllisesti tai kollektiivisesti kaikille työntekijöille tai työosastolle. Kollektiivisesti annetuista vapaista ilmoitetaan vähintään kahta viikkoa ja työntekijäkohtaisesti annettavista vapaista viimeistään viikkoa ennen vapaan antamisajankohtaa. Ilmoitusajoista voidaan paikallisesti sopia toisin.

Mikäli palkattomia työajan tasaamisvapaita on tarkoitus antaa etukäteen kerrallaan yhdenjaksoisesti enemmän kuin 2 päivää, on tästä sovittava etukäteen luottamusmiehen tai yksittäisen työntekijän kanssa.

Mikäli jo ansaittuja palkattomia tasaamisvapaita on tarkoitus antaa kerrallaan yhdenjaksoisesti enemmän kuin 4 päivää 30 päivässä, on tästä sovittava etukäteen luottamusmiehen tai yksittäisen työntekijän kanssa.

Työntekijäkohtaisesti annettavana tasaamispäivänä tehdyiltä työtyötunneilta maksetaan työntekijälle normaalin palkan lisäksi korvaus kuten viikkoyhteydestä, mikäli työskentelystä ao. työajan tasaamispäivänä sovitaan työntekijän kanssa myöhemmin kuin viikkoa ennen tasaamispäivää.

Tasaamispäivät on annettava työnantajan määräämänä ajankohtana joko työpäivä/-vuoro kerrallaan tai enintään 6,5 työpäivän/-vuoron osalta puolina päivinä. Päivät voidaan myös antaa muulla tavalla, jos paikallisesti niin sovitaan.

Jos annettava vapaa sisältyy säännöllisiksi työvuoroiksi laskettavaan aikaan, katsotaan vapaapäivä pidetyksi.

Mikäli työajan tasoittumissuunnitelmasta ei muuta johdu, työstä poissa olevan työntekijän katsotaan saaneen tasaamispäivän, vaikkei poissaolville ole siitä erikseen saatu ilmoitetuksi, kun koko yritys, sen työosasto tai työryhmä, johon työntekijä kuuluu, on tässä sopimuksessa tarkoitettua vapaata pitänyt.

Jos tasaamisvapaita ei ole pidetty työsuhteen päättyessä tai niitä ei ole voitu antaa ennen kalenterivuoden päättymistä, korvataan pitämättömät vapaat kuukausipalkalla työskenteleville työntekijöille yksinkertaisella palkalla.

Tasaamispäivien pitämisestä toisin sopiminen

Työntekijän/työntekijöiden kanssa voidaan sopia myös siitä, ettei tasaa-misvapaata pidetä.

Työajan tasaaminen/keskimääräinen viikkotyöaika

Paikallisesti sopimalla voidaan tässä pykälässä tarkoitettu viikoittainen säännöllinen työaika järjestää myös siten, että se keskimäärin on 36,4 tuntia viikossa enintään kalenterivuoden pituisena ajanjaksona edellyttäen, että työtä varten on ennakolta laadittu työajan tasoittumissuunnitelma vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen säännöllinen työaika tasoittuu keskimäärään. Käytettävät tasoittumissuunnitelmat laaditaan yrityskohtaisesti.

Arkipyhien sijoittumisesta riippuen keskimääräisen työajan pituus vaihtelee. Vuotuiset työtuntimäärät käyvät selville tämän työehtosopimuksen liitteenä olevasta taulukosta.

Esimerkki 1

Kun työskennellään päivä- ja kaksivuorotyössä koko vuosi ja pidetään 30 päivää vuosilomaa, muodostuu em. vuotuinen työaika seuraavalla tavalla:

- päivä-/kaksivuorotyössä työskenneltävä ajanjakso	365 kalenteripäivää
- sama työviikkoina, eli 365 pv./ 7 pv/vk,	eli 52,14 viikkoa
- työntekijät ovat tuona aikana vuosilomalla	5 viikkoa
- todellisten työviikkojen määrä on	47,14 viikkoa

Työehtosopimuksen mukainen työaika esimerkiksi vuonna 2025 on 47,14 vk x 36,2 h/vk, eli 1706 h, joka 8 h:n mittaisiksi työvuoroiksi muutettuna tarkoittaa 213,25 työvuoroa.

Esimerkki 2

Mikäli työskennellään vain osan aikaa vuodesta, selvitetään työehtosopimuksessa sovitun keskimääräisen viikkotyöajan toteutuminen seuraavalla tavalla:

- päivä- ja kaksivuorotyössä työskenneltävä ajanjakso	196 kalenteripäivää
- sama työviikkoina, eli 196 pv./ 7 pv/vk,	eli 28 viikkoa
- työntekijät ovat tuona aikana vuosilomalla	3 viikkoa
- todellisten työviikkojen määrä on	25 viikkoa

Työehtosopimuksen mukainen työaika esimerkiksi vuonna 2025 on 25 vk x 36,2 h/vk, eli 905 h, joka 8 h:n mittaisiksi työvuoroiksi muutettuna tarkoittaa 113 työvuoroa.

Mikäli edellisissä kuvatuissa esimerkeissä 1 ja 2 ajanjaksoihin yksittäistä työntekijää koskien sisältyy pidempiä palkattomia poissaoloja, kuten esimerkiksi pitkä palkaton työkyvyttömyys, perhevapaa, vuorotteluvapaa, opintovapaa tms., huomioidaan ko. aika esimerkissä mainitun vuosiloman tapaan työviikkoja vähentävänä tekijänä.

8 § Keskeytyvä 3-vuorotyö

Soveltamisala

Keskeytyvällä kolmivuorotyöllä tarkoitetaan työtä, jota tehdään pääsääntöisesti kolmessa vuorossa siten, että työskentely keskeytyy yleensä viikonvaihteen ajaksi. Arkipyhäviikkojen aikana työaika vaihtelee sen mukaisesti, keskeytetäänkö työ arkipyhän ajaksi vai ei.

Työajan pituus

Säännöllinen työaika keskeytyvässä 3 vuorotyössä on keskimäärin 8 tuntia vuorokaudessa ja pitkän aikavälin keskiarvona keskimäärin 35,8 tuntia viikossa. Arkipyhien sijoittumisesta riippuen keskimääräisen työajan pituus vaihtelee vuosittain. Vuotuiset työtuntimäärät käyvät selville tämän työehtosopimuksen liitteenä olevasta taulukosta.

Työajan tasaaminen

Työtä varten tulee ennakolta laatia työajan tasoittumissuunnitelma ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen työaika tasoittuu edellisessä kohdassa mainittuihin keskimääriin. Tasoittumisajanjakso on enintään kalenterivuosi.

Tasaaminen tapahtuu merkitsemällä tasoittumissuunnitelmaan tehtyä työtä vastaten vapaapäiviä siten, että työaika tasoittuu edellä mainittuihin keskimääriin. Mikäli paikallisesti niin sovitaan, voidaan vapaat tai osa niistä antaa yksilöllisesti niitä etukäteen suunnitelmaan merkitsemättä.

Työntekijälle maksetaan vähintään 14 § mukaista työaikamuodon mukaista palkkaa työaikamuotoon siirtymistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Henkilölle, jonka tavanomaiseen työhön kuuluu siirtyä työaika-
muodosta toiseen (esim. vuorottajat, tuuraaajat), maksetaan sen
työaikamuodon mukaista palkkaa mitä työaikamuotoa hän työ-
viikon aikana eniten tekee.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Liitot suosittelevat työajan tasoittumissuunnitelman laatimista
sitien, että peräkkäin tehdään enintään 5 työvuoroa.

Arkipyhäviikot otetaan huomioon kuten muutkin työviikot, joten myös arki-
pyhät tasaavat vuotuista työaika. Vuosilomapäiviä ei tasaamiseen voida
käyttää.

Mikäli arkipyhät ovat työajan tasoittumissuunnitelman mukaisia työpäiviä,
tulee työntekijälle antaa vastaava määrä vapaata muuna aikana. Arkipy-
häkorvauksen sijasta maksetaan työntekijälle kyseiseltä vapaapäivältä
keskituntiansion mukainen korvaus. Edellä mainittu ei kuitenkaan koske
työaikamuotoa 36.

9 § Keskeytymättömän 3-vuorotyö

Soveltamisala

Keskeytymättömällä kolmivuorotyöllä tarkoitetaan työtä, jota tehdään
yleensä kolmessa vuorossa yhteensä 24 tuntia vuorokaudessa seitse-
mänä päivänä viikossa.

Työajan pituus

Säännöllinen työaika keskeytymättömässä 3-vuorotyössä on enintään ka-
lenterivuoden pituisena ajanjaksona keskimäärin 34,6 tuntia viikossa.

30 päivän pituisen vuosiloman jälkeen jäävä työntekijän säännöllisten työ-
tuntien määrä kalenterivuodessa on 1632 työtuntia, eli 204 työvuoroa x 8
tuntia.

Säännöllisen työajan järjestäminen

Työtä varten laaditaan ennakolta työajan tasoittumissuunnitelma ajaksi, jonka kuluessa työaika tasoittuu edellisessä kohdassa mainittuihin keskimääriin. Tasoittumisjakson pituus on enintään vuosi, pääsääntöisesti kalenterivuosi. Käytettävät tasoittumissuunnitelmat laaditaan yrityskohtaisesti.

Esimerkki 1

Kun työskennellään keskeytymättömässä kolmivuorotyössä koko vuosi ja pidetään 30 päivää vuosilomaa, muodostuu em. vuotuinen työaika seuraavasti:

- keskeytymättömässä kolmivuorotyössä työskenneltävä ajanjakso	365 kalenteripäivää
- sama työviikkoina, eli 365 pv./ 7 pv/vk,	eli 52,14 viikkoa
- työntekijät ovat tuona aikana vuosilomalla	5 viikkoa
- todellisten työviikkojen määrä on	47,14 viikkoa

Työehtosopimuksen mukainen työaika em. ajanjakson aikana on 47,14 vk x 34,6 h/vk, eli 1632 h, joka 8 h:n mittaisiksi työvuoroiksi muutettuna tarkoittaa 204 työvuoroa.

Esimerkki 2

Mikäli keskeytymättömässä kolmivuorotyössä työskennellään vain osan aikaa vuodesta, selvitetään työehtosopimuksessa sovitun keskimääräisen viikkotyöajan toteutuminen seuraavalla tavalla:

- keskeytymättömässä kolmivuorotyössä työskenneltävä ajanjakso	196 kalenteripäivää
- sama työviikkoina, eli 196 pv ./ 7 pv/vk,	eli 28 viikkoa
- työntekijät ovat tuona aikana vuosilomalla	3 viikkoa
- todellisten työviikkojen määrä on	25 viikkoa

Työehtosopimuksen mukainen työaika em. ajanjakson aikana on 25 vk x 34,6 h/vk, eli 865 h, joka 8 h:n mittaisiksi työvuoroiksi muutettuna tarkoittaa 108 työvuoroa ja ajanjaksolle laadittavaan työaikasuunnitelmaan tulee siis sisältyä 108 työvuoroa.

Mikäli edellä kuvattuun 28 kalenteriviikon ajanjaksoon yksittäistä työntekijää koskien sisältyy pidempiä, muita kuin työajan tasoittamiseksi annettavia palkattomia poissaoloja, esimerkiksi pitkä palkaton työkyvyttömyys, perhevapaa, vuorotteluvapaa, opintovapaa tms., huomioidaan ko. aika esimerkissä mainitun vuosiloman tapaan työviikkoja vähentävänä teki-jänä.

Työntekijälle maksetaan vähintään 14 § mukaista työaikamuodon mukaista palkkaa työaikamuotoon siirtymistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Henkilölle, jonka tavanomaiseen työhön kuuluu siirtyä työaikamuodosta toiseen (esim. vuorottajat, tuuraaajat), maksetaan sen työaikamuodon mukaista palkkaa mitä työaikamuotoa hän työviikon aikana eniten tekee.

10 § Lepoajat

Päivittäinen lepoaika

1. Säännöllisessä päivä- ja yksivuorotyössä työntekijälle annetaan työaikalain 24 §:ssä säädetyin edellytyksin tunnin kestävä ruokailutauko, jonka aikana työntekijä saa vapaasti poistua työpaikaltaan.
2. Paikallisesti niin sovittaessa voidaan noudattaa puolen tunnin pituista ruokailutaukoa siten, että työntekijä saa sen aikana esteettömästi poistua työpaikalta.
3. Paikallisesti voidaan sopia, että työntekijällä ei ole päivätyössä ruokailutaukoa, vaan hänelle varataan tilaisuus ruokailuun työpäivän keskivaiheilla työn kannalta kulloinkin sopivana ajankohtana.
4. Vuorotyössä ei työntekijällä ole ruokailutaukoa, vaan hänelle varataan tilaisuus ruokailuun vuoron keskivaiheilla työn kannalta kulloinkin sopivimpana ajankohtana. Poikkeama vuoron puolivälistä voi olla enintään 2 tuntia molempiin suuntiin.

Virkistystauko

5. Työntekijällä on oikeus kahdesti päivässä pitää työpaikalla virkistystauko siten, että se mahdollisimman vähän häiritsee tuotannollista toimintaa.

Levähdystauko

6. Jos työaika ylittää 10 tuntia vuorokaudessa, työntekijällä on oikeus pitää enintään puoli tuntia kestävä levähdystauko kahdeksan tunnin työskentelyn jälkeen.

Vuorokausilepo

7. Työntekijälle on annettava jokaisen työvuoron alkamista seuraavan 24 tunnin aikana vähintään 11 tunnin, sekä jaksotyössä vähintään yhdeksän tunnin keskeytymätön lepoaika, jollei kysymyksessä ole varallaoloaikana tehty työ. Jos työn tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttää, työnantaja ja asianomainen työntekijä voivat sopia tilapäisestä vuorokausilevon tasaamisesta. Vuorokausilevon tulee kuitenkin olla vähintään seitsemän tuntia.

Mikäli se esimerkiksi vuorokierron tai muun sellaisen syyn vuoksi katsotaan tarpeelliseksi, voidaan paikallisesti sopia vuorokausilevon lyhentämisestä siten, että se on vähintään 7 tuntia.

Edellä esitetystä voidaan tilapäisesti poiketa enintään kolmen peräkkäisen vuorokausilevon aikana kerrallaan työaikalain 25 §:n 3. momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Lepoajan on kuitenkin oltava vähintään viisi tuntia. Lyhennetyn vuorokausilevon korvaava lepoaika on annettava työntekijälle seuraavan vuorokausilevon yhteydessä tai jos se ei ole työn järjestelyistä johtuvista syistä mahdollista, niin pian kuin mahdollista, kuitenkin 14 vuorokauden kuluessa. Korvaava lepoaika on annettava yhdenjaksoisena, eikä sitä saa sijoittaa varallaoloajalle.

Viikoittainen vapaa-aika

8. Työaika on järjestettävä niin, että työntekijä saa kerran viikossa vähintään 35 tuntia kestävänsä keskeytymättömän vapaa-ajan, joka on, mikäli mahdollista sijoitettava sunnuntain yhteyteen. Viikoittainen vapaa-aika voidaan järjestää myös keskimäärin 35 tunniksi 14 vuorokauden ajanjakson aikana. Vapaa-ajan tulee olla kuitenkin vähintään 24 tuntia viikossa.

Keskeytymättömässä vuorotyössä vapaa-aika voidaan järjestää keskimäärin 35 tunniksi, enintään 12 viikon aikana. Vapaa-ajan tulee olla kuitenkin vähintään 24 tuntia viikossa. Teknisten olosuhteiden tai työn järjestelyjen niin edellyttäessä voidaan menetellä vastaavalla tavalla, jos siihen on työntekijän suostumus.

Pöytäkirjamerkintä:

Määräyksen tulkinta vastaa vanhan työaikalain (9.8.1996/605) 31 §:n säännöksen tulkintaa (mukaan lukien sitä koskevat työneuvoston lausunnot, esim. TN 1365-00 ja TN 1417-06).

Viikoittaisesta vapaa-ajasta voidaan poiketa, jos säännöllinen työaika on enintään 3 tuntia vuorokaudessa sekä työaikalain 28 §:ssä mainituissa poikkeustapauksissa. Näissä poikkeustapauksissa viikoittainen vapaa-aika on korvattava saman pykälän 2. momentissa säädettyllä tavalla.

11 § Ylityö

1. Teollisuuslaitoksen toiminnan ja jatkuvan säännöllisen käynnissä pitämisen vuoksi välttämätöntä työtä, jota ei voida tehdä säännöllisenä työaikana, tehdään ylityönä laissa säädetyin työaikaa koskevin rajoituksin.

Vuorokautinen ylityö

2. Vuorokautisella ylityöllä tarkoitetaan työehtosopimuksen 6 § 2. kohdassa mainitun säännöllisen vuorokautisen työajan eli 8 tunnin tai 6 § 4. kohdan mukaisesti sovitun, tätä pidemmän säännöllisen vuorokautisen työajan lisäksi työvuorokauden aikana tehtyä työtä.
3. Vuorokautisesta ylityöstä sekä jaksoylityöstä maksetaan työaikalain mukaisesti korotettu palkka. Lauantaisin ja juhlapäivien aattoina maksetaan vuorokautisesta ylityöstä kuitenkin heti 100 %:lla korotettu palkka. Välittömästi yöllä tehdyn säännöllisen täyden työvuoron jälkeen tehtävästä työstä maksetaan 100 %:lla korotettu palkka.
4. Mikäli työaika on järjestetty siten, että se on keskimäärin 40 tuntia viikossa, katsotaan vuorokautiseksi ylityöksi se työ, joka kunakin työvuorokautena ylittää työajan tasoittumissuunnitelmassa asianomaisen työvuorokauden säännölliseksi vuorokautiseksi työajaksi vahvistetun työtuntimäärän.

Viikoittainen ylityö

5. Viikoittaisella ylityöllä tarkoitetaan työtä, joka ylittää työehtosopimuksen 6 § 2. kohdan mukaan määräytyvän säännöllisen viikoittaisen eli 40 tunnin työajan. Viikoittaiseen ylityöhön ei lasketa mukaan saman työviikon aikana tehtyä vuorokautista ylityötä.
6. Mikäli viikoittainen säännöllinen työaika on järjestetty siten, että se on keskimäärin 40 tuntia viikossa, katsotaan viikoittaisena ylityönä korvattavaksi se työ, joka kunakin työviikkona ylittää työajan tasoittumissuunnitelman mukaan asianomaisen työviikon säännölliseksi työajaksi vahvistetun työtuntimäärän.
7. Viikoittaisesta ylityöstä maksetaan kahdeksalta ensimmäiseltä tunnilta 50 %:lla ja seuraavilta tunneilta 100 %:lla korotettu palkka.
8. Muussa kuin keskeytymättömässä tai jatkuvassa vuorotyössä ja säännöllisessä ilta- tai yötyössä työskenteleville työntekijöille maksetaan pääsiäislauantaina ja juhannus- ja jouluaattona tehdystä työstä 100 %:lla korotettu palkka ja muiden 6 § 8. kohdassa mainittujen arkipyhäviikkojen lauantaina tehdystä työstä kuten viikkoylityöstä. Edellytyksenä on, että työntekijä on työskennellyt työajan tasoittumissuunnitelman mukaisesti asianomaisilla viikoilla tai että tämän pykälän 5. kohdan edellytykset täyttyvät.

Ylityön määräytyminen työaikamuodon vaihtuessa

9. Jos työntekijä työskentelee työviikon aikana eri työaikamuodoissa, katsotaan ylityöksi asianomaisella viikolla eniten noudatetun työvuoroluettelon mukaisen työaikamuodon ylittävät tunnit, ellei ole sovittu näiden tuntien vaihtamisesta vapaa-aikaan.

Ylityö keskeytymättömässä vuorotyössä

10. Keskeytymättömässä 3 vuorotyössä katsotaan viikoittaiseksi ylityöksi ne vapaavuorojen aikana tehdyt tunnit, jotka kullakin kalenteriviikolla ylittävät työajan tasoittumissuunnitelmassa asianomaisen viikon säännölliseksi työajaksi vahvistetun työtuntimäärän, ellei ole sovittu näiden ylityötuntien korvaamisesta vastaavalla vapaa-ajalla.

Korvaus viikkoylityösäännösten mukaan

11. Jos työntekijällä vuosiloman, sairauden, lapsen sairauden, työehtosopimuksen 7 §:ssä tarkoitettujen työajan tasaamisvapaiden, viikoittaisen vapaa-ajan korvaamiseksi annetun vapaan, taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuneen lomautuksen, työnantajan määräyksestä suoritetun matkan, yleissopimuksen 7.1 tai 7.2 kohdassa tarkoitetun koulutuksen tai reservin harjoitusten takia ei ole työviikon työajan tasoittumissuunnitelman mukaisina työpäivinä ollut mahdollisuutta tehdä työtä niin monta tuntia, että se vastaisi hänen säännöllistä viikoittaista työaikaansa ja hän tekee työtä työajan tasoittumissuunnitelman mukaisena vapaapäivänä, maksetaan vapaapäivänä tehdyistä työtunneista ylityökorvausta siten kuin viikoittaisesta ylityöstä on sovittu.

Ylityön vaihtaminen vapaa-aikaan

12. Ylityöstä maksettava palkan perusosa, korotusosa tai molemmat voidaan sopia vaihdettavaksi vastaavaan vapaa-aikaan säännöllisenä työaikana. Vapaa-aika on annettava ja pidettävä 14 viikon kuluessa ylityön tekemisestä. Paikallisesti sopien ajanjaksoa voidaan pidentää enintään 52 viikkoon.

Työajan enimmäismäärät

13. Työajan enimmäismäärä noudattaa työaikalaissa säädettyjä rajoituksia. Työajan enimmäismäärän tarkastelujaksona käytetään kalenterivuotta. Kalenterivuoden sijasta voidaan tarkastelujaksoksi sopia paikallisesti vuoden pituinen ajanjakso.

Levähdystauko ennen ylityötä

14. Jos työntekijä jää välittömästi säännöllisen työajan päätyttyä ylityöhön, sallitaan hänen pitää 15 minuutin levähdystauko, joka luetaan työaikaan. Ylityössä tarvittavista levähdystauoista sovitaan työaikalain 24 § huomioon ottaen paikallisesti.

Sunnuntaityökorotus

15. Sunnuntaina tai muuna kirkollisena juhlapäivänä sekä vappu- ja itsenäisyyspäivänä tehdystä työstä maksetaan työaikalain mukaisena sunnuntaityökorotuksena 100 %:lla korotettu palkka.

Kuukausipalkan jakaja

16. Yli- ja sunnuntaityötä laskettaessa saadaan kuukausipalkkaisen työntekijän tuntipalkka jakamalla kuukausipalkka päivä-, ja kaksivuoro- ja keskeytyvässä kolmivuorotyössä luvulla 159 ja keskeytymättömässä kolmivuorotyössä luvulla 155.

12 § Hälytysluontoinen työ

Edellytykset

1. Hälytysluontoisen työn edellytykset ovat seuraavat: työ tehdään hälytyskutsun perusteella, työntekijä joutuu tulemaan työhön säännöllisen työaikansa ulkopuolella hänen jo poistuttuaan työpaikalta ja työ tehdään joko kutsunantamisvuorokauden aikana tai sitä seuraavan vuorokauden puolella kello 00.00 ja 07.00 välisenä aikana.

Hälytysraha

2. Hälytysrahan suuruus määräytyy kutsun antamisajankohdan perusteella.

Se on:

- a. kahden tunnin palkka, jos kutsu annetaan vapaapäivänä, työaikana tai työajan jälkeen ennen kello 21.00
 - b. kolmen tunnin palkka, jos kutsu annetaan kello 21.00 ja 07.00 välillä.
3. Hälytyskutsun perusteella kello 21.00 ja 07.00 välisenä aikana tehdystä työstä maksetaan aina 100 %:lla korotettu palkka.
 4. Korvaus lyhyemmästä kuin tunnin pituisesta hälytysluontoisesta työstä on tunnin palkka.
 5. Jos työ liittyy seuraavaan säännölliseen työvuoroon, ei kysymys ole hälytysluontoisesta työstä.

13 § Päivystysvalmius

Päivystyksellä tarkoitetaan sitä, että työntekijä on sopimuksen mukaan säännöllisen työaikansa ulkopuolella valmiudessa kutsun saatuaan saapumaan suorittamaan työtehtäviään.

Työnantaja on velvollinen maksamaan työntekijälle päivystysvalmiudesta korvausta.

Päivystysvalmiudesta maksettava korvaus on:

1. 50 % keskituntiansiosta, jos työntekijä on velvollinen aloittamaan työt viimeistään tunnin kuluttua kutsusta.
2. 25 % keskituntiansiosta, jos työntekijä on velvollinen aloittamaan työt 2 tunnin kuluttua kutsusta.
3. 10 % keskituntiansiosta, jos työntekijä on velvollinen aloittamaan työt viimeistään 3 tunnin kuluttua kutsusta.

Korvaus maksetaan siltä ajalta, kun työntekijä on päivystysvalmiudessa työtä tekemättä.

Jos päivystysvalmiudessa oleva työntekijä kutsutaan työhön, maksetaan palkka työhön käytetyltä ajalta tämän sopimuksen muiden määräysten mukaisesti.

Päivystysvalmiudessa olevan työntekijän työhön kutsumiseen ei sovelleta hälytysluontoista työtä koskevia määräyksiä eikä työaikalain varallaoloa koskevia säännöksiä.

Päivystysvalmiudesta on sovittava työntekijän kanssa niin selvästi, ettei jälkeenpäin voi syntyä erimielisyyttä tarkoitetun sidonnaisuuden luonteesta ja kestoajasta.

Paikallisesti voidaan päivystysvalmiudesta maksettavasta korvauksesta ja sen määräytymisperusteista sopia toisin.

III TYÖPALKAT

14 §A. Työkohtainen palkka

Muovituoteteollisuuden ja kemian tuoteteollisuuden työntekijöiden tehtäväkokonaisuuksien vaativuus määräytyy tämän työehtosopimuksen liitteenä olevan palkkausjärjestelmän mukaisesti.

Työnvaativuusluokkapalkat muodostetaan työaikamuotokohtaisesti.

Työnvaativuusluokkapalkat

Muovituoteteollisuuden ja kemian tuoteteollisuus

Täysin työkykyisten 18 vuotta täyttäneiden, työntekijöiden vaativuusluokkapalkat ovat seuraavat:

1.4.2024 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien seuraavat:

		pisteet	senttiä/tunti			euroa/kuukausi	
			TAM15-TAM27	TAM35-TAM36	TAM37	TAM15-TAM27	TAM35-TAM37
TVL							
Sisääntulo-							
lopalkka			1127	1144	1200	1821	1894
TVL	1	56–72	1187	1205	1264	1922	1999
TVL	2	73–92	1278	1297	1361	2067	2150
TVL	3	93–112	1376	1397	1465	2222	2311
TVL	4	113–132	1479	1501	1575	2393	2489
TVL	5	133–157	1596	1620	1700	2575	2678
TVL	6	158–	1716	1742	1827	2771	2882

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

			senttiä/tunti			euroa/kuukausi	
			TAM15- TAM27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37
TVL		pisteet					
Sisääntu- lopalkka			1155	1172	1230	1867	1942
TVL	1	56–72	1217	1235	1296	1970	2049
TVL	2	73–92	1310	1330	1395	2119	2204
TVL	3	93–112	1410	1431	1502	2278	2369
TVL	4	113–132	1516	1539	1615	2453	2551
TVL	5	133–157	1636	1661	1742	2639	2745
TVL	6	158–	1759	1785	1873	2840	2954

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

			senttiä/tunti			euroa/kuukausi	
			TAM15- TAM27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37
TVL		pisteet					
Sisääntu- lopalkka			1188	1206	1265	1921	1998
TVL	1	56–72	1252	1271	1333	2027	2108
TVL	2	73–92	1348	1368	1436	2180	2267
TVL	3	93–112	1451	1473	1545	2344	2438
TVL	4	113–132	1560	1583	1661	2524	2625
TVL	5	133–157	1683	1708	1792	2716	2825
TVL	6	158–	1810	1837	1928	2922	3039

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

			senttiä/tunti			euroa/kuukausi	
			TAM15- TAM27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37
TVL		pisteet					
Sisääntu- lopalkka			1217	1235	1296	1967	2046
TVL	1	56–72	1282	1301	1365	2076	2159
TVL	2	73–92	1380	1401	1470	2232	2321
TVL	3	93–112	1486	1508	1583	2400	2496
TVL	4	113–132	1597	1621	1701	2585	2688
TVL	5	133–157	1723	1749	1835	2781	2892
TVL	6	158–	1853	1881	1973	2992	3112

TAM on lyhenne samasta työaikamuoto. TAMin perässä olevat numerot kertovat kuinka montaa vuoroa tehdään ja kuinka monena päivänä viikossa. Esimerkiksi TAM15 on työaikamuoto, jossa tehdään yhtä vuoroa viitenä päivänä viikossa eli päivätyö.

Työehtosopimuksen palkkataulukoita ei sovelleta niissä yrityksissä, joissa on ennen 31.1.2018 otettu käyttöön oma palkkausjärjestelmä.

Nuorten ohjetuntipalkat

6. Kun nuori työntekijä suorittaa samaa työtä kuin täysi-ikäinen työntekijä ja omaa työn edellyttämän työtaidon ja -kokemuksen sekä pätevyyden eikä hänen työskentelynsä kohdistu ylityösäännösten lisäksi muita lainsäädännöstä johtuvia rajoituksia, määritellään hänen palkkansa asianomaisen työn palkkaperusteiden mukaisesti.

Muutoin ovat 15–17-vuotiaiden työntekijöiden ohjetuntipalkat seuraavat:

1.4.2024 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien:

Nuorten ohjetuntipalkat	snt/h	euroa/kuukausi
15 v	948	1602
16 v	964	1628
17 v	972	1647

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien:

Nuorten ohjetuntipalkat	snt/h	€/kk
15 v	972	1642
16 v	988	1669
17 v	996	1688

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien:

Nuorten ohjetuntipalkat	snt/h	€/kk
15 v	1000	1690
16 v	1017	1717
17 v	1025	1737

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Nuorten ohjetuntipalkat	snt/h	€/kk
15 v	1024	1731
16 v	1041	1758
17 v	1050	1779

Liitot ovat sopineet Tutustu työelämään ja tienaa -suosituksesta vuosille **2025-2027**. Sopimus on työehtosopimuksen liitteenä.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Nuorten ohjetuntipalkat eivät koske enintään kahdeksi kuukau-
deksi kesäharjoittelijoiksi otettuja koululaisia.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Harjoitteluedellytysten parantamiseksi voidaan maksaa 75 %
palkkaluokan 1 TAM15-TAM27 palkasta seuraavissa tapauk-
sissa

- tutkintoon tai tutkinnon osaan liittyvän pakollisen harjoittelun
ajalta,
- lukiossa, ammatillisissa oppilaitoksissa tai korkeakouluissa
opiskelevien kesäharjoittelun ajalta.

Jos henkilö on ollut harjoittelussa samassa yrityksessä aiem-
pina vuosina, voidaan toisena vuotena maksaa 80 % palkka-
luokan 1 TAM15-TAM27, kolmantena vuotena 90 % palkkaluo-
kan 1 TAM15-TAM27 palkasta.

14 §B. Henkilökohtainen palkka

Henkilökohtaisen palkan määrittely

1. Täysin työkykyiselle 18 vuotta täyttäneelle työntekijälle voidaan maksaa työkohtaisen palkan ylittävää henkilökohtaista palkkaa.
2. Henkilökohtaisen palkanosan määrittely voi perustua työntekijän henkilökohtaiseen osaamiseen, pätevyyteen ja työsuoritukseen tai muuhun, yrityksen henkilöstön osaamista, toimintatapojen kehittämistä tms. koskevien tavoitteiden toteutumista tukeviin tekijöihin. Työntekijän onnistumista ja kehittymistä valittujen tekijöiden suhteen on arvioitava systemaattisesti ja oikeudenmukaisesti.

Työntekijöiden sitoutuminen ja hyväksyntä osaamisen, pätevyyden ja työsuorituksen kehittämiseen saavutetaan, kun asetetuista tavoitteista ja valituista, tavoitteiden saavuttamista tukevien arviointitekijöiden sisällöstä ja arvioinnin käytännön toteuttamisesta keskustellaan työntekijöiden ja/tai heidän edustajiensa kanssa jo järjestelmää suunniteltaessa. Heille selvitetään myöskin pätevyyden ja suorituksen arvioinnissa käytettävät perusteet ja arvioinnin suorittamisen jälkeen työntekijän niin halutessa henkilökohtaisesti myös arvioinnin tulokset.

Järjestelmän tulee olla mahdollisimman selkeä, yksinkertainen ja helppo-käyttöinen. Arvioitavia tekijöitä valittaessa tulee huomioida mm. seuraavia asioita:

- Henkilön tulee itse voida vaikuttaa valittuihin tekijöihin.
- Tekijät ovat nähtävissä, mitattavissa ja ovat itsenäisiä muuttujia.
- Ne liittyvät asianomaisen työntekijän hoitamaan työhön.

Esimies-alaiskeskustelut ovat suositeltava väline henkilökohtaisen palautteen antamiselle ja kehittämistarpeiden kartoitukselle. Prosessissa on pyrittävä ehdottamaan objektiivisuuteen ja se tulisi suorittaa säännöllisin väliajoin esim. kerran vuodessa. Liitot suosittavat, että samassa yhteydessä, kun kunkin henkilökohtaista osaamista arvioidaan, tarkistetaan myös, että tehtävien vaativuuden arvioinnin perustana olevat tehtäväkuvaukset vastaavat tehtäväkokonaisuuksien todellista sisältöä.

Osaamista arvioidaan aina suhteessa työntekijän senhetkiseen tehtävään. Mikäli tehtävä muuttuu, on henkilön pätevyys, mikäli valituista tekijöistä ei muuta seuraa, suhteessa uuteen tehtävään arvioitava uudelleen.

Henkilökohtaisen palkanosan suhteellinen osuus kokonaispalkasta voi siis tällaisessa tilanteessa muuttua.

Liitot ovat laatineet esimerkinomaisia mallijärjestelmiä, joita yritykset voivat omia järjestelmiä laatiessaan hyödyntää joko sellaisenaan tai mieluiten omiin olosuhteisiinsa ja tavoitteisiinsa soveltaen. Myös muut järjestelmät ovat mahdollisia.

Palvelusaikalisä

1. Yrityskohtaisen yhtäjaksoisen palvelusajan perusteella työntekijälle maksetaan palkkausmuodosta riippumatta palvelusaikalisää osana henkilökohtaista palkkaa seuraavasti:

Palvelusaikalisät ovat seuraavat:

1.1.2024 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien:

Palvelusaikalisä Vuotta	snt/h	€/kk
5-9	19	32
10-14	25	42
15-19	33	55
20-24	43	72
25-	54	92

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Palvelusaikalisä Vuotta	snt/h	€/kk
5-9	19	33
10-14	26	43
15-19	34	56
20-24	44	74
25-	55	94

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Palvelusaikalisä Vuotta	snt/h	€/kk
5–9	20	34
10–14	27	44
15–19	35	58
20–24	45	76
25–	57	97

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Palvelusaikalisä Vuotta	snt/h	€/kk
5–9	20	35
10–14	28	45
15–19	36	59
20–24	46	78
25–	58	99

2. Palvelusaikalisää ryhdytään maksamaan palvelusvuosien täyttymistä seuraavan palkanmaksukauden alusta.

Palvelusajan huomioiminen palkkaperusteena edellyttää yhtäjaksoista yrittäjätyöskentelyä palvelusaikaa.

Mikäli työntekijän työsuhde asevelvollisuuden suorittamisen, opintovapaan, hoitovapaan, tai muun sellaisen syyn vuoksi on jatkunut "lepä-vänä", luetaan palvelusvuosilisan perusteena olevaan palvelusaikaan myös ennen ko. poissaoloa työskennelty aika. Asevelvollisuusaikaa ei kuitenkaan lueta palvelusajaksi.

Työsuhteen päättymisen katkaisee yhtäjaksoisuuden. Näin ollen mahdollisesti myöhemmin syntyvässä työsuhhteessa palvelusajaksi lasketaan vain jälkimmäisen työsuhteen kesto.

Saman yrityksen eri toimipaikoilla yhtäjaksoisesti työskennelty aika laske-taan palvelusvuosia kartuttavaksi ajaksi.

Palvelusaikalisää kerryttävät vuosilomalain 7 §:ssä mainitut työssäolopäivien veroiset päivät.

3. Mikäli paikallisesti on sovittu palkkaus- tai muista järjestelmistä, joissa palvelusaika on huomioitu palkkaus tai korvaustekijänä, ei yrityskoh- taista ja sopimukseen kirjattua järjestelmää sovelleta samanaikaisesti siten, että vaikutus olisi kertautuva.

15 § Suorituspalkkatyö

Jos työn laatu sen sallii ja se on teknisesti mahdollista, suoritetaan työ tuotannon ja ansion kohottamiseksi suorituspalkkatyönä.

Hinnoitteluperuste

Suorituspalkkatyön hinnoittelun on perustuttava työn vaativuuteen perus- tuviin palkkoihin.

Hinnoittelusääntö

1. Suorassa urakassa on hinnoittelun oltava sellainen, että työntekijän urakka-ansio nousee normaalilla urakkatyövauhdilla 20 % hinnoitte- luperustetta eli työnvaativuuteen perustuvaa palkkaa korkeammaksi ja kasvaa työnsuorituksen tai työtehon lisääntyessä vähintään sa- massa suhteessa.

Osa- eli sekaurakka

2. Osa- eli sekaurakkatyö, jossa osa palkasta maksetaan kiinteänä ja osa työnsuorituksen mukaan määräytyvänä liikkuvana osana, on hin- noiteltava siten, että työnsuorituksen tai työtehon vastatessa norma- lia urakkatyövauhtia ansio nousee hinnoitteluperustetta eli työnvaati- vuuteen perustuvaa palkkaa 20 % korkeammaksi. Suoritustason noustessa tulee liikkuvan osan kasvaa samassa suhteessa.

Palkkiopalkka

3. Palkkiopalkkajärjestelmää voidaan käyttää niissä töissä, joissa työtuo- los (tuotannon määrä, tuotteen laatu, raaka-aineen käytön taloudelli- suus yms.) riippuu esim. työntekijän tarkkaavaisuudesta, työtaidosta, tms. tekijästä. Palkkiopalkkatyö on hinnoiteltava siten, että normaalilla suoritustasolla ansio ylittää työnvaativuuteen perustuvan palkan.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot toteavat, että osaurakka ja palkkiopalkkatyössä palkan kiinteä osa voi olla ohjetuntipalkkaa pienempi, kunhan ansiotaso täyttää hinnoittelumääräykset.

Urakasta sopiminen

4. Sellaisesta urakkatyöstä, jota varten kiinteää työhinnoittelua ei ole laadittu, sovitaan työnantajan ja sen työntekijän tai niiden työntekijöiden välillä, joille urakkatyötä tarjotaan, mikäli mahdollista jo ennen työn alkamista urakkahinta, josta työntekijälle on annettava todiste sekä välttämättömiä tietoja urakkahinnan laskemisen perusteista. Urakoitaessa on pyrittävä siihen, että työt jaetaan tarkoituksenmukaisiin, mielekkäisiin ja terveydelliset näkökohdat huomioon ottaviin urakoihin.

Menetelmämuutokset

5. Urakkatyön hinnoitteluun vaikuttavien tekijöiden pysyessä muuttumattomina pidetään yksikköhinta ennallaan. Jos työ- ja tuotantomenetelmissä, työn järjestelyissä, työvälineissä tai raaka-aineen laadussa tapahtuu urakkahintaan vaikuttavia muutoksia, työlle määritellään uusi hinta.

Hinnoittelun tarkistaminen

6. Jos työntekijä perustellusti esittää, että voimassa oleva hinta on virheellinen, hänen tulee ilmoittaa tästä työnantajan edustajalle hinnoittelun tarkistamista varten, mutta työtä tehdään kuitenkin em. hinnalla. Urakkahinnan tarkistamista koskeviin tutkimuksiin on ryhdyttävä tarpeetonta viivytystä välttäen. Jos muutoksia tarkistuksen perusteella tapahtuu, tarkistettua hintaa sovelletaan siitä päivästä alkaen, jolloin tarkistamista on pyydetty.

Urakan hylkääminen

7. Ellei työntekijä suostu ottamaan hänelle tarjottua urakkaa, työ tehdään aikatyönä, josta maksetaan työntekijälle hänen henkilökohtaista tuntipalkkaansa vastaava palkka.

Yhteisurakka

8. Yhteisurakassa saa työntekijä osansa urakkavoitosta suhteessa henkilökohtaiseen tuntipalkkaansa ja siihen työtuntilukuun, jolla hän on osallistunut yhteisurakkaan, elleivät ao. työntekijät ja työnantaja keskenään ole sopineet toisin.

Urakan keskeyttäminen

9. Jos työntekijä työnantajan määräyksestä joutuu keskeyttämään aloittamansa jatkuvaksi sovitun urakkatyön muun kuin oman tuotantokoneiston käynnissä- ja kunnossapitämiseksi tarvittavien korjaus- ja asennustöiden takia, eikä keskeytyksen aiheuttanutta työtä voida järjestää urakalla, työntekijälle maksetaan keskeytyksen ajalta, enintään kuitenkin kuudelta työpäivältä, hänen keskituntiansionsa mukainen palkka.

Jos tuntityö jatkuu kauemmin kuin kuusi työpäivää, maksetaan sen jälkeiseltä tuntityöajalta aikapalkka.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Edellisessä kohdassa mainittu urakkatyön keskeyttäminen ei koske tapauksia, joissa urakkatyö esimerkiksi lajin vaihtumisen tai muun vastaavan syyn johdosta päättyy.

Työntutkimukset

10. Niillä työpaikoilla, joilla käytetään työntutkimuksia, on työnantajan annettava työntekijöiden nimeämille edustajille riittävä selvitys ja koulutus tutkimustavoista sekä siitä, miten niitä mahdollisesti sovelletaan palkkaukseen.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Tässä pykälässä tarkoitetut urakoita tai muita suorituspalkkoja koskevat paikalliset sopimukset voidaan puolin tai toisin irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen, ellei sopimuksessa ole muusta irtisanomisajasta sovittu.

16 § Vuoro-, ilta- ja yötyölisät

Vuorotyölisä

1. Vuorotyötä tekeväälle työntekijälle maksetaan vuorotyölisänä

Lähinnä 1.1.2024 jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien

- iltavuorolisä 123 senttiä/tunti
- yövuorolisä 230 senttiä/tunti

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta

- iltavuorolisä 126 snt/tunti
- yövuorolisä 236 snt/tunti

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta

- iltavuorolisä 130 snt/tunti
- yövuorolisä 243 snt/tunti

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta

- iltavuorolisä 133 snt/tunti
- yövuorolisä 249 snt/tunti

2. Jos työntekijän säännöllinen työaika sijoittuu siten, että työtä tehdään kello 16.00 ja 24.00 välisenä aikana sen olematta vuoro-, yli-, hätä- tai hälytysluontoista työtä, maksetaan em. kellomäärien välille sattuvilta työtunneilta iltavuorolisän suuruista iltatyölisää ja kello 00.00 ja 06.00 välille sattuvilta työtunneilta yövuorolisän suuruista yötyölisää.

Paikallinen sopiminen vuoro-, ilta- ja yötyöolisistä

3. Vuoro-, ilta- ja yötyöolisien ajankohdista voidaan paikallisesti sopia toisin.

17 § Siirto toiseen työhön

Alemmin palkattu työ

1. Jos aikapalkalla työskentelevä työntekijä siirretään toiseen omaa työtään alemmin palkattuun työhön, hänelle maksetaan tällöin entisestä työstään sovittu henkilökohtainen tuntipalkka kahden viikon ajalta, minkä jälkeen palkka määrittyy sen työn mukaan, jota työntekijä suorittaa.

Korkeammin palkattu työ

2. Jos toiseen, korkeammin palkattuun tuntityöhön siirretty työntekijä pystyy heti suorittamaan tätä työtä sekä työn laatuun että työtehoon nähden samalla tavalla kuin tätä työtä varsinaisesti suorittava, hänelle maksetaan heti uuden työn mukainen palkka.

18 § Palkanmaksu

1. Liitot suosittelevat, että palkat maksetaan kerran kuukaudessa. Ellei paikallisesti toisin sovita, palkat maksetaan sovittuina palkanmaksupäivinä vähintään kaksi kertaa kuukaudessa. Muuttuvat palkanosat, kuten tuntiperusteiset lisät ja ylityön palkat voidaan maksaa ja palkattomat poissaolot voidaan käsitellä kerran kuukaudessa. Jos palkanmaksupäivä sattuu sunnuntai- tai juhlapäiväksi, palkka maksetaan edellisenä arkipäivänä.

Mikäli työpaikalla siirrytään kuukausipalkkaan 19 §:n mukaisesti, voidaan palkka maksaa kerran kuukaudessa.

Pöytäkirjamerkintä:

Muuttuvilla tuntiperusteisilla palkanosilla tarkoitetaan erikseen laskettavia tuntiperusteisiä lisiä, esim. vuorolisiä, erityisolosuhteilisiä, lisä- ja ylityön perus- ja korotusosia, sunnuntaityökorotusta, suurjuhlapyhä- ja suurjuhlapyhän aaton korvauksia sekä viikkolepokorvauksia.

2. Palkan laskemista varten voidaan jättää 6 työpäivän palkka sisään.

Työsuhteen päättyessä irtisanomisen vuoksi erääntyvät saatavat on maksettava viimeistään päättymispäivää seuraavana työpäivänä. Purkutapauksissa saatavat on suoritettava kolmen työpäivän kuluessa työsuhteen päättymispäivästä ja työsuhteen purkautumistapauksissa kolmen työpäivän kuluttua siitä, kun päätös työsuhteen purkautumisesta tehdään.

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia, että työsuhteen päättyessä erääntyneet saatavat maksetaan yrityksen normaalina palkanmaksupäivänä.

3. Työntekijälle on palkanmaksun yhteydessä annettava palkkalaskelma kirjallisesti tai sähköisesti.

Pöytäkirjamerkintä:

Ennen siirtymistä sähköiseen palkkalaskelmaan, työnantaja tiedottaa muutoksen ajankohdasta ja huolehtii, että työntekijä osaa ja pystyy tulostamaan tarvittaessa palkkalaskelman. Muussa tapauksessa palkkalaskelma annetaan kirjallisesti.

4. Palkasta pidetään se, mihin työnantaja on lain ja sopimuksen mukaan velvollinen tai oikeutettu.
5. Muistutukset maksettua palkkaa vastaan saatuun rahamäärään nähden on tehtävä palkanmaksutilaisuudessa.
6. Liitot suosittelevat, että työpaikoilla sovitaan palkan maksamisesta rahalaitoksen välityksellä.

19 § Kuukausipalkka

Kuukausipalkkaan siirtyminen

1. Muutettaessa tuntipalkka kuukausipalkaksi, kerrotaan voimassa olevaa tuntipalkkaa luvulla 169.

Kuukausipalkan osittaminen

2. Jos työntekijällä ei ole oikeutta saada palkkaansa koko palkanmaksukaudelta, saadaan kuukausipalkkaisen työntekijän tuntipalkka jakamalla kuukausipalkka päivä-, ja kaksivuoro- ja keskeytyvässä kolmivuorotyössä luvulla 159 ja keskeytymättömässä kolmivuorotyössä luvulla 155.

20 § Keskituntiansio

Yrityksissä, joissa peruspalkka tai ansion menetyksen korvaaminen on laskettavissa yksinkertaisemmin esimerkiksi siitä syystä, että yrityksen käytössä on pelkästään aikapalkka, ei ole velvollisuutta ottaa käyttöön seuraavassa kuvattavaa keskituntiansiota. Tällöin esimerkiksi ylityötilanteessa korotetaan kaikkia palkan osia.

Laskentajakso

1. Säännöllisen työajan keskituntiansiota laskettaessa käytetään laskentajaksona joko edellistä palkkakautta tai edellistä vuosineljännestä.

Tuntipalkkainen työntekijä

2. Työntekijän säännöllisen työajan keskituntiansio lasketaan siten, että hänen laskentajakson aikana aika-, urakka- sekä osaurakka- ja palkkiotyössä työajalta saamansa ansio mahdollisine palvelusaikalisineen, erittäin raskaan ja erittäin likaisen työn, poikkeuksellisen vaikean ja vaarallisen työn sekä vuorotyön lisineen vähennettynä ylityökorvauksella sekä sunnuntaityökorotuksella ja suurjuhlapyhäkorvauksella sekä suurjuhlapyhän aaton korvauksella jaetaan laskentajakson aikana tehtyjen työtuntien kokonaismäärällä.

Keskeytymätöntä kolmivuorotyötä ja jatkuvaa 1- ja 2-vuorotyötä tekevän työntekijän keskituntiansiota laskettaessa ei tämän ansiosta kuitenkaan vähennetä sunnuntaityökorotuksia.

Kuukausipalkkainen työntekijä

3. Kuukausipalkkaisen työntekijän keskituntiansiota laskettaessa kiinteää kuukausipalkkaa vastaava keskiansio saadaan laskemalla yhteen laskenta ajanjaksolta työntekijälle maksettavaksi sovitut kuukausipalkat palvelusaikalisineen ja jakamalla saatu palkkasumma tuntimäärällä, joka keskeytymättömässä kolmivuorotyössä on 155 ja muissa työaikamuodoissa 159.

Jos työntekijän palkkaan sisältyy muuttuvia palkanosia, esimerkiksi palkkio-osuuksia tai tuntiperusteisia lisiä, lasketaan näitä vastaava keskituntiansio-osa kohdassa 2 määritellyllä tavalla.

4. Jos säännöllisen työajan keskituntiansio on henkilökohtaista tuntipalkkaa pienempi, käytetään laskentatekijänä henkilökohtaista tuntipalkkaa.

Keskituntiansion käyttöajanjakso

5. Kohdan 1 tarkoittamia vuosineljänneksiin perustuvia keskituntiansioita käytetään seuraavasti:
 - helmi-, maalis- ja huhtikuun aikana edellisen vuoden IV vuosineljänneksen keskituntiansiota,
 - touko-, kesä- ja heinäkuun aikana vuoden I vuosineljänneksen keskituntiansiota,
 - elo-, syys- ja lokakuun aikana vuoden II vuosineljänneksen keskituntiansiota, sekä
 - marras-, joulukuun ja tammikuun aikana III vuosineljänneksen keskituntiansiota.

Tässä kohdassa mainitut kuukausijaksot ja vuosineljännekset lasketaan alkaviksi ja päättyviksi tilikausien mukaan siten, että tilikauden jakautuessa kahdelle yllä mainituista kuukausijaksoista tai kahdelle vuosineljännekselle, tilikausi luetaan siihen jaksoon, jolle jakaantuu suurempi määrä säännöllisiä työtunteja.

Keskituntiansion käyttö

6. Keskituntiansiota käytetään tuntipalkkaisten työntekijöiden peruspalkkana työehtosopimuksessa mainittuja palkan korotusosia, kuten esimerkiksi yli- ja sunnuntaityökorotuksia laskettaessa.

Keskituntiansiota käytetään lisäksi sekä tuntipalkkaisilla että kuukausipalkkaisilla työntekijöillä tapauksissa, joissa työehtosopimus velvoittaa ansion menetyksen korvaamiseen.

Pöytäkirjamerkintä:

Jos työntekijälle ei voida määrittää keskituntiansiota edellisen palkkakauden tai edellisen vuosineljänneksen mukaan esimerkiksi pitkäaikaisen sairausloman, perhevapaan, vuorotteluvapaan, vähäisten työtuntien tai muun vastaavan syyn johdosta, käytetään keskituntiansion määrittelyyn edellisen kokonaisen palkkakauden keskituntiansiota mahdollisilla yleiskorotuksilla korotettuna tai vastaavan työntekijäryhmän voimassa olevaa keskituntiansiota.

Samoin voidaan menetellä, jos henkilökohtainen keskituntiansio poikkeaa kohtuuttomasti ja aiheuttomasti ilman noudatettuun työaikamuotoon (esimerkiksi vuorottajat ja tuuraajat), työtehtävään tai suorituspalkkatyöhön liittyvää perustetta vastaavan työntekijäryhmän voimassa olevasta keskituntiansiosta.

IV ERINÄISET KORVAUKSET

21 § Arkipyhäkorvaus

Arkipyhäkorvaus

Tuntipalkkaiselle työntekijälle maksetaan uudenvuodenpäivältä, loppiaispäivältä, pitkäperjantailta, toiselta pääsiäispäivältä, helatorstailta, vapunpäivältä, juhannusaatolta, jouluaatolta, ensimmäiseltä ja toiselta joulupäivältä jäljempänä mainituin edellytyksin arkipyhäkorvauksena 8 tunnin palkka, mikäli mainitut arkipyhät muuten olisivat olleet hänen työpäiviänsä.

Arkipyhäkorvaus maksetaan kuitenkin vain työntekijälle, jonka työsuhde on yhtäjaksoisesti kestänyt vähintään kolme (3) kuukautta ennen ko. arkipyhää ja edellyttäen, että työntekijä on ollut työssä työajan tasoittumissuunnitelman mukaisesti viimeisenä arkipyhää edeltäneenä ja myös sen jälkeen lähinnä seuraavana työpäivänä tai toisena näistä päivistä, jos poissaolo on johtunut työnantajan luvasta, lomautuksesta, raskaus- tai vanhempainvapaasta tai poissaolo on perustunut työehtosopimuksen sisältämiin palkallisiin poissaoloihin.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Työajan tasoittumissuunnitelmaan merkitty työajan lyhennyspäivä sekä alkava tai päättyvä vuosiloma siirtävät edellisen kappaleen tarkoittamaa edellytyspäivää.

Arkipyhäkorvaus maksetaan kuitenkin silloin, kun maanantain ja perjantain väliseen aikaan sijoittuva arkipyhä jää työntekijän vuosiloman, enintään kolme kuukautta ennen arkipyhää kestäneen sairauden, taloudellisista tai tuotannollisista syistä johtuvan enintään kaksi viikkoa arkipyhää ennen kestäneen lomautuksen tai työnantajan kustantaman koulutuksen ajalle.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Mikäli lomautus on toteutettu vuoroviikkolomautuksena tai lyhennettyjen työviikkojen muodossa, täyttyy em. kahden viikon jakso, kun varsinaisia lomautuspäiviä on tällaisen lomautusjärjestelyn alkamisen jälkeen kertynyt kahta viikkoa vastaava määrä.

Vapaapäiväksi sattuvalta arkipyhältä ei arkipyhäkorvausta makseta. Mikäli työntekijä on työssä em. päivinä, tai hänelle maksetaan korvausta jollakin muulla perusteella, ei arkipyhäkorvausta suoriteta.

Pöytäkirjamerkintä 3:

Edellä olevasta poiketen maksetaan työaikamuodossa 36 työkentelevälle arkipyhäkorvaus maanantain ja perjantain välille sijoittuvalta arkipyhältä riippumatta siitä onko kyseinen päivä työajan tasoittumissuunnitelman mukainen työ- vai vapaapäivä.

Mikäli työntekijä ei ole oikeutettu lainmukaiseen itsenäisyyspäivän palkkaan, maksetaan itsenäisyyspäivältä arkipyhäkorvaus tämän pykälän mukaisesti.

22 § Suurjuhlapyhäkorvaus

Suurjuhlapyhäkorvaus

Uudenvuoden-, loppiais-, pitkäperjantain-, I ja II pääsiäis-, vappu-, helatorstai-, helluntai-, juhannus-, pyhän-, itsenäisyys- sekä I ja II joulupäivänä maksetaan kello 06.00 lähtien 24 tunnin aikana kaikille kyseessä olevana

päivänä työssä oleville 200 %:lla korotettu palkka, mihin sisältyy sunnuntaityökorotus. Mikäli se esimerkiksi noudatetun työvuororytmytyksen, työvuorokauden vaihtumisajankohdan tms. syyn vuoksi katsotaan tarpeelliseksi, voidaan em. suurjuhlapyhäkorvauksen maksamisajankohdasta paikallisesti sopia toisinkin.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Suurjuhlapyhän ajankohtaa ja siitä maksettavia korvauksia voidaan paikallisesti sopia siirtää.

Mainittujen päivien aattoina maksetaan vuorotyössä tai säännöllisessä ilta- tai yötyössä työskenteleville suurjuhlapyhän aaton korvausta ilta- ja yövuoron ajalta 100 % ja aamuvuoron ajalta 20 % keskituntiansiosta. Korvaus ei sisällä mahdollisia yli- ja sunnuntaityökorotuksia.

Päivätyössä työskenteleville työntekijöille maksetaan em. aattopäivinä korotus, jonka suuruus on 20 % keskituntiansiosta työajan tasoittumissuunnitelman mukaiselta säännölliseltä työajalta. Ylityöajalta korvausta ei makseta. Korvaus ei sisällä mahdollista sunnuntaityökorotusta.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Päivätyössä voidaan paikallisesti sopia edellä mainittuina aattoina lyhentää säännöllistä työaikaa aattokorvauksen suuruutta vastaten.

23 § Matkakustannukset ja päivärahat

Työskentely tehdasalueen ulkopuolella

1 Yleisiä määräyksiä

Työtehtävien edellyttämät matkat suoritetaan tarkoituksenmukaisella tavalla siten, ettei matkaan kulu aikaa eikä siitä aiheudu kustannuksia enempää kuin tehtävien hoitaminen välttämättä vaatii.

Matkasta aiheutuvien kustannusten korvaaminen, majoittumismahdollisuudet, henkilökohtaisten asioiden hoitomahdollisuudet työkomennuksen aikana ja muut matkaan liittyvät yksityiskohdat tulee tarvittaessa yhteisesti selvittää ennen matkalle lähtöä.

Milloin yrityksen toiminnan luonteesta johtuen työntekijä joutuu jatkuvasti työskentelemään eri työpaikoilla, tulee työnantajan työhönoton yhteydessä selvittää työntekijälle, mikä on hänen vakinainen työpaikkansa tätä pykälää sovellettaessa. Tähän määrittelyyn vaikuttavien olosuhteiden olennaisen muuttumisen johdosta tulee työnantajan antaa työntekijälle vastaava selvitys.

Matkan alkaminen ja päättyminen

Matka katsotaan alkaneeksi silloin, kun työntekijä lähtee välittömästi komennuspaikkakunnalle suuntautuvalle matkalle työpaikalta tai asunnostaan ja päättyneeksi silloin, kun hän palaa työpaikalleen. Ellei työntekijä voi palata työpaikalleen säännöllisen työajan kuluessa, katsotaan matka päättyneeksi silloin, kun hän palaa asuntoonsa.

Komennuspaikkakunta

Komennuspaikkakunnalla tarkoitetaan muuta työskentelypaikkakuntaa kuin vakinaisen työpaikan sijaintipaikkakuntaa tai työntekijän kotipaikkakuntaa.

Työkomennus

Lyhyt työkomennus on kyseessä silloin, kun matka edellyttää yöpymistä sekä oleskelun vieraalla paikkakunnalla arvioidaan kestävän enintään 14 kalenterivuorokautta.

Pitkä työkomennus on kyseessä silloin, kun matkan ja oleskelun vieraalla paikkakunnalla arvioidaan kestävän yli 14 kalenterivuorokautta.

Ilmoitusvelvollisuus työkomennuksista

Lyhyestä työkomennuksesta ilmoitetaan työntekijälle viimeistään kolmantena matkaa edeltävänä päivänä.

Pitkästä työkomennuksesta ilmoitetaan, mikäli mahdollista, viikkoa ennen matkan alkamista, kuitenkin viimeistään kolmantena matkaa edeltävänä päivänä.

Edellä mainittua ilmoitusaikaa noudattaen selvitetään työntekijälle matkaan liittyvät erityiskysymykset, esimerkiksi asunnon varaaminen työnantajan toimesta tai asunnon saantimahdollisuudet komennuspaikkakunnalla.

Edellä mainituista määräajoista voidaan kuitenkin poiketa sellaisen työntekijän osalta, jonka kanssa tehty työsopimus tai hänen normaalit työtehtävänsä muuten edellyttävät jatkuvaa matkustamista tai toistuvia lyhyitä työkomennuksia tai milloin on kysymyksessä kiireellinen työkomennus.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Työkomennus on kiireellinen, kun kyseessä on hätätyö tai matkan aiheuttaa muu ennalta odottamaton syy, esimerkiksi toisen työntekijän sairastuminen, ja tuotannon tekniset syyt edellyttävät välitöntä lähtöä komennuspaikkakunnalle.

2 Matkakustannusten korvaaminen

a. Matkakustannusten korvaus

Työnantaja korvaa kaikki tarpeelliset matkakustannukset, sekä milloin matka tapahtuu yön aikana, makuulippujen hinnat.

Jos oman auton käytöstä on ennen matkaa sovittu, maksetaan siitä sekä työnantajan kanssa sovitusta muiden henkilöiden tai tavarankuljetuksesta verohallituksen vuosittain verovapaaksi vahvistama korvaus.

b. Matka-ajan korvaus

Matka-ajan korvausta maksetaan enintään 16 tunnilta työvuorokaudessa.

Matka-ajan korvausta ja palkkaa säännöllisenä työaikana tehdystä työstä maksetaan yhteensä enintään 16 tunnilta työvuorokaudessa.

Säännöllisenä työaikana matkustettaessa maksetaan keskituntiansion mukainen korvaus ja muilta ko. työvuorokauteen sijoittuvilta matkatunneilta 85 % keskituntiansiosta.

Vapaapäivänä tapahtuvalta matkalta maksetaan ensimmäiseltä 8 matkatunnilta keskituntiansion mukainen korvaus ja seuraavilta tunneilta 85 % keskituntiansiosta.

Makuupaikka

Milloin työntekijälle on järjestetty makuu- tai hyttipaikka, ei kello 21.00–7.00 väliseltä ajalta edellä mainittua korvausta suoriteta.

c. Päiväraha

Päivärahaa maksetaan kultakin matkavuorokaudelta, kun työnteke-
mispaikka on yli 55 kilometrin etäisyydellä työntekijän vakinaisesta työpai-
kasta ja asunnosta, seuraavasti:

- Kokopäiväraha suoritetaan, kun työmatka on kestänyt yli 10 tuntia.
- Osapäiväraha maksetaan, kun työmatka on kestänyt yli 6 mutta enin-
tään 10 tuntia.
- Täyden matkavuorokauden jatkeena olevasta vajaavuorokaudesta,
joka käsittää vähintään 2 ja enintään 6 tuntia, maksetaan osapäivä-
raha.

Matkavuorokausi on enintään 24 tunnin pituinen ajanjakso, joka alkaa
työntekijän lähtiessä työmatkalle työpaikaltaan tai asunnoltaan. Matkavuo-
rokausi päättyy työntekijän palatessa työmatkalta työpaikalleen tai asun-
nolleen.

Jos työntekijä jonakin matkavuorokautena saa ilmaisen tai matkalipun hin-
taan sisältyneen ruoan, päivärahan määrästä vähennetään puolet. Ilmai-
sella ruoalla tarkoitetaan kokopäivärahan kysymyksessä ollen kahta ja
osapäivärahan kysymyksessä ollen yhtä ilmaista ateriala.

d. Ateriakorvaus

Kun työ tehdään yli 5 kilometrin etäisyydellä työntekijän vakinaisesta työ-
paikasta ja asunnosta, maksetaan hänelle

- matkakustannukset ja
- matka-ajan korvaus b) kohdan mukaisesti sekä
- ateriakorvaus, jos työntekijällä ei ole mahdollisuutta ruokailla vakinai-
sella työpaikallaan tai kotonaan, ellei työpaikalla anneta ilmaista ruo-
kaa.

Soveltamisohje:

Jos työmatka alkaa vakinaiselta työpaikalta kesken työpäivän, mak-
setaan työntekijälle matkakustannukset ja matka-ajan korvaus edellä
mainittua lyhyemmältäkin matkalta.

Mikäli toisin ei ole sovittu, tapauksissa, joissa työntekijän tässä kohdassa tarkoitettu työ matkoineen on kestänyt vähintään 12 tuntia ja hän sen takia voi palata kotiinsa vasta myöhään illalla, korvataan syntyvät kustannukset toisella ateriakorvauksella. Mainittuihin tunteihin lasketaan mukaan myös välittömästi ennen matkaa saman työvuorokauden aikana tehdyt työtunnit.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Ateriakorvausta koskevaa määräystä ei sovelleta tapauksiin, joissa työntekijä joutuu liikkumaan saman yrityksen eri työpaikoilla silloin, kun nämä työpaikat ovat samalla paikkakunnalla tai muuten lähellä toisiaan ja ruokailumahdollisuudet ja -olosuhteet ovat näillä työpaikoilla vastaavia.

e. Yöpymiskustannukset

Päivärahan lisäksi korvataan yöpymiskustannukset suorittamalla joko majoittumiskustannusten korvaus tai yömatkaraha seuraavasti:

Majoittumiskustannukset

Ellei työntekijälle ole järjestetty majoittumismahdollisuutta, työnantaja korvaa työkomennuksen aikana syntyneet majoittumiskustannukset työntekijän hyväksymän selvityksen mukaisesti.

Yömatkaraha

Verohallituksen verovapaaksi vahvistaman suuruinen yömatkaraha suoritetaan sellaiselta päivärahaan oikeuttavalta matkavuorokaudelta, jona työntekijälle ei ole järjestetty ilmaista majoitusta tai hän ei ole saanut majoittumiskorvausta tai matkan ajaksi makuu- tai hyttipaikkaa.

Matkakorvaukset komennuspaikkakunnalla

Milloin komennuspaikkakunnalla ei ole työkohteen läheisyydessä saatavissa asuntoa ja työntekijä tämän vuoksi joutuu asumaan yli 5 kilometrin etäisyydellä työmaalta, maksetaan työntekijälle korvaus matkakustannuksista. Korvauksen suuruus määräytyy ensisijaisesti yleisissä kulkuneuvoissa perittävän maksun mukaisesti. Milloin sopivien yleisten kulkuyhteysien puuttuessa joudutaan käyttämään omaa autoa, sovelletaan oman auton käyttöä koskevaa sopimuskohtaa.

Kotimatkat eräinä juhlapyhinä

Jos komennus on ennen pääsiäis-, juhannus- tai joulupäivää kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 6 viikkoa, on työntekijä oikeutettu matkustamaan kotiinsa, mikäli työn tekninen laatu tai muut pakottavat syyt eivät sitä estä. Ko. matkoista aiheutuvat kustannukset työnantaja korvaa tämän pykälän mukaisesti.

Pöytäkirjamerkintä 3:

Työehtosopimusten mukaiset matkakustannusten korvaukset ja niiden perusteet määräytyvät sopimuskauden aikana verohallituksen vuosittaisten ko. korvauksia koskevien päätösten mukaisesti.

3 Matkustussääntö

Paikallisesti sopien voidaan laatia matkustussääntö, jolla voidaan poiketa tämän pykälän määräyksistä edellyttäen, että matkustamisen korvaaminen kokonaisuutena ottaen vastaa tämän pykälän tasoa.

24 § Ulkomaantyö

1 Yleiset määräykset

Ulkomailla tehtävän matkatyön työehdoista sovitaan työnantajan ja työntekijän välillä ennen matkan alkamista. Edellä mainitut ehdot tulisi sopia kirjallisesti niin, että ne pääsääntöisesti vastaavat kotimaassa vastaavassa työssä sovellettavia työsuhteen ehtoja.

Jos ulkomailla tehtävä työ pidempiaikaisen kestonsa, laajuutensa, siihen osallistuvien työntekijöiden tavanomaista suuremman lukumäärän ja muiden seikkojen perusteella sitä edellyttää, liitot voivat sopia projektiluonteisen työn työehdoista erikseen tämän pykälän määräyksistä poikkeavasti.

Ulkomaan komennukselle ei työntekijää tule määrätä ilman hänen suostumustaan, ellei kyseessä ole työntekijä, jonka kanssa tehty työsopimus edellyttää matkustamista myös ulkomaille tai jonka normaaleihin tehtäviin tämä on aikaisemmin kuulunut tai ellei työkomennus ole tuotannon teknisten syiden vuoksi kiireellinen. Osapuolet toteavat, että liittojen välillä on laadittu suositus koskien niitä seikkoja, joista ulkomaan komennukselle lähdettäessä on sovittava tai jotka muuten on tarpeen mukaan selvitettävä.

2 Päiväraha

Päivärahan suuruus kussakin maassa on se, jonka verohallitus vuosittain verovapaaksi vahvistaa.

Jos työntekijä ulkomaan komennuksella saa ilmaisen asunnon tai ruoan tai molemmat, vähennetään päivärahaa vastaavasti. Asunnon osuudeksi katsotaan tällöin 1/4 päivärahasta, ellei paikallisesti muuta sovita.

3 Matkustussääntö

Työpaikkaa varten voidaan vahvistaa matkustussääntö, jossa ulkomailla tehtävän työn työehdoista määrätään tästä työehtosopimuksesta poikkeavasti edellyttäen, että matkustussäännön mukaisten etujen on paikallisella sopimuksella todettu kokonaisuutena ottaen olevan saman tasoiset kuin tässä työehtosopimuksessa on ulkomaan työn osalta määrätty.

25 § Muita korvauksia

Vaalit

1. Työnantaja korvaa valtiollisia ja kunnallisia vaaleja varten lain mukaan asetetun vaalilautakunnan tai -toimikunnan jäsenenä toimivalle työntekijälle sen ansionmenetyksen, mikä hänelle aiheutuu siitä, että vaalilautakunta tai -toimikunta kokoontuu hänen työaikanaan.

Merkkipäivät

2. Työntekijällä on oikeus 50- ja 60-vuotispäivänään saada säännöllistä työaikaa vastaava palkallinen vapaa työstä silloin, kun kyseinen päivä sattuu hänen työvuoroluettelon tai työajan tasoittumissuunnitelman mukaiseksi työpäiväkseen.

Voimaan 1.1.2026 alkaen:

Jos 50- tai 60-vuotispäivä sattuu työntekijän työvuoroluettelon tai työajan tasoittumissuunnitelman mukaiseksi vapaapäiväksi, maksetaan työntekijälle korvaus, joka vastaa säännöllisen työajan palkkaa. Osa-aikaiselle työntekijälle korvaus maksetaan osa-ajan suhteessa. Merkkipäiväraha maksetaan sen palkkakauden palkanmaksun yhteydessä, jonka aikana 50- tai 60-vuotispäivä on ollut.

Kutsunta

3. Työnantaja korvaa asevelvollisuuskutsuntaan osallistuvalla työntekijälle hänelle siitä aiheutuvan ansion menetyksen.

Reservin harjoitukset

4. Työnantaja maksaa työntekijälle reservin harjoitusten ajalta palkkaa siten, että työntekijä saa valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut. Määräystä sovelletaan myös niihin, jotka pelastuslain nojalla koulutetaan väestönsuojelun erikoistehtäviin.

Hautaus- ja vihkiäis- ja parisuhteen rekisteröintipäivät

5. Työntekijällä on oikeus saada palkallista vapaata työstä omana vihkiäispäivänään tai parisuhteen rekisteröintipäivänä sekä läheisen omaisensa hautauspäivänä, joka voi olla myös uurnanlaskupäivä. Läheisenä omaisena pidetään työntekijän aviopuolisoa, rekisteröidyn parisuhteen toista osapuolta ja samassa taloudessa asuvaa avopuolisoa, lapsia ja ottolapsia, hänen vanhempiaan ja isovanhempiaan, veljiään ja sisariaan sekä avopuolison tai rekisteröidyn parisuhteen toisen osapuolen vanhempia.

V SOSIAALISET MÄÄRÄYKSET

26 § Sairausajan palkka

Karenssipäivä

1. Työnantaja maksaa työntekijälle, joka työnantajan hyväksymän selviytyksen mukaan on sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä työtä, sairausajan palkkana täyden palkan toisen sellaisen sairauspäivän alusta, joka työssä oltaessa olisi ollut työntekijän työpäivä.

Jos työntekijä sairastuu uudelleen samaan sairauteen enintään 30 kalenteripäivän kuluessa siitä päivästä, jolloin viimeksi maksettiin sairausajan palkkaa tai päivärahaa, jatkuu sairausajan palkan maksaminen ilman karenssipäivää, jos korvausajanjakso ei tämän sairauden osalta ole tullut täyteen. Sairausajan palkan maksamista jatketaan ilman karenssipäivää, kunnes sairaus tai sairausajan palkanmaksujakso päättyy.

Työkyvyttömyyden toteaminen

Työntekijän työkyvyttömyys todetaan ensisijaisesti yrityksen työterveyslääkärin lääkärintodistuksella. Muun lääkärin kuin työterveyslääkärin antama todistus työkyvyttömyydestä riittää perusteeksi sairausajan palkan maksamiselle tapauksissa, joissa hoidon kiireellisyyden, työterveyslääkärin kaukaisen sijainnin, vastaanottoajan soveltumattomuuden, erikoislääkärin tutkimuksen tarpeellisuuden, matkatyön, omalääkärijärjestelmän käyttämisen tai muun perustellun syyn vuoksi työterveyslääkärin käyttö ei ole mahdollista.

Korvausjakso

Sairausajan palkkaa maksetaan sen pituiseen ajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä, kuin seuraavasta käy ilmi:

Työsuhde, joka ennen työkyvyttömyyden alkua on jatkunut yhdenjaksoisesti	Ajanjakson pituus kalenteripäivinä
vähintään 1 kk:n mutta alle 3 v.	28 päivää
3 vuotta mutta alle 5 v.	35 päivää
5 vuotta mutta alle 10 v.	42 päivää
10 vuotta tai kauemmin	56 päivää

Jos henkilö sairastuu uudelleen samaan sairauteen 30 kalenteripäivän kuluessa, käsitellään poissaoloja yhtenä sairautena. Jotta saman sairauden uusiutumista voidaan pitää uutena sairautena, tulee työntekijän työskennellä työvuoroluettelon mukaisesti 30 kalenteripäivän ajanjaksolla. Tähän ajanjaksoon ei lasketa vuosilomapäiviä.

Alle 1 kuukauden työsuhde

Jos sairaudesta tai tapaturmasta johtuva työkyvyttömyys alkaa ennen kuin työsuhde on jatkunut yhden kuukauden, maksaa työnantaja sairausajan palkkana 50 % työntekijän henkilökohtaisesta aikapalkasta, kuitenkin enintään niiltä työajan tasoittumissuunnitelman mukaisilta työpäiviltä, jotka ovat työkyvyttömyyden alkamispäivän ja sen jälkeisen 9 arkipäivän pituisen ajanjakson sisällä. Karenssipäivältä maksettavan palkan suhteen ja myös muutoinkin noudatetaan tämän pykälän määräyksiä.

Jos työntekijälle sairausvakuutuslain mukaan kuuluva oikeus päivärahaan alkaa aikaisemmin, lyhenee vastaavasti aika, jolta palkkaa on maksettava.

Karenssipäivän poistuminen

Sairausajan palkkaa maksetaan myös karenssipäivältä, mikäli

- työntekijän työsuhde ennen työkyvyttömyyden alkua on yhdenjaksoisesti kestänyt vähintään 6 kuukautta, tai
- sairauden aiheuttama työkyvyttömyys on jatkunut kauemmin, kuin sairastumispäivän ja seitsemän seuraavaa arkipäivää, tai
- mikäli työkyvyttömyys on aiheutunut työtapaturmasta.

Sairastuminen kesken työpäivän

Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaa kesken työpäivän tai -vuoron, maksetaan hänelle palkkaa työpäivän tai -vuoron loppuun.

Sairausajan palkan epääminen

2. Sairausajan palkkaa ei kuitenkaan makseta, jos työntekijä on aikaansaanut sairauden tai tapaturman tahallisesti, rikollisella toiminnallaan, kevytmielisellä elämällään tai muulla törkeällä tuottamuksella.

Vähennykset

3. Sairausajan tai perhevapaan palkasta vähennetään, mitä työntekijä saa saman työkyvyttömyyden tai synnytyksen takia samalta ajanjaksoilta päivä-, raskaus- tai vanhempainrahaa taikka siihen verrattavaa muuta korvausta lain tai sopimuksen perusteella. Työnantajalla ei kuitenkaan ole oikeutta vähentää ko. korvausta sairausajan tai perhevapaan palkasta siltä osin kuin korvausta maksetaan työntekijälle hänen kokonaan tai osaksi itse kustantamansa vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella.

Siltä ajalta, jolta työnantaja on työntekijälle maksanut sairausajan tai perhevapaan palkan, hän on oikeutettu nostamaan itselleen palautuksena työntekijälle tulevan edellisen kappaleen mukaisen päivä-, raskaus- tai vanhempainrahan tai siihen verrattavan korvauksen taikka saamaan sen määrän takaisin työntekijältä, ei kuitenkaan enempää kuin maksamansa määrän.

Jos päivärahaa tai siihen verrattavaa korvausta ei työntekijästä itseltään johtuvista syistä makseta tai jos se maksetaan vähäisempänä kuin mihin hänellä lain mukaan olisi ollut oikeus, työnantajalla on oikeus vähentää sairaus- tai perhevapaan palkasta se päiväraha tai sen osa, mikä työntekijän laiminlyönnin johdosta on jäänyt suorittamatta.

Työntekijälle, joka on työnantajan tukeman sairauskassan jäsen, työnantaja on velvollinen maksamaan 1. kohdan mukaisen sairausajan palkan ehdolla, että sairauskassa vapautetaan suorittamasta hänelle sairausavustusta siltä ajalta jolta työnantaja 1. kohdan mukaisesti on palkkaa maksanut. Mikäli sairauden tai tapaturman aiheuttama työkyvyttömyys jatkuu yli sen ajan, jolta työnantaja 1. kohdan nojalla on velvollinen palkkaa maksamaan, vastaa sairauskassa sääntöjensä mukaisesti jatkuvan avustuksen suorittamisesta.

4. Jos työpaikalla toimii sairausvakuutuslain alainen kassa, työnantaja voi toteuttaa kohtaan 1 perustuvat velvollisuutensa siten, että kassa maksaa myös 1. kohdan edellyttämän sairausajan palkan ja työnantaja suorittaa kassalle kannatusmaksun, joka vastaa puheena olevasta sairausvakuutuslain ulkopuolella suoritettavasta avustuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Ilmoitusvelvollisuus

5. Työntekijä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan työnantajalle sairastumisestaan.

Sairausajan palkan maksujärjestelmän menettelytapaohjeet

Työkyvyttömyys todetaan työnantajan hyväksymällä todistuksella

- Työkyvyttömyys todetaan yrityksen työterveyslääkärin tai muulla työnantajan hyväksymällä lääkärintodistuksella, ellei tästä ohjeesta muuta johdu.
- Tannehtiva lääkärintodistus hyväksytään, mikäli lääkäri on kirjoittanut todistukseen erityiset perusteet taannehtivuudelle.

Lääkärintodistuksiin liittyvät epäselvyydet

- Työnantaja on velvollinen maksamaan sairausajan palkkaa, kun sairausajan palkan perusteet ja määrä on hyväksyttävästi selvitetty.
- Mikäli työnantaja ei ole hyväksynyt työntekijän esittämää lääkärintodistusta, on hänellä oikeus osoittaa työntekijä nimetyn lääkärin tarkastettavaksi. Tällöin työnantaja suorittaa lääkärintodistuksen hankkimisesta aiheutuvat kustannukset.
- Sairaslomatodistus on edellä mainituin edellytyksin hyväksyttävä todistus, jollei työnantaja perustelluin syin pysty osoittamaan väärinkäytöstä. Mahdolliset epäselvyydet on selvitettävä paikallisesti asianosaisten kesken. Mikäli tämä ei onnistu, saatetaan asia työmarkkinoilla vallitsevan normaalin neuvottelujärjestelmän välityksellä sairauslomatodistuksia käsitteleviin viranomais- ja asiantuntijaelimiin.

Palkkaetujen väärinkäyttö on työ sopimuksen päättämisperuste

Mikäli sairausajan palkkaetuja käytetään väärin, ei sairausajan palkkaa luonnollisestikaan makseta. Tahallinen väärinkäyttö saattaa lisäksi johtaa työ sopimuslain säännösten perusteella tapahtuvaan työ sopimuksen päättämiseen.

Sairastumisesta tulee tehdä ilmoitus työnantajalle ennen työvuoron alkua, milloin se on mahdollista

- Työntekijän tulee ilmoittaa sairastumisestaan lähimmälle esimiehelle tai työnantajan ilmoittamalle muulle henkilölle jo ennen työvuoron alkua, milloin se olosuhteet huomioon ottaen on suinkin mahdollista. Tähän liittyvät menettelytavat työnantajan tulee saattaa työntekijöiden tietoon. Aikainen ilmoitus on tärkeä sen vuoksi, että työpaikalla jo työvuoron alkaessa tiedetään, onko joku mahdollisesti poissa ja miten poissaolotapauksessa työt sinä päivänä järjestetään.
- Milloin työntekijä tahallisesti laiminlyö ilmoittaa viipymättä sairastumisestaan työnantajalle, alkaa sairausajan palkan maksuvelvollisuus aikaisintaan sinä päivänä, jona ilmoitus on tehty.

Sairauspoissaolojen aiheuttamien ongelmien vähentäminen

- Liitot kiinnittävät paikallisten osapuolten huomiota sairauksien ja tapaturmien ennalta ehkäisevään toimintaan. Osapuolten yhteinen etu on saada poissaolot mahdollisimman vähäisiksi.
- Liitot seuraavat tarkemmin sovitulla tavalla sairauspoissaolojen kehittymistä ja selvittävät tarvittaessa keinoja poissaolojen aiheuttamien tuotannollisten ongelmien selvittämiseksi.
- Työnantajan ja luottamusmiesten tulee yhdessä pyrkiä ohjaamaan työntekijöitä työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevien määräysten oikeaan soveltamiseen.

Uusille työntekijöille asiaa koskevaa valistusta ja ohjausta on suositeltavaa jakaa heti perehdyttämisen yhteydessä.

Korvaava työ

Työntekijä ja työterveyslääkäri voivat keskenään sopia ns. korvaavan työn tekemisestä, mikäli työntekijän terveydentila sen mahdollistaa.

Tämän jälkeen työntekijä ja hänen esimiehensä sekä tarvittaessa työterveyshuollon asiantuntija selvittävät onko työntekijälle mahdollista osoittaa korvaavaa työtä. Korvaavan työn pitää olla tarkoituksenmukaista ja mahdollisuuksien mukaan työntekijän normaaleja työtehtäviä vastaavaa. Tilanteesta riippuen korvaavan työn tekemisen sijaan työntekijälle voidaan järjestää koulutusta.

27 § Raskaus- ja vanhempainvapaa sekä hoitovapaa

1. Työntekijän raskaus- ja vanhempainvapaa sekä hoitovapaa määräytyvät työsopimuslain ja sairausvakuutuslain perusteella.

Raskausvapaan palkka

2. Oikeus raskausvapaan palkkaan on työntekijällä (synnyttävä vanhempi), jolla on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen raskausrahaan, ja jonka työsuhde on jatkunut vähintään kuusi kuukautta ennen synnytystä. Kyseiselle työntekijälle maksetaan raskausvapaan ajalta palkan ja raskausrahan erotus työsopimuslain 4 luvun 1 §:n perusteella tulevan raskausvapaan alkamispäivästä lukien. Raskausvapaan ajalta maksetaan palkkaa sen pituiseen ajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä, kuin seuraavasta käy ilmi:

Työsuhde, joka ennen työkyvyttömyyden alkua on jatkunut yhdenjaksoisesti

Ajanjakson pituus kalenteripäivinä

alle 3 v.

22 päivää

3 vuotta mutta alle 5 v.

29 päivää

5 vuotta mutta alle 10 v.

40 päivää

10 vuotta tai kauemmin

46 päivää

Raskausvapaan palkan suuruus määräytyy kuten sairausajan palkka.

Pöytäkirjamerkintä:

Erotuspalkan maksaminen edellyttää työntekijän selvitystä raskausrahan suuruudesta.

Vanhempainvapaan palkka

3. Oikeus vanhempainvapaan palkkaan on työntekijällä, jolla on oikeus sairausvakuutuslain 9 luvun 5 §:n 1-3 momentin (14.1.2022/28) mukaiseen vanhempainrahan, ja jonka työsuhde on jatkunut vähintään kuusi kuukautta ennen synnytystä tai adoptiovanhemman osalta vähintään kuusi kuukautta ennen adoptiolapsen hoitoon ottamista. Kyseiselle työntekijälle maksetaan vanhempainvapaan ajalta palkan ja vanhempainrahan erotus työsopimuslain 4 luvun 1 §:n perusteella tulevan vanhempainvapaan ensimmäisen jakson alkamispäivästä lukien. Vanhempainvapaan ajalta maksetaan palkkaa 6 arkipäivän pituiseen ajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä.

Vanhempainvapaan palkan suuruus määräytyy kuten sairausajan palkka.

Pöytäkirjamerkintä:

Lapsella voi olla yksi tai kaksi juridista vanhempaa. Oikeutta palkalliseen vanhempainvapaaseen ei ole työntekijällä, jolle on sairausvakuutuslain 9 luvun 7 §:n mukaisesti luovutettu vanhempainrahopäiviä.

Erotuspalkan maksaminen edellyttää työntekijän selvitystä vanhempainrahan suuruudesta.

Kokonaissuunnitelma

4. Perhevapaista on ilmoitettava työ sopimuslain 4 luvussa säädetyn mukaisesti.

5. Raskaus- ja vanhempainvapaalta tai hoitovapaalta palaavalla työntekijällä on oikeus palata aikaisempaan tai siihen rinnastettavaan työhön.

28 § Sairaalan lapsen hoito

Oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen

Työntekijän oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen määräytyy työ sopimuslain 4 luvun 6 §:n mukaan.

Palkka tilapäisen hoitovapaan ajalta

Alle 10-vuotiaan oman tai muun kodissa pysyvästi asuvan lapsen äkillisesti sairastuessa, maksetaan äidille tai isälle tai lasta huoltavalle henkilölle, joka asuu vakituisesti yhteisessä taloudessa äidin tai isän kanssa, tämän työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevan määräyksen mukainen korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä, lyhyestä tilapäisestä poissaolosta. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä ja että poissaolosta annetaan työehtosopimuksen sairausajan palkan maksamista koskevien määräysten mukainen selvitys.

Edellä sanottua sovelletaan sekä yksinhuoltajuuteen sekä yhteishuoltajuuteen.

Saman sairastumisen johdosta korvausta maksetaan vain toiselle huoltovastuullisista.

Poissaolo on sallittu myös puolison ollessa estynyt järjestämästä hoitoa tai hoitamasta äkillisesti sairastunutta lasta sen johdosta, että hän on sairaalahoidossa kodin ulkopuolella tai hänellä on toisella paikkakunnalla tapahtuvaan päätoimiseen opiskeluun kuuluva pakollinen läsnäolo oppitunneilla tai puoliso osallistuu tenttiin. Työntekijän on annettava luotettava selvitys esteellisyydestä esimerkiksi sairaalan tai oppilaitoksen henkilökunnan todistuksella.

Vaikeasti sairas lapsi

Työntekijällä, jonka lapsi sairastaa valtioneuvoston päätöksessä n:o 1315/89 tarkoitettua vaikeaa sairautta, on oikeus olla poissa työstä osallistuakseen lapsensa hoitoon, kuntoutukseen tai hoidon opastukseen soveltuaan poissaolosta etukäteen työnantajan kanssa.

Pöytäkirjamerkintöjä:

1. Selvitys lapsen sairaudesta

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että lapsen sairaudesta ja sen aiheuttamasta poissaolosta vaaditaan sama selvitys kuin työehtosopimuksen ja yrityksessä mahdollisesti omakutun käytännön mukaan vaaditaan työntekijän omasta sairaudesta.

Yleensä tämä merkitsee lääkärintodistuksen hankkimista lapsen sairaudesta. Jos kuitenkin työpaikalla hyväksytään työntekijän sairastumistapauksessa jokin muu selvitys, tämän tulee riittää myös lapsen sairastumisen vuoksi tapahtuvan poissaolon selvittämiseksi.

2. Milloin poissaolo on välttämätön lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi.

Poissaolo on sallittu sopimuksen mukaan sekä lapsen äidille, isälle tai jommankumman kanssa vakituisesti samassa taloudessa asuvalle lasta huoltavalle henkilölle. Edellytyksenä poissaololle on molempien huoltovelvollisien ansiotyössä olo tai se, että huoltovelvollinen on estynyt järjestämästä hoitoa tai hoitamasta äkillisesti sairastunutta lasta sen johdosta, että hän on sairaalahoidossa kodin ulkopuolella tai hänellä on toisella paikkakunnalla tapahtuvaan päätoimiseen opiskeluun kuuluva pakollinen läsnäolo oppitunneilla tai huoltovelvollinen osallistuu tenttiin. Työntekijän on annettava luotettava selvitys esteellisyydestä esimerkiksi sairaalan tai oppilaitoksen henkilökunnan todistuksella. Lähtökohtana on, että työntekijän tulisi ensisijaisesti pyrkiä järjestämään hoito. Vasta silloin, kun tähän ei ole mahdollisuutta, voi jompikumpi hoitovelvollisista jäädä hoitamaan lasta.

Poissaolotapauksissa työntekijältä vaaditaan selvitykseksi poissaolon välttämättömyydestä tieto lapsen hoitopaikan sekä samassa taloudessa asuvien perheenjäsenten hoitomahdollisuudesta ja sopivuudesta tehtävään. Työnantajalle ei tarvitse antaa selvitystä naapurien, kunnallisten kodinhoitajien ym. hoitajien puutteesta. Perheenjäsenillä tarkoitetaan kyseisen lapsen vanhempia, isovanhempia sekä lapsen vanhempia sisarusia sekä muita työntekijän taloudessa eläviä.

3. Lapsi sairastuu kesken työpäivän

Jos sopimuksen muut edellytykset ovat olemassa, työntekijälle tulee korvata poissaolotapauksessa palkka työehtosopimuksen mukaisesti. Yleensä tämä merkitsee sitä, että työntekijä saa lapsen sairastumispäivältä palkan työvuoronsa loppuun asti. Sairastumispäivää seuraava päivä on yleensä sairasloman ensimmäinen päivä, johon sovelletaan muun muassa työehtosopimusten karenssiaikaa koskevia määräyksiä

4. Saman sairauden uusiutuminen

Jos lapsi sairastuu uudelleen samaan sairauteen 30 kalenteripäivän kuluessa, suoritetaan työehtosopimuksen sairausajan palkka myös lapsen hoidon osalta ilman karenssia.

Sopimuksen tarkoittamana saman sairauden uusimisena ei pidetä kahden tai useamman lapsen sairastumista peräkkäin alle 30 kalenteripäivän välein samassa perheessä. Myöskään työntekijän ja lapsen peräkkäin sattuvat sairaudet eivät keskenään muodosta työehtosopimuksen tarkoittamaa uusiutumista-pausta.

5. Poissaolon pituus

Sopimuksessa mainitulla lyhyellä tilapäisellä poissaololla tarkoitetaan yhden, kahden, kolmen tai neljän päivän poissaoloa. Poissaolon pituus on aina arvioitava tapaus tapaukselta ottaen huomioon muun muassa hoidon järjestämismahdollisuudet ja sairauden laatu. Sopimus ei siten merkitse automaattista oikeutta neljän päivän palkalliseen enimmäispoissaoloon.

Poissaolon ollessa sovittua pitemmän, ei korvausta suoriteta. Sairasta lasta ei voida aina jättää yksin sairauden jatkuessa pitempäänkin kuin sen ajan, jolta korvausta suoritetaan.

6. Yksinhuoltaja

Sopimuksen tarkoittamassa mielessä katsotaan yksinhuoltajaksi myös henkilö, joka ilman erillistä asumusero- tai avioeropäätöstä tai päätöstä rekisteröidyn parisuhteen purkamisesta pysyvästi on muuttanut asumaan erilleen aviopuolisostaan tai rekisteröidyn parisuhteen toisesta osapuolesta sekä henkilö, jonka puoliso tai rekisteröidyn parisuhteen toinen osapuoli on estynyt osallistumasta lapsen hoitoon asevelvollisuuden suorittamisen tai reservin harjoitusten vuoksi.

7. Molemmat vanhemmat vuorotyössä

Jos lapsen vanhemmat ovat saman työnantajan palveluksessa vuorotyössä siten, että vanhempien työvuorot osuvat peräkkäin, varataan kotona olevalle vanhemmalle mahdollisuus ilman palkan menetystä hoitaa äkillisesti sairastunutta lasta siihen saakka, kunnes toinen vanhemmista palaa työvuoroltaan kotiin. Tällaisen palkallisen poissaolon pituus on se aika, mikä kuluu edestakaiseen työmatkaan.

Jos alle 10-vuotiaan äkillisesti sairastuneen lapsen vanhemmat ovat saman työnantajan palveluksessa ja toinen vanhempi on ollut yövuorossa ja toisen työvuoro on päiväaikaan, varataan päiväaikaan työssä olevalle vanhemmalle mahdollisuus ilman palkan menetystä hoitaa äkillisesti sairastunutta lasta, mikäli yövuorossa olleella puolisoilla on yövuoro myös seuraavana yönä.

8. Sairasta lasta ei voida aina jättää yksin sairauden jatkuessa yli neljän päivän ajan.

Näissä tilanteissa työntekijän oikeus saada vapaata sairaan lapsen hoitamiseksi määräytyy työsopimuslain 4 luvun 7 §:n (poissaolo pakottavista perhesyistä) ja 4 luvun 7 a §:n (poissaolo perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi) mukaisesti.

29 § Lääkärintarkastukset

Lakisääteiset terveystarkastukset

Työnantaja korvaa säännöllisen työajan ansion, jonka työntekijä menettää työhön liittyvissä lakisääteisissä tai työnantajan määräämissä terveystarkastuksissa tai niihin liittyvissä matkoissa.

Muut lääkärintarkastukset

Työnantaja korvaa ansion seuraavissa tapauksissa:

Kysymyksessä on sairastumis- tai tapaturmatapaus, jossa on välttämättöntä päästä nopeasti lääkärintarkastukseen tai muissa sairastumis- tai tapaturmatapauksissa, jos aikaa lääkärintarkastukseen ei ole saatavissa kohtuullisen ajan kuluessa työajan ulkopuolella.

Muihin lääkärintarkastuksiin rinnastetaan lääkärintarkastukseen liittyvät lääkärin määräämät laboratorio- ja röntgentutkimukset. Niihin rinnastetaan myös aikaisemmin todetun kroonisen sairauden hoidon määrittämiseksi suoritettu lääkärintarkastus sekä raskauteen liittyvät lääkärintarkastukset ja tutkimukset. Samoin niihin rinnastetaan syöpäsairauden ja äkillisen hammassairauden aiheuttama hoitotoimenpide ja valtioneuvoston asetuksen mukaiset syöpäseulonnat.

Työntekijän on ilmoitettava lääkäriin menostaan etukäteen työnantajalle. Jos tämä ei ole mahdollista, on ilmoitus tehtävä välittömästi, kun se on mahdollista. Työntekijän on esitettävä selvitys lääkärintarkastuksesta, odotus- ja matka-ajoista edellisessä kappaleessa mainituissa ja niihin rinnastetuissa tapauksissa myös siitä, ettei hän voinut saada vastaanottoa työajan ulkopuolella.

Mikäli työntekijä saa lääkärintarkastuksen ajalta sairausajan palkkaa, ei korvausta ansionmenetyksestä lääkärintarkastusta koskevien sopimusmääräysten nojalla suoriteta.

Laskenta

Edellä tarkoitettu ansionmenetys määräytyy työehtosopimuksen sairausajan palkanlaskentasääntöjen mukaan. Lakisääteisten terveystarkastusten osalta maksetaan matkakorvaukset työehtosopimuksen matkakorvauksia koskevien periaatteiden mukaisesti.

30 § Työturvallisuus

1. TT:n ja SAK:n välistä työturvallisuuskeskusta koskevaa sopimusta työjärjestyksineen noudatetaan tämän työehtosopimuksen osana.
2. Tämän ohella työnantaja noudattaa työturvallisuudessa sekä tapaturma- ja ammattitautivaaran torjumisessa lain määräyksiä sekä työsuojeluviranomaisten antamia ohjeita.
3. Kun kemikaaleja otetaan työssä käyttöön, työnantajan on selvitettävä missä määrin ne ovat vaarallisia ja huolehdittava suojatoimenpiteistä sekä turvalliseen käyttöön liittyvästä tiedottamisesta työntekijöille. Eri-tyisesti on annettava opetusta käyttöturvallisuustiedotteista ja pakkausmerkinnöistä.
4. Työturvallisuuslaissa tarkoitettuun perehdyttämiseen ja työnopastukseen sisällytetään tarpeelliset yritykseen ja työtehtäviin liittyvät ympäristönsuojeluasiat.
5. Liitot suosittelevat, että työpaikassa, jossa ei lainsäädännön nojalla ole perustettava työsuojelutoimikuntaa eikä muusta työsuojelun yhteistoimintamuodosta ole paikallisesti sovittu, pidetään työnantajan koolle kutsumana vähintään puolivuositain työsuojelun yhteistoimintakokous. Työsuojelun yhteistoimintakokouksessa käsitellään työpaikan ympäristöasioita, arvioidaan olosuhteita ja työkykyä ylläpitävää toimintaa sekä asetetaan kehittämistavoitteita.

Työntekijöitä kokouksessa edustaa työsuojeluvaltuutettu. Ellei valtuutettua ole valittu, niin työntekijöitä edustaa pääluottamusmies tai muu heidän valitsemansa henkilö.

31 § Ryhmähenkivakuutus

Työnantaja on velvollinen ottamaan ryhmähenkivakuutuksen, jota toteutettaessa noudatetaan keskusjärjestöjen EK:n ja SAK:n antamia ohjeita.

32 § Vuosiloma

Loman pituus

1. Työntekijä saa vuosiloman tai sitä vastaavan vapaa-ajan vuosilomain mukaan. Työntekijällä on oikeus saada lomaa kaksi arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta. Työntekijällä, jonka työsuhde on lomakautta edeltävän lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä keskeytymättä jatkunut vähintään vuoden, on oikeus saada tältä lomanmääräytymisvuodelta 2,5 arkipäivää kultakin täydeltä lomanmääräytymiskuukaudelta.

Tämän työehtosopimuksen osana noudatetaan liittojen välistä lomapalkkasopimusta.

Vuosiloma annetaan lomakautena, ellei paikallisesti toisin sovita.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Keskeytymättömässä vuorotyössä vuosiloma tai sen osa voi sijoittua työajan tasoittumissuunnitelmaan sisältyviin vapaajaksoihin, ellei paikallisesti toisin sovita.

2. Jos lomakautena 2.5. – 30.9. välisenä aikana annettavaan lomajaksoon sisältyy sunnuntaiden lisäksi muita lakisääteisesti lomapäiviksi kelpaamattomia päiviä, määräytyy työehtosopimuksen 9 § 2. kohdan tarkoittama työaika näitä päiviä vastaten lyhyemmäksi.
3. Jos työt keskeytetään loman ajaksi, ei niille työntekijöille, joilla ei ole oikeutta lomaan, suoriteta keskeytysajalta palkkaa eikä lomaan oikeutetuillekaan pitemmältä ajalta kuin heille on lain mukaan tuleva loma.
4. Jos työt keskeytetään loman ajaksi ja työntekijä, jolla ei ole oikeutta lomaan tai ei niin pitkään lomaan kuin keskeytys kestää, haluaa tehdä työtä tänä aikana, pyritään sitä hänelle mahdollisuuksien mukaan järjestämään.
5. Paikallisesti voidaan sopia, että lomapalkka kokonaan tai osa siitä maksetaan normaalina palkanmaksupäivänä.

6. Työnantajan irtisanoessa työntekijän muilla kuin työsopimuslain 7 luvun 3–4 §:n mukaisilla irtisanomisperusteilla työnantaja voi määrätä työntekijän pitämään ansaitut lomat irtisanomisaikana lomakaudesta riippumatta. Pidetyн vuosiloman ajalta maksetaan vuosilomapalkka ja lomaltapaluuraha tämän pykälän mukaisesti.

Työssäolopäivien veroiset päivät

Työehtosopimuksen 7 §:n mukaiset työajan tasaamisvapaat ja 8 ja 9 §:n mukaiset vuorovapaat sekä työehtosopimuksen 28 §:n mukainen lapsen äkillisestä sairastumisesta johtuva palkallinen poissaolo luetaan työssäolon veroiseksi ajaksi vuosiloman pituutta laskettaessa.

Lomaltapaluuraha

7. Työntekijälle, joka aloittaa vuosilomansa ilmoitettuna tai sovittuna ajankohtana ja palaa työhön heti vuosiloman päätyttyä, suoritetaan lomaltapaluurahana 50 % hänen tämän työehtosopimuksen mukaisesta vuosilomapalkastaan.
8. Lomaltapaluurahasta puolet suoritetaan ennakkona vuosilomapalkan maksamisen yhteydessä. Tätä osaa eivät koske edellä määritellyt lomaltapaluuta koskevat edellytykset.
9. Lomaltapaluuraha maksetaan myös, jos työntekijä välittömästi ennen vuosiloman alkamista tai vuosiloman päätyttyä työsuhteen kestäessä on ollut pois työstä työnantajan suostumuksella tai vuosilomalain 7 § 2. momentissa mainitun syyn takia.
10. Työstä poissaolo hoitovapaan vuoksi rinnastetaan tilanteisiin, joissa työntekijä on poissa työnantajan suostumuksella. Edellytyksenä lomaltapaluurahan maksamiselle on, että työntekijä palaa työhön hoitovapaalta työsopimuslain tarkoittaman ilmoituksen tai siihen myöhemmin perustellusta syystä tehdyn muutoksen mukaisesti.
11. Lomaltapaluuraha maksetaan myös vanhuus-, työkyvyttömyys-, varhennetulle vanhuus- tai yksilölliselle varhaiseläkkeelle siirtyvälle työntekijälle sekä työntekijälle, joka asevelvollisuuden suorittamisen jälkeen palaa työhön palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetun lain edellyttämällä tavalla.

12. Jos työntekijän määräaikainen työsuhde tai toistaiseksi voimassa oleva työsuhde muusta kuin hänestä itsestään johtuvasta syystä päättyy lomakauden (2.5.–30.9.) aikana, maksetaan hänelle lomaltapaluuraha kesken jääneen tai kokonaan pitämättä olevan, edellisen lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä ansaitun kesäloman osalta.
13. Lomaltapaluuraha maksetaan sen palkanmaksun yhteydessä, jolloin työntekijän palkka lomaltapaluupäivältä maksetaan. Jos vuosiloma on jaettu, suoritetaan kunkin loman osan päätyttyä sitä vastaava osa lomaltapaluurahasta.

Lomaltapaluuraha voidaan paikallisesti sopia maksettavaksi joko yhtenä tai useampana eränä kuitenkin niin, että se on kokonaan maksettu viimeistään ennen seuraavan lomanmääräytymisvuoden alkua. Jos työntekijän työsuhde päättyy ennen lomaltapaluurahan edellä tarkoitetulla tavalla sovittua maksamisajankohtaa, maksetaan se työsuhteen päättyessä, mikäli työntekijä muutoin on siihen tämän työehtosopimuksen mukaan oikeutettu.

Paikallisesti voidaan sopia lomaltapaluurahan tai sen osan korvaamisesta vastaavalla vapaalla, joka on pidettävä lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä.

14. Työnantaja voi maksaa lomaltapaluurahan myös kahtena palkanmaksuajankohtana, joista toinen sijoittuu kesälomakaudelle ja toinen talvilomakaudelle. Työnantaja ilmoittaa kesälomakauden lomaltapaluurahan maksuajankohdan viimeistään huhtikuun loppuun mennessä. Talvilomakaudella lomaltapaluuraha maksetaan helmikuun ensimmäisen palkanmaksun yhteydessä.

Työntekijä voi myös ilmoittaa kesälomansa sijoittumisesta johtuen lomaltapaluurahan maksuajankohdasta poikkeamisesta, saatuaan tiedon kesälomansa ajankohdasta. Tällöinkin lomaltapaluuraha maksetaan yhtenä palkanmaksupäivänä.

Tämä ei muuta lomarahan saamisen edellytyksiä.

33 § Ruokailu- ja vaatesuojat

1. Kullekin työpaikalle tai sen välittömään läheisyyteen varustetaan tarkoitustaan vastaavat ruokailuhuoneet ja lukittavat vaatesuojat, jotka pidetään työnantajan toimesta puhtaina ja lämpiminä. Samoin varataan kullekin työmaalle tarpeelliset pesulaitteet.
2. Raikasta vettä pidetään työntekijäin saatavana.

VI LUOTTAMUSMIEHET, TYÖSUOJELUVALTUUTETUT JA AMMATTIOSASTO

34 § Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut

Liittojen välistä yleissopimusta noudatetaan tämän työehtosopimuksen osana.

Luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun vapautus ja korvaukset ovat seuraavat:

1.1.2024 lukien:

Työntekijöiden määrä	Vapautus h/viikko	Korvaus/euroa/kk
-20	1,5	82
21-30	6	82
31-40	7	82
41-60	8	106
61-80	11	106
81-100	12	117
101-140	15	138
141-180	18	148
181-220	20	148
221-260	27	160
261-320	28	160
321-420	32	184
421-	kokonaan vapautettu	185

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Työntekijöiden määrä	Vapautus h/viikko	Korvaus/ euroa/kk
-20	1,5	84
21-30	6	84
31-40	7	84
41-60	8	109
61-80	11	109
81-100	12	120
101-140	15	141
141-180	18	152
181-220	20	152
221-260	27	164
261-320	28	164
321-420	32	189
421-	kokonaan vapautettu	190

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Työntekijöiden määrä	Vapautus h/viikko	Korvaus/ euroa/kk
-20	1,5	86
21-30	6	86
31-40	7	86
41-60	8	112
61-80	11	112
81-100	12	123
101-140	15	145
141-180	18	156
181-220	20	156
221-260	27	169
261-320	28	169
321-420	32	194
421-	kokonaan vapautettu	196

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Työntekijöiden määrä	Vapautus h/viikko	Korvaus/ euroa/kk
-20	1,5	88
21-30	6	88
31-40	7	88
41-60	8	115
61-80	11	115
81-100	12	126
101-140	15	148
141-180	18	160
181-220	20	160
221-260	27	173
261-320	28	173
321-420	32	199
421-	kokonaan vapautettu	201

Pääluottamusmiehelle myönnettävän vapaa-ajan pituutta vahvistettaessa todetaan työpaikan työntekijäin lukumäärä välittömästi ennen pääluottamusmiesvaaleja sekä vastaavana ajankohtana vuoden kuluttua vaalien jälkeen. Työntekijöiden lukumäärään ei kuitenkaan lasketa alle 3 kuukauden määräaikaisessa työsuhteessa olevia. Tämän mukaan todetun vapautuksen pituutta noudatetaan seuraavaan tarkistukseen saakka.

Päätoimisen pääluottamusmiehen peruspalkan tulee vähintään seurata sen ammattiryhmän palkkakehitystä, johon hän on kuulunut tullessaan valituksi pääluottamusmieheksi.

Pääluottamusmiehen tässä pykälässä tarkoitettua palkkakehitystä ja vapautustarvetta tarkastellaan vähintään kerran vuodessa paikallisesti sovittavalla tavalla.

35 § Ammattiosaston kokoukset

Teollisuusliitto ry:n rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla, työhuonekunnalla tai vastaavalla on mahdollisuus työajan ulkopuolella (ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai välittömästi työajan päätyttyä, sekä erikseen sovittaessa myös viikkolepoon kuuluvana aikana) järjestää kokouksia työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä seuraavin edellytyksin:

- a) Kokouksen pidosta työpaikalla tai muussa tämän sopimuksen tarkoittamassa paikassa on sovittava työnantajan kanssa, mikäli mahdollista, kolme päivää ennen aiottua kokousta.
- b) Työnantaja osoittaa kokouspaikan, joka on joko työpaikalla tai työpaikan läheisyydessä, työnantajan hallinnassa oleva, tarkoitukseen soveltuva paikka. Ellei tällaista ole, on kysymyksestä tarvittaessa neuvoteltava tarkoituksenmukaisen ratkaisun löytämiseksi. Kokouspaikkaa valittaessa on huomiota kiinnitettävä mm. siihen, että työturvallisuudesta, työhygieniasta ja paloturvallisuudesta annettuja määräyksiä voidaan noudattaa ja että kokous ei häiritse liike- tai tuotantotoimintaa.
- c) Pidettävän kokouksen menosta ja järjestyksestä sekä kokoustilojen siisteydestä vastaavat kokoustilojen varauksen tehnyt järjestö ja järjestäjät. Järjestön luottamushenkilöiden tulee olla kokouksessa saapuvilla.
- d) Kokouksen järjestäjillä on oikeus kutsua kokoukseen työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton ja sen alayhdistyksen sekä asianomaisten keskusjärjestöjen edustajia.
- e) Teollisuusliitto ry:n toimihenkilöllä on oikeus, sovittuaan siitä ensin työnantajan kanssa, käydä tutustumassa olosuhteisiin tämän työehtosopimuksen soveltamispiiriin kuuluvalla työpaikalla.

36 § Ammattiyhdistysjäsenmaksun pidättäminen

Työnantaja pidättää, jos työntekijä on antanut siihen kirjallisen valtuutuksen (perintasopimuksen), työntekijän palkasta palkanmaksukausittain Teollisuusliitto ry:n jäsenmaksut ja tilittää ne eräpäivään mennessä Teollisuusliitto ry:n nimeämälle pankkitilille. Työntekijän liittämiseksi järjestelmään työnantaja ja työntekijä tekevät jäsenmaksujen perintasopimuksen.

Jäsenmaksu peritään työntekijän ennakonpidätyksen alaisesta palkasta ammattiosaston tai Teollisuusliitto ry:n kirjallisesti kalenterivuodeksi kerrallaan ilmoittaman perintäkausittain yhdensuuruisen %- tai €-määrän mukaan. Peritystä jäsenmaksusta annetaan tieto työntekijälle palkkalaskelmassa tai muulla vastaavalla tavalla. Työnantaja toimittaa kaksi kertaa vuodessa Teollisuusliitto ry:lle tai sen lukuun jäsenmaksuja hoitavalle taholle selvityksen pidätetyistä jäsenmaksuista liiton antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Tehdystä perintasopimuksesta ja sen päättymisestä välittyy tieto työntekijälle, työnantajalle, luottamusmiehelle ja Teollisuusliitto ry:lle. Työsuhteen päättyessä työntekijä ilmoittaa perintasopimuksen päättymisestä Teollisuusliitto ry:lle. Työnantaja ilmoittaa työntekijän työsuhteen ja perintasopimuksen päättymisestä seuraavassa Teollisuusliitto ry:lle tekemässään jäsenmaksuselvityksessä.

Jäsen ilmoittaa työsuhteen aikana päättyvästä jäsenmaksuperinnästä tai palkattomasta jaksosta työsuhteen aikana Teollisuusliittoon.

37 § Ilmoitustaulut

Teollisuusliitto ry:n ja paikallisen osaston ilmoituksia ja tiedonantoja saadaan tehdasalueella kiinnittää vain työnantajan sitä varten osoittamille ilmoitustauluille. Ilmoitukset eivät saa olla ristiriidassa tämän työehtosopimuksen kanssa eivätkä työnantajaa tai hänen edustajaansa loukkaavia.

VII NEUVOTTELUJÄRJESTYS

38 § Henkilökohtaiset työsuhdeasiat

Työntekijän tulee selvittää työsuhteeseensa liittyvä asia esimiehensä kanssa. Ellei työntekijä ole saanut asiaa selvitettyksi suoraan esimiehensä kanssa, voi hän saattaa asian hoidettavaksi osaston tai vastaavan yksikön luottamusmiehen ja työnantajan edustajan välisiin neuvotteluihin. Ellei asiaa näinkään saada selvitettyksi, voi edellä mainittu luottamusmies siirtää sen pääluottamusmiehen hoidettavaksi.

39 § Paikallinen sopiminen

Työehtosopimuksessa erikseen mainituista asioista voidaan paikallisesti sopia toisin tämän työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti joko työnantajan ja työntekijän tai työnantajan ja luottamusmiehen kesken.

Sopimus voidaan solmia määräajaksi tai olemaan voimassa toistaiseksi. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus voidaan irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen, ellei irtisanomisajasta ole muuta sovittu.

Luottamusmiehen ja työnantajan välillä tehty sopimus sitoo työnantajaa ja kaikkia työehtosopimuksen piiriin kuuluvia työntekijöitä, ellei sopimuksessa ole sen sitovuuspiiriä rajattu. Sopimus on solmittava kirjallisena jommankumman sopijapuolen sitä pyytäessä. Milloin sopimus on tehty kirjallisena, se on työehtosopimuksen osa ja sitä sovelletaan senkin jälkeen, kun työehtosopimuksen voimassaolo muutoin on lakannut.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Kun kysymys on koko yritystä, työosastoa tai suurempaa työryhmää koskevasta asiasta, sovitaan siitä luottamusmiehen kanssa. Osapuolet suosittelevat, että sopimus tehdään kirjallisesti.

Liitot suosittelevat, että pysyväisluonteiset sopimukset laaditaan muutoinkin kirjallisesti. Sopimusneuvottelujen kannalta tarpeelliset tiedot annetaan toiselle sopijapuolelle mahdollisimman hyvissä ajoin ennen neuvottelujen aloittamista.

Paikallisen sopimisen työryhmä (voimassa 31.12.2027 saakka)

Työehtosopimuksen soveltamispiirissä paikallisen sopimisen toissijaisena menettelytapana toimii paikallisen sopimisen työryhmä. Työryhmä toimii työntekijöiden edustajana ja sopijapuolena paikallisen sopimisen asioissa vastaavassa laajuudessa kuin luottamusmies.

Jos työpaikalle ei ole valittu luottamusmiestä, paikallisen sopimisen työryhmä toimii työntekijöitä edustavana sopijapuolena paikallisessa sopimisessa luottamusmiehen sijaan.

Paikallisen sopimisen työryhmä perustetaan tarvittaessa jommankumman osapuolen pyynnöstä. Mikäli luottamusmiestä ei ole valittu, pyynnön työryhmän perustamisesta voi tehdä henkilöstöryhmä yhdessä.

Luottamusmies ja työnantaja voivat myös yhdessä kirjallisesti sopia, että tietty paikallista sopimista koskeva asia siirretään paikallisen sopimisen työryhmän sovittavaksi.

Työntekijöillä on oikeus valita työryhmään keskuudestaan enintään kaksi jäsentä, joista toinen on luottamusmies, jos sellainen on valittu. Työnantaja nimeää enintään yhtä monta edustajaa työryhmään.

Ryhmän toimikausi on kaksi vuotta kerrallaan luottamusmieskausien mukaisesti, ellei muusta toimikaudesta sovita.

Vuoropuheluun liittyvät haasteet

Luottamusmiesten ja työnantajaedustajien hyvä yhteistyö työpaikalla luo edellytykset niin paikalliselle sopimiselle, yrityksen tuottavuuden parantamiselle, kilpailukyvyille ja työllisyydelle sekä hyvälle työilmapiirille.

Osana paikallisen sopimisen edistämistä liitot tukevat yhdessä työpaikkojen sopijaosapuolia vuoropuheluun liittyvissä haasteissa. Ongelmien ilmetessä, osapuoli tai osapuolet yhdessä voivat olla liittoihin yhteyksissä ja pyytää apua. Tavat, joilla yhteistyötä kehitetään, katsotaan tämän jälkeen kunkin työpaikan tarpeiden mukaisesti. Mahdollisiin ongelmiin puututaan kuitenkin viivytyksettä.

Paikallisesta sopimisesta tuloksia

Onnistuminen paikallisessa sopimisessa edellyttää muutostarpeen yhteistä ymmärtämistä, luottamusta ja sopimisrohkeutta.

Mikäli työpaikalla on jo yritetty sopia yrityksen tuottavuuden, kilpailukyvyn, työllisyyden tai työhyvinvoinnin parantamiseksi tärkeistä asioista siinä onnistumatta, neuvotteluosapuolet voivat pyytää yhdessä tai yksin molempien liittojen edustajia tueksi paikallisiin neuvotteluihin sopimukseen pääsemiseksi. Tavoitteena on, että sopimisen haasteisiin saadaan apua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Mahdollisiin haasteisiin puututaan viivytyksettä.

Liitot voivat myös auttaa neuvotteluosapuolia avaamalla työehtosopimuksen ja työlainsäädännön tarjoamia muita vaihtoehtoja muutostarpeen ratkaisemiseksi. Liitot eivät puutu paikallisten osapuolten sopimusvapauteen.

Ratkaisuun voidaan päästä esimerkiksi seuraavin toimin:

- Purkamalla paikallisen sopimisen esteitä ja siihen liittyviä ennakkoluuloja.
- Kartoittamalla paikallisen sopimisen tarpeita ja mahdollisuuksia.
- Varmistamalla että sopijaosapuolilla on ajantasainen tieto sopimisen taustoista ja tavoitteista.

40 § Erimielisyyksien sovittelu

Neuvotteluvelvollisuus

1. Jos työnantajan ja työntekijän välillä syntyy erimielisyyttä tämän sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta, on työpaikalla pyrittävä sovintoon neuvottelemalla työnantajan ja työntekijän kesken. Neuvottelut on aloitettava ensi tilassa ja viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun neuvotteluesitys on tehty. Neuvottelut on käytävä tarpeetonta viivytystä välttämällä.
2. Ellei edellä 1. kohdassa mainittua asiaa saada työpaikalla selvitettyksi, voidaan se alistaa liittojen ratkaistavaksi. Jos toinen paikallinen osapuoli haluaa alistaa asian liittojen ratkaistavaksi, on asiasta laadittava muistio, jonka molemmat osapuolet allekirjoittavat ja jossa on selostettu erimielisyyttä koskeva asia sekä molempien osapuolten kanta yksityiskohtaisine perusteluineen. Muistiosta on annettava molemmille paikallisille osapuolille kappale.
3. Erimielisyys, jota ei liittojen välisissä neuvotteluissa ole voitu selvittää, voidaan saattaa työtuomioistuimen käsiteltäväksi.

VIII ERINÄISET MÄÄRÄYKSET

41 § Teollisuusliitto ry:n hallintoelimien kokoukset

Työntekijällä, joka on valittu Teollisuusliitto ry:n liittokokoukseen, valtuustoon, hallitukseen tai näiden asettamiin pysyviin elimiin (sektorijohtokunta, työehtoneuvottelukunta, ruotsinkielinen jaosto, työympäristö- ja tasa-arvo- jaosto, nuorisajaosto, koulutusjaosto ja kulttuuri- ja vapaa-ajan jaosto), on oikeus saada vapautusta työstä osallistuakseen näiden hallintoelimien virallisiin kokouksiin.

Työntekijän on ilmoitettava vapautuksen tarpeestaan viivytyksettä ja esitettävä asianmukainen selvitys kokoukseen tarvitsemastaan ajasta. Selvitys voi olla esimerkiksi virallinen kokouskutsu, josta ilmenee minkä elimen kokous on kyseessä, aika ja paikka.

42 § Koulutukset ja kehittämistilaisuudet

Työnantaja voi osoittaa työntekijälle säännöllisen vuosittaisen työajan lisäksi työn suorittamisen kannalta tarpeellista lisä-, täydennys-, laitteisto- tai turvallisuuskoulutusta tai tuottavuuden, tehokkuuden ja laadun parantamiseksi työpaikalla tai työnantajan osoittamassa paikassa järjestettäviä kehittämistilaisuuksia enintään 8 tuntia kalenterivuodessa.

Tämä aika on säännöllistä työaikaa, joka voidaan teettää työehtosopimuksessa sovitun säännöllisen vuosittaisen työajan lisäksi. Koulutuksen tai kehittämistilaisuuden ajalta maksetaan säännöllisen työajan palkkaa vastaava palkka mahdollisine työaika- ja olosuhdelisineen.

Koulutus tai kehittämistilaisuudet voidaan toteuttaa siten, että työvuoro pitenee koulutuksen tai kehittämistilaisuuden keston verran, kuitenkin enintään kahdella tunnilla päivässä. Koulutus tai kehittämistilaisuus voidaan toteuttaa myös kokonaisena päivänä. Koulutusta tai kehittämistilaisuutta ei voida sijoittaa arkipyhäpäiville.

Muutoin koulutustoiminnan osalta noudatetaan liittojen välisen yleissopimuksen määräyksiä.

Pöytäkirjamerkintä:

Mikäli edellä mainittu koulutus tai tilaisuus järjestetään työpaikan ulkopuolella, matkakustannusten korvaamisessa sovelletaan 23 §:n määräyksiä.

43 § Rationalisointi

1. Liittojen välistä yleissopimusta noudatetaan tämän työehtosopimuksen osana.
2. Työn- ja aikatutkimuksiin nähden noudatetaan niitä perusteita, jotka on sovittu liittojen välisessä yleissopimuksessa.

44 § Yrityksen sisäinen tiedotustoiminta

Yrityksen sisäisen tiedotustoiminnan osalta noudatetaan liittojen välisen yleissopimuksen määräyksiä.

45 § Ulkopuolisen työvoiman käyttö

1. Yrityksen on rajoitettava laina- eli komennusmiesten käyttö työhuippujen tasaamiseen tai muutoin ajallisesti taikka laadullisesti rajoitetuihin sellaisiin tehtäviin, joita työn kiireellisyyden, rajoitetun kestoajan, ammattitaitovaatimusten, erikoisvälineiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida suorittaa yrityksen omilla työntekijöillä. Epäterveenä työvoiman vuokrauksena on pidettävä toimintaa, jossa eri työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat lainamiehet pidemmän aikaa työskentelevät yrityksen normaalissa työssä sen vakinaisten työntekijäin rinnalla ja saman työnjohdon alaisena. Vuokratyövoiman käyttämisestä voidaan sopia toisin paikallisesti. Liittojen välistä yleissopimusta noudatetaan tämän työehtosopimuksen osana.
2. Työsopimukselle ei saa antaa sellaista muotoa, jonka mukaan kysymyksessä olisi itsenäisten yrittäjäin keskeinen urakkasopimus silloin, kun kyseessä itse asiassa on työsopimus.

46 § Järjestäytymismääräyksiä

1. Työnantaja on oikeutettu järjestämään työajan ja tuotannon tarkkailun käyttämällä kulunvalvontaan soveltuvia tai muita laitteita. Järjestelyn tulee olla sellainen, ettei se aiheuta työntekijälle turhaa ajanhukkaa.
2. Työntekijä, joka haluaa jäädä pois työstä, ilmoittakoon siitä esimiehelle, joka myöntää vapautuksen, mikäli työtehtävät sen sallivat.
3. Kun työntekijä poistuu työpaikalta ja on olemassa perusteltu syy, hänelle voidaan suorittaa tarkastus. Tarkastusta toimitettaessa voidaan puuttua työntekijän yksityisyyden suojaan ainoastaan siinä laajuudessa kuin tarkastuksen tarkoituksenmukainen suorittaminen edellyttää.
4. Väkijuomien hallussapito ja nauttiminen on tehtaan alueella ehdottomasti kielletty.

47 § Sopimuksen voimassaolo

Työehtosopimus on voimassa 21.2.2025–31.12.2027, jatkuen sen jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä viimeistään kahta kuukautta ennen sen päättymistä ole kummaltakaan puolelta kirjallisesti irtisanottu tai ellei alla olevasta sopimuksen tarkastelu -kohdasta muuta johdu.

Uudesta työehtosopimuksesta neuvoteltaessa ovat työehtosopimuksen määräykset voimassa siksi, kunnes uusi työehtosopimus on tehty tai sopimusneuvottelut ovat päättyneet.

Sopimuksen tarkastelu

Pitkälle ajanjaksolle sijoittuvan sopimuskauden aikana saatetaan joutua kohtaamaan sellaisia olosuhdemuutoksia, joita osapuolet eivät ole kohtuudella voineet ennakoida sopimusta tehdessä.

Sopijaosapuolet tarkastelevat 30.9.2026 mennessä alan näkymiä, työllisyyttä ja kustannuskilpailukykyä. Tarkastelussa huomioidaan esimerkiksi ETLA:n, Laboren ja Suomen Pankin ennusteita suhdannenäkymistä ja kuullaan tarvittaessa asiantuntijoita, sekä keskustellaan, vaikuttavatko tarkastelussa esiin tulleet alan näkymät ja muut olosuhteet vuodelle 2027 sovittuun korotustasoon.

Tarkastelun pohjalta suoritettavan kokonaisarvioinnin perusteella sopimusosapuolet voivat 31.10.2026 mennessä yhdessä joko muuttaa vuodelle 2027 sovittua korotustasoa vastaamaan talousnäkymiä tai sopia sopimus päättymään 31.12.2026. Arvioinnin perusteella kummallakin osapuolella on myös mahdollisuus irtisanoa työehtosopimus päättymään 31.12.2026. Irtisanomista koskeva ilmoitus on tällöin toimitettava kirjallisesti toiselle sopijaosapuolelle viimeistään 1.11.2026. Irtisanomisilmoitus on toimitettava tiedoksi myös valtakunnansovittelijalle.

Tätä työehtosopimusta on tehty kolme yhtäpitävää kappaletta, yksi kullekin sopijapuolelle.

Helsingissä maaliskuun 5. päivänä 2025

KEMIANTEOLLISUUS KT RY MUOVITEOLLISUUS RY

TEOLLISUUSLIITTO RY

Kemianteollisuus ry
Muoviteollisuus ry
Teollisuusliitto ry

**ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA MUOVITUOTETEOLLISUUDEN JA
KEMIAN TUOTETEOLLISUUDEN TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖEHTOSOPI-
MUKSEN UUDISTAMISEKSI AJALLE 21.2.2025 – 31.12.2027**

Aika 5.3.2025

Paikka Eteläranta 10, Helsinki

Läsnä **Kemianteollisuus ry**
Minna Etu-Seppälä
Miira Kaukolinna
Jaana Neuvonen
Jenni Nisametdin
Sampo Pehkonen
Juha Teerimäki

Muoviteollisuus ry
Vesa Kärhä

Teollisuusliitto ry
Toni Laiho
Pasi Havio
Mari Tuomaala
Jyrki Virtanen

Todettiin, että osapuolina olevat liitot ovat 21.2.2025 saavuttaneet neuvot-
telutuloksen muovituoteteollisuuden ja kemiantuoteteollisuuden työehto-
sopimuksen teksti- ja palkkamutoksista. Liitot ovat tänään allekirjoitta-
neet edellä mainittua alaa koskevan työehtosopimuksen.

1. Sopimuskausi

Tämä sopimus korvaa osapuolten kesken ajalle 3.2.2023 – 31.12.2024
sovitut työehtosopimukset. Sopimus on voimassa 21.2.2025–31.12.2027,
ellei muuta sovita.

2. Palkankorotukset

2.1 Neuvottelut palkkaratkaisusta ja sen perusteista

Paikallisten neuvottelujen tavoitteena on löytää kunkin yrityksen tai työpaikan taloustilannetta, tilauskantaa, työllisyystilannetta sekä kustannuskilpailukykyä tukeva palkkaratkaisu. Tavoitteena on, että palkan muodostuksella kannustetaan kehittämään osaamista ja toimimaan sen suuntaisesti, että yrityksen tuottavuus ja työhyvinvointi kehittyvät sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Sovittaessa palkkaratkaisusta voidaan kiinnittää huomiota yrityksen taloustilanteeseen.

Paikallisissa palkkaneuvotteluissa sovitaan palkankorotuksen ajankohdasta, suuruudesta ja toteutustavasta.

Paikallinen palkkaratkaisu

Paikallisessa palkkaratkaisussa sovittavia asioita ovat palkantarkistusten toteutustapa, ajankohta ja suuruus. Sopimus tehdään pääluottamusmiehen kanssa 14.4.2025 (13.3.2026 ja 12.3.2027) mennessä, ellei käsittelyajan jatkamisesta sovita.

Palkantarkistuksen toteutustapa, ellei paikallista palkkaratkaisua

Siinä tapauksessa, että paikallista palkkaratkaisua ei saavuteta, palkkoja korotetaan seuraavasti:

2.2. Yleiskorotuksen suuruus ja ajankohta

Vuosi 2025

Työntekijän henkilökohtaista palkkaa ilman palvelusaikalisää ja muita erillisiä lisiä korotetaan **1.5.2025** tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien **2,1** prosentin suuruisella yleiskorotuksella.

Vuosi 2026

Työntekijän henkilökohtaista palkkaa ilman palvelusaikalisää ja muita erillisiä lisiä, korotetaan **1.4.2026** tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien **2,3** prosentin suuruisella yleiskorotuksella.

Vuosi 2027

Työntekijän henkilökohtaista palkkaa ilman palvelusaikalisää ja muita erillisiä lisiä, korotetaan **1.4.2027** tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien **2,0** prosentin suuruisella yleiskorotuksella.

2.3. Yrityskohtaisen erän suuruus ja ajankohta

Vuosi 2025

Yritys- tai toimipaikkakohtaisesti palkkoja korotetaan **1.5.2025** tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien **0,4** prosentin suuruisella paikallisella erällä, jonka jakamisesta työnantaja päättää.

Vuosi 2026

Yritys- tai toimipaikkakohtaisesti palkkoja korotetaan **1.4.2026** tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien **0,6** prosentin suuruisella paikallisella erällä, jonka jakamisesta työnantaja päättää.

Vuosi 2027

Yritys- tai toimipaikkakohtaisesti palkkoja korotetaan **1.4.2027** tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien **0,4** prosentin suuruisella paikallisella erällä, jonka jakamisesta työnantaja päättää.

Paikallisen erän laskeminen

Paikallinen erä lasketaan vuonna 2025 maaliskuussa ja vuosina 2026 ja 2027 kyseisten vuosien helmikuussa työsuhteessa olevien työehtosopimuksen soveltamispiiriin kuuluvien työntekijöiden henkilökohtaisten palkkojen yhteenlasketusta summasta. Koko kuukauden työstä poissa olevien työntekijöiden palkkoja ei lasketa mukaan, mikäli työntekijälle on palkattu sijainen.

Palkkoina käytetään aika-, urakka- ja palkkiotyöpalkkoja ilman erillisiä lisä, esim. palvelusaika-, vuorotyö-, olosuhdelisiä.

Esimerkki paikallisen erän laskemisesta

Paikallisen erän suuruus on 0,4 %.

Yrityksellä on maaliskuussa 2025 kolme työntekijää, A, B ja C. A:n palkka on 15,05 euroa/tunti, B:n palkka on 14,93 euroa/tunti ja C:n palkka on 16,16 euroa/tunti. Palkkojen yhteenlaskettu summa (15,05 + 14,93 + 16,16) on 46,14 euroa/tunti. Paikallinen erä on siten $46,14 \text{ euroa/tunti} \times 0,4 \% = 0,18 \text{ euroa/tunti}$. Työntekijöiden tuntipalkkojen korottamiseen käytetään yhteensä keskimäärin 0,18 euroa/tunti työnantajan päättämällä tavalla.

2.4. Yrityksessä sovitaan pysyvästi kerran kuussa palkanmaksusta

Liitot suosittelevat, että paikalliset osapuolet sopivat pysyvästi sopimuskauden aikana palkkojen maksamisesta kerran kuukaudessa ja järjestävät yrityksille koulutusta jommankumman osapuolen aloitteesta. Liitot keräävät kerran kuussa palkanmaksuun siirtyneiltä yrityksiltä hyviä käytäntöjä ja kertovat näitä koulutuksissa.

Jos sopimus siirtymisestä pysyvästi kerran kuussa palkanmaksuun tehdään sopimuskaudella, valitaan seuraavista vaihtoehtoista yksi sopimuksen syntymiseksi:

- Siirtymävuonna maksetaan **yrityskohtainen erä** kaikille työntekijöille yleiskorotuksena, ellei muuta sovita.
- Siirtymävuonna maksetaan työntekijöille **300 euron** kertaerä.
- Siirtymävuonna annetaan työntekijälle **yksi palkallinen vapaa-päivä** lomakauden yhteydessä. Vapaan antamisessa toimitaan vuosilomalain mukaisten sääntöjen mukaisesti.

Sopimus tehdään kirjallisesti.

Tämä ei koske yrityksiä, joissa palkka maksetaan jo kerran kuukaudessa. Sopimus on tehtävä 31.12.2027 mennessä.

2.5. Luottamusmiehelle annettavat tiedot

Yrityskohtaisten korotusten jälkeen työnantaja käy pääluottamusmiehen, ja ellei pääluottamusmiestä ole valittu, koko työntekijäryhmän kanssa yhdessä läpi kohtuullisessa ajassa työntekijöiden kokonaismäärän, kuinka moni työntekijä on saanut korotuksen, keskimääräisen korotuksen suuruuden sekä työntekijöiden palkkojen korottamiseen kohdennetun summan eritellen sen yrityskohtaiseen ja yleiskorotukseen. Neuvotteluissa annetut tiedot ovat luottamuksellisia ja niitä voidaan käyttää vain paikallisen erän jakamiseen.

2.6. Palkkataulukot

Täysin työkykyisten, 18 vuotta täyttäneiden, työntekijöiden vaativuusluokkapalkat ovat seuraavat.

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

			senttiä/tunti			euroa/kuukausi	
			TAM15- TAM27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37
TVL		pisteet					
Sisään- tulo- palkka			1155	1172	1230	1867	1942
TVL	1	56–72	1217	1235	1296	1970	2049
TVL	2	73–92	1310	1330	1395	2119	2204
TVL	3	93–112	1410	1431	1502	2278	2369
TVL	4	113–132	1516	1539	1615	2453	2551
TVL	5	133–157	1636	1661	1742	2639	2745
TVL	6	158–	1759	1785	1873	2840	2954

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

			senttiä/tunti			euroa/kuukausi	
			TAM15- TAM27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37
TVL		pisteet					
Sisään- tulo-palkka			1188	1206	1265	1921	1998
TVL	1	56–72	1252	1271	1333	2027	2108
TVL	2	73–92	1348	1368	1436	2180	2267
TVL	3	93–112	1451	1473	1545	2344	2438
TVL	4	113–132	1560	1583	1661	2524	2625
TVL	5	133–157	1683	1708	1792	2716	2825
TVL	6	158–	1810	1837	1928	2922	3039

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

			senttiä/tunti			euroa/kuukausi	
			TAM15- TAM27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37
TVL		pisteet					
Sisään- tulo-palkka			1217	1235	1296	1967	2046
TVL	1	56–72	1282	1301	1365	2076	2159
TVL	2	73–92	1380	1401	1470	2232	2321
TVL	3	93–112	1486	1508	1583	2400	2496
TVL	4	113–132	1597	1621	1701	2585	2688
TVL	5	133–157	1723	1749	1835	2781	2892
TVL	6	158–	1853	1881	1973	2992	3112

Nuorten ohjetuntipalkat

Nuorten ohjetuntipalkat ovat seuraavat.

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Nuorten ohjetuntipalkat	snt/h	€/kk
15 v	972	1642
16 v	988	1669
17 v	996	1688

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Nuorten ohjetuntipalkat	snt/h	€/kk
15 v	1000	1690
16 v	1017	1717
17 v	1025	1737

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Nuorten ohjetuntipalkat	snt/h	€/kk
15 v	1024	1731
16 v	1041	1758
17 v	1050	1779

Palkkataulukoiden korottaminen yrityskohtaisissa palkkausjärjestelmissä

Yrityskohtaisten palkkausjärjestelmien mukaisia työnvaativuusluokkapalkkoja korotetaan palkkausjärjestelmässä sovitulla tavalla. Ellei muuta ole sovittu, yrityskohtaisia palkkataulukoita korotetaan edellä mainittuina päivämäärinä ja prosenteilla.

2.7. Palvelusaikalisät

Palvelusaikalisät ovat seuraavat.

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Vuotta	snt/h	€/kk
5–9	19	33
10–14	26	43
15–19	34	56
20–24	44	74
25–	55	94

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Vuotta	snt/h	€/kk
5–9	20	34
10–14	27	44
15–19	35	58
20–24	45	76
25–	57	97

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Vuotta	snt/h	€/kk
5–9	20	35
10–14	28	45
15–19	36	59
20–24	46	78
25–	58	99

Yrityskohtaisten palvelusaikalisien korottaminen

Yrityskohtaisia palvelusaikalisiä korotetaan paikallisesti sovitulla tavalla. Ellei muuta ole sovittu, yrityskohtaisia palvelusaikalisiä korotetaan edellä mainittuina päivämäärinä ja prosenteilla.

2.8. Vuorolisät

Vuorolisien suuruudet ovat

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta

- iltavuorolisä 126 snt/tunti
- yövuorolisä 236 snt/tunti

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta

- iltavuorolisä 130 snt/tunti
- yövuorolisä 243 snt/tunti

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta

- iltavuorolisä 133 snt/tunti
- yövuorolisä 249 snt/tunti

Yrityskohtaisten vuorolisien korottaminen

Yrityskohtaisia vuorolisiä korotetaan paikallisesti sovitulla tavalla. Ellei muuta ole sovittu, yrityskohtaisia vuorolisiä korotetaan edellä mainittuina päivämäärinä ja prosenteilla.

2.9. Työsuojeluvaltuutetun ja pääluottamusmiehen korvaus

Luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun vapautus ja korvaukset ovat seuraavat:

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Työntekijöiden määrä	Vapautus h/viikko	Korvaus/ euroa/kk
-20	1,5	84
21–30	6	84
31–40	7	84
41–60	8	109
61–80	11	109
81–100	12	120
101–140	15	141
141–180	18	152
181–220	20	152
221–260	27	164
261–320	28	164
321–420	32	189
421-	kokonaan vapautettu	190

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Työntekijöiden määrä	Vapautus h/viikko	Korvaus/ euroa/kk
-20	1,5	86
21–30	6	86
31–40	7	86
41–60	8	112
61–80	11	112
81–100	12	123
101–140	15	145
141–180	18	156
181–220	20	156
221–260	27	169
261–320	28	169
321–420	32	194
421-	kokonaan vapautettu	196

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta.

Työntekijöiden määrä	Vapautus h/viikko	Korvaus/ euroa/kk
-20	1,5	88
21–30	6	88
31–40	7	88
41–60	8	115
61–80	11	115
81–100	12	126
101–140	15	148
141–180	18	160
181–220	20	160
221–260	27	173
261–320	28	173
321–420	32	199
421-	kokonaan vapautettu	201

2.10. Keskituntiansion korottaminen

Keskituntiansio korottuu automaattisesti laskettaessa keskituntiansiota korotusten jälkeen.

2.11. Henkilökohtaisen työaikamuotokohtaisen palkanosan käyttäytymisen palkankorotustilanteessa

Vuonna 2018 palkantarkistusten yhteydessä muodostettua henkilökohtaista työaikamuotokohtaista palkanosaa ei koroteta työehtosopimuksessa sovitulla korotuksilla.

2.12. Liittojen tuki

Liitot laativat yhteisen ohjeistuksen esimerkkeineen ja järjestävät koulutusta paikallisille osapuolille työehtosopimuksen mukaiseen palkkojen korottamiseen.

3. Tekstimuutokset

3.1. 5 § Työsuhteen syntyminen ja päättymisen

Muutetaan 5 §:n kohta 3. kuulumaan seuraavasti:

”3. Määräaikainen työsopimus

Määräaikainen työsopimus voidaan tehdä kulloinkin voimassa olevan työ-sopimuslain säännösten mukaisesti.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Liitot pitävät tärkeänä, että työsopimuksen sisältö sovitaan niin selvästi, ettei siitä synny erimielisyyttä jälkeinpäin. Liitot suosittelivat, että uusien työntekijöiden työsopimukset tehdään kirjallisin.

3.2. 25 § Muita korvauksia, kohta 2. Merkkipäivät

Lisätään 25 §:n 2. kohtaan uusi toinen kappale, joka tulee voimaan 1.1.2026.

”Merkkipäivät

2. Työntekijällä on oikeus 50- ja 60-vuotispäivänään saada säännöllistä työaikaan vastaava palkallinen vapaa työstä silloin, kun kyseinen päivä sattuu hänen työvuoroluetteloonsa tai työajan tasoittumissuunnitelman mukaiseksi työpäiväkseen.

Jos 50- tai 60-vuotispäivä sattuu työntekijän työvuoroluettelon tai työajan tasoittumissuunnitelman mukaiseksi vapaapäiväksi, maksetaan työntekijälle korvaus, joka vastaa säännöllisen työajan palkkaa. Osa-aikaiselle työntekijälle korvaus maksetaan osa-ajan suhteessa. Merkkipäiväraha maksetaan sen palkkakauden palkanmaksun yhteydessä, jonka aikana 50- tai 60-vuotispäivä on ollut. (Voimaan 1.1.2026 alkaen.)”

3.3. 39 § Paikallinen sopiminen

Muutetaan pykälän alku otsikkoon ”Vuoropuheluun liittyvät haasteet” saakka kuulumaan seuraavasti:

”39 § Paikallinen sopiminen

Työehtosopimuksessa erikseen mainituista asioista voidaan paikallisesti sopia toisin tämän työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti joko työnantajan ja työntekijän tai työnantajan ja luottamusmiehen kesken.

Sopimus voidaan solmia määräajaksi tai olemaan voimassa toistaiseksi. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus voidaan irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen, ellei irtisanomisajasta ole muuta sovittu.

Luottamusmiehen ja työnantajan välillä tehty sopimus sitoo työnantajaa ja kaikkia työehtosopimuksen piiriin kuuluvia työntekijöitä, ellei sopimuksessa ole sen sitovuuspiiriä rajattu. Sopimus on solmittava kirjallisena jommankumman sopijapuolen sitä pyytäessä. Milloin sopimus on tehty kirjallisena, se on työehtosopimuksen osa ja sitä sovelletaan senkin jälkeen, kun työehtosopimuksen voimassaolo muutoin on lakannut.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Kun kysymys on koko yritystä, työosastoa tai suurempaa työryhmää koskevasta asiasta, sovitaan siitä luottamusmiehen kanssa. Osapuolet suosittelevat, että sopimus tehdään kirjallisesti.

Liitot suosittelevat, että pysyväisluonteiset sopimukset laaditaan muutoinkin kirjallisesti. Sopimusneuvottelujen kannalta tarpeelliset tiedot annetaan toiselle sopijapuolelle mahdollisimman hyvissä ajoin ennen neuvottelujen aloittamista.

Paikallisen sopimisen työryhmä (voimassa 31.12.2027 saakka)

Työehtosopimuksen soveltamispiirissä paikallisen sopimisen toissijaisena menettelytapana toimii paikallisen sopimisen työryhmä. Työryhmä toimii työntekijöiden edustajana ja sopijapuolena paikallisen sopimisen asioissa vastaavassa laajuudessa kuin luottamusmies.

Jos työpaikalle ei ole valittu luottamusmiestä, paikallisen sopimisen työryhmä toimii työntekijöitä edustavana sopijapuolena paikallisessa sopimisessa luottamusmiehen sijaan.

Paikallisen sopimisen työryhmä perustetaan tarvittaessa jommankumman osapuolen pyynnöstä. Mikäli luottamusmiestä ei ole valittu, pyynnön työryhmän perustamisesta voi tehdä henkilöstöryhmä yhdessä.

Luottamusmies ja työnantaja voivat myös yhdessä kirjallisesti sopia, että tietty paikallista sopimista koskeva asia siirretään paikallisen sopimisen työryhmän sovittavaksi.

Työntekijöillä on oikeus valita työryhmään keskuudestaan enintään kaksi jäsentä, joista toinen on luottamusmies, jos sellainen on valittu. Työnantaja nimeää enintään yhtä monta edustajaa työryhmään.

Ryhmän toimikausi on kaksi vuotta kerrallaan luottamusmieskausien mukaisesti, ellei muusta toimikaudesta sovita.

3.4. Yleissopimus, 1 luku, Yleisiä määräyksiä

Lisätään kohtaan ”Ennakkoilmoitus työtaistelusta” uusi pöytäkirjamerkintä:

”Pöytäkirjamerkintä:

Työnseisauksena toimeenpantavaan myötätuntotyötaisteluun tai poliittiseen työtaisteluun tai niiden laajentamiseen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta säädetään työriitalain 7 §:ssä. Työriitalain säännökset eivät ole osa työehtosopimusta. ”

3.5. Irtisanomissuojasopimus, 19 § Takaisinottaminen

Muutetaan 19 § kuulumaan kokonaisuudessaan seuraavasti:

”19 § Takaisinottaminen

Säännöllisesti vähintään 30 työntekijää työllistävän työnantajan on tarjottava työtä tuotannollisella ja taloudellisella perusteella tai saneerausmenettelyn yhteydessä irtisanomalleen, julkisten työvoimapalvelujen (jäljempänä työvoimatoimisto) kautta työtä hakevalle entiselle työntekijälleen, jos työnantaja tarvitsee työntekijöitä neljän kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt. Jos työsuhde on jatkunut keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä vähintään 12 vuotta, takaisinottoaika on kuitenkin kuusi kuukautta.

Määräys koskee liikkeen luovutuksensaajaa myös silloin, kun luovuttaja on irtisanonut työntekijän työsopimuksen päättymään ennen luovutushetkeä.

Tämän pykälän mukaisesta työntekijän takaisin ottamisesta voidaan työsuhteen päättämisen yhteydessä tai sen jälkeen poiketa työnantajan ja työntekijän välillä tehtävällä kirjallisella sopimuksella. Ennen sopimuksen tekemistä tiedotetaan luottamusmiehelle sopimuksen sisällöstä. Sopimuksen tekemisessä työntekijällä on oikeus käyttää luottamusmiehen asiantuntemusta.

Soveltamisohje 1

Työnantaja täyttää velvollisuutensa tiedustelemalla paikallisesta työvoimatoimistosta, onko irtisanottuja työntekijöitä hake-massa työtä sen välityksellä. Paikallisella työvoimatoimistolla tarkoitetaan sen paikkakunnan työvoimatoimistoa, jonka alu-eella työtä on tarjolla. Työnantajan käännyttyä työvoimatoimis-ton puoleen, tekee toimisto tiedustelun perusteella työvoimati-lauksen ja selvittää, onko sopimuksen 19 §:ssä tarkoitettuja työntekijöitä työnhakijoina. Samassa yhteydessä on syytä sel-vittää, onko sellaisia työntekijöitä edelleen työttöminä työnhaki-joina, jotka yli 200 päivää kestäneen lomautuksen jälkeen ovat TSL 5:7 § 3. momentin perusteella itse irtisanoneet työsuh-teensa. Työnhakijat ilmoitetaan työnantajalle ja entisille työnte-kijöille annetaan tavanomaiseen tapaan työhön osoitukset.

Yllä olevaa määräystä sovelletaan työsopimuslain 6 luvun 6 §:n mukaisen takaisinottovelvollisuuden sijasta.”

3.6. Liite 1, Kemianteollisuuden malli nuorista alle 20-vuotiaista oppi-sopimusopiskelijoista

Lisätään uusi liite seuraavasti.

Kemianteollisuuden oppisopimusmallia toteutetaan prosessitekniikan sekä koneasennuksen ja kunnossapidon ammattiopinnoissa Kokkolan, Kuopion, Porvoon, Tampereen seuduilla ja malliin sitoutuvissa yrityksissä. Vuonna 2022 sovittua mallia on päätetty jatkaa 31.12.2027 saakka.

Oppilaitoksessa opiskeleva nuori hakeutuu ensimmäisen opintovuoden alussa kemianteollisuuden oppisopimusmalliin ja jos nuori hyväksytään malliin, opiskelee hän ensimmäisen lukuvuoden oppilaitoksessa ja siirtyy toisen vuoden alussa koulutussopimuksella (0,5 vuotta) yritykseen. Oppilaitoksessa suoritettujen opintojen ja koulutussopimuksen aikana oppilas ei ole työsuhteessa yritykseen.

Siirtymäsäännös

Opiskelijaan, joka on aloittanut viimeistään 31.12.2027 tämän mallin mukaisen koulutussopimuksen, noudatetaan tämän liitteen nuorten oppisopimusmallin palkkoja ja nuoren kouluttajan palkkiota siihen saakka, kunnes nuori valmistuu.

Työssä oppiminen tapahtuu 1,5 vuoden aikana työpaikalla ja palkka määrittyy seuraavasti:

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Opintojen edistyminen	snt/tunti			euroa/kk		% alimmasta tvl palkasta
	TAM15-TAM 27	TAM35-TAM36	TAM37	TAM15-TAM27	TAM35-TAM37	
Vähintään 1 näyttö	730	741	777	1182	1229	(60 %)
Vähintään 3 näyttöä	913	927	972	1478	1537	(75 %)
Vähintään 4 näyttöä	1095	1111	1166	1773	1844	(90 %)
Kaikki näytöt	1217	1235	1296	1970	2049	(100 %)

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Opintojen edistyminen	snt/tunti			euroa/kk		% alimmasta tvl palkasta
	TAM15-TAM 27	TAM35-TAM36	TAM37	TAM15-TAM27	TAM35-TAM37	
Vähintään 1 näyttö	751	762	800	1216	1265	(60 %)
Vähintään 3 näyttöä	939	953	1000	1520	1581	(75 %)
Vähintään 4 näyttöä	1127	1144	1200	1824	1897	(90 %)
Kaikki näytöt	1252	1271	1333	2027	2108	(100 %)

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

	snt/tunti			euroa/kk		% alimmasta tvl palkasta
	TAM15- TAM 27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37	
Opintojen edistyminen						
Vähintään 1 näyttö	769	781	819	1246	1296	(60 %)
Vähintään 3 näyttöä	962	976	1025	1557	1619	(75 %)
Vähintään 4 näyttöä	1154	1171	1229	1868	1943	(90 %)
Kaikki näytöt	1282	1301	1365	2076	2159	(100 %)

Oppisopimusopiskelijan kouluttamisesta maksettava palkkio, koskee ainoastaan nuorten oppisopimusmallia (alle 20-vuotias).

Palkkio maksetaan nuoren oppisopimusoppilaan kouluttajalle, kun näyttö on suoritettu ja hyväksytty. Jos kouluttajia on useampi, jaetaan palkkio koulutusaikojen suhteessa. Palkkion suuruus on 300 €/ näyttö vuonna 2025 ja 320 €/näyttö vuosina 2026–2027. Mikäli opiskelija tekee enemmän kuin tutkinnon edellyttämät viisi näyttöä, ei näiltä näytöiltä makseta palkkiota. Jos perustutkinnon pakollisten näyttöjen määrä opetussuunnitelmassa muuttuu, maksetaan korvaus ainoastaan pakollisten näyttöjen määrästä.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Jos työpaikalla on sovittu opastuskorvauksesta aiemmin ennen nuoren oppisopimusoppilaan ottamista, ratkaistaan yhdessä paikallisesti, soveltuuko opastuskorvaus nuorten oppisopimusmalliin edellisen sijasta.

Tämän kohdan perusteella ei ole tarkoitettu puuttua olemassa oleviin paikallisiin sopimuksiin. Korvaus maksetaan joko paikallisen sopimuksen perusteella tai tämän liitteen perusteella.

Epäselvässä tilanteessa asia saatetaan liittojen välillä ratkaistavaksi.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Palkkion kehittämisen tarve arvioidaan erikseen nuorten oppisopimusoppilaiden kouluttamisesta saatujen kokemusten perusteella. Tähän ei sovelleta sopijaosapuolten välillä sovittuja muita sopimuskorotuksia, kuten yleiskorotusta tai lisien korottamista.

Nuorten oppisopimusopiskelijoiden osaamisen tarpeen arviointi

Liitot pitävät tärkeänä, että työpaikoilla kiinnitetään huomiota siihen, että oppisopimusoppilaan kouluttaja on tehtävänsä perehtynyt, ja ymmärtää tutkinnon tavoitteet, opiskelijan oppimistavoitteet, erilaiset oppimistyyli, vuorovaikutuksen ja ilmapiirin vaikutuksen oppimiseen ja yrityksen tavoitteet ja tuotteet.

Liitot ovat laatineet työpaikoille avuksi itsearviointimallin, jota voidaan yrityksessä käyttää ja muokata omiin tarpeisiinsa. Itsearviointin tuloksen perusteella voi nimetty kouluttaja ja työnantaja suunnitella oppimispolun niille alueille, joissa tarvitaan uuden oppimista tai kertaamista.

Itsearviointimalli

Asteikko 1-5 (1= kouluttaja tarvitsee uuden oppimista, 3 = kouluttaja tarvitsee kertaamista, 5= kouluttajalla on valmius kouluttaa yrityksen muita kouluttajia)

Tavoite	Työnantajan arvio kouluttajan osaamisesta	Itsearvio	Mistä voi esimerkiksi hankkia osaamista	Tarvittava osaaminen saatutettu pvm. ja allekirjoitukset
Opetussuunnitelmaan tutustuminen			Oppilaitos	
Työssä oppiminen ja näyttöjen suunnittelu			Oppilaitos	
Työssä oppimisen näyttöjen organisointi			Oppilaitos	
Näyttöjen arviointi			Oppilaitos	
Työnopastaminen ja perehdyttäminen työturvallisuuslain mukaan			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Eri oppimistyylien tunnistaminen ja tukeminen			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Vuorovaikutustaidot			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	

Yhteistyötaidot			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Erilaiset ohjaustyyli ja -menetelmät			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Palautteen antaminen			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Ongelmanratkaisutaidot			Yrityksen edustaja	
Yrityksen tavoitteet ja strategia			Yrityksen edustaja	
Yrityksen onnistumiset			Yrityksen edustaja	
Yrityksen tuotteet ja loppukäyttäjät			Yrityksen edustaja	

3.7. Liite 6, Tutustu työelämään ja tienaa

Muutetaan liite kuulumaan seuraavasti:

KEMIANTEOLLISUUS KT RY
 MUOVITEOLLISUUS RY
 KUMITEOLLISUUS RY
 LASIKERAAMINEN TEOLLISUUS LT RY
 KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUS RY
 KULTASEPPIEN TYÖNANTAJALIITTO RY
 TEOLLISUUSLIITTO RY

Tutustu työelämään ja tienaa kesäharjoitteluohjelma vuosiksi 2025-2027

Muovituoteteollisuuden ja kemian tuoteteollisuuden työehtosopimus, Kemian perusteollisuuden työehtosopimus, Öljy-, maakaasu- ja petrokemian teollisuuden työehtosopimus, Kumiteollisuuden työntekijöitä koskeva työehtosopimus, Lasikeraamisen teollisuuden työehtosopimus, Fiskars Finland Oy Ab:n työntekijöitä koskeva työehtosopimus, Kenkä- ja nahkateollisuuden työehtosopimus, Jalometallialan työehtosopimus sekä Harja- ja sivellinalojen työehtosopimus.

Kemianteollisuus KT ry, Muoviteollisuus ry, Kumiteollisuus ry, Lasikeraaminen teollisuus LT ry, Kenkä- ja nahkateollisuus ry, Kultaseppien työnantajaliitto ry ja Teollisuusliitto ry haluavat omalta osaltaan tukea peruskoululaisten, lukiolaisten, sekä valmentavaan koulutukseen osallistuvien nuorten (TUVA) mahdollisuuksia tutustua työelämään osana ***Tutustu työelämään ja tienaa*** -kesäharjoitteluohjelmaa.

Kesäharjoitteluohjelman tarkoituksena on tarjota nuorille omakohtaista kokemusta toimialan työpaikan toiminnasta, niissä esiintyvistä eri työtehtävistä, henkilöstörakenteesta, yhteistyömuodoista ja alan tarjoamista mahdollisuuksista sekä antaa nuorille mahdollisuuden tehdä heille sopivaa käytännön työtä. Kesäharjoittelupaikkoja haetaan suoraan alan yrityksistä.

Tämän vuoksi osapuolet ovat sopineet seuraavaa:

1. Jäljempänä olevat määräykset koskevat peruskoululaisia, lukiolaisia sekä valmentavaan koulutukseen osallistuvia nuoria, joiden työsuhde perustuu ***Tutustu työelämään ja tienaa*** -kesäharjoitteluohjelmaan.
2. Kaksi viikkoa tai kymmenen työpäivää kestävä kesäharjoitteluohjelman mukainen työsuhde voidaan sijoittaa 1.6. – 31.8. väliseen aikaan vuosina 2025-2027. Nuorella voi olla useampi tämän suosituksen mukainen tutustumisjakso samalla työnantajalla kunakin vuonna.
3. **Tutustu työelämään ja tienaa** -kesäharjoitteluohjelman suorittamisesta maksetaan kertakaikkisena palkkana **375** euroa vuonna **2025** ja **395** euroa vuosina **2026 ja 2027**. Palkka sisältää tutustumisjaksolta kertyneen lomakorvauksen. Palkasta maksetaan lakisääteiset sosiaaliturvamaksut henkilön iästä riippuen.
4. Voimassa olevan työehtosopimuksen palkkoja, palkanmääräytymisperusteita ja muita rahanarvoisia etuja koskevia määräyksiä ei sovelleta niihin henkilöihin, joiden työsuhde perustuu tässä pöytäkirjassa tarkoitettuun kesäharjoitteluohjelmaan. Lukuun ottamatta säännöllisen työajan pituutta heihin ei myöskään sovelleta työehtosopimuksen työaikaa koskevia määräyksiä, mikäli ne vaikeuttaisivat kesätyöharjoitteluohjelman käytännön toteutusta.

3.8. Tekniset muutokset

- **6 § Säännöllinen työaika, Työaikapankki:** Poistetaan kokonaan kohta: ”Seuraava määräys on voimassa 31.12.2023 saakka” sekä alaotsikko ” Seuraava määräys on voimassa 1.4.2024 alkaen”
- **Yleissopimus, 4.3. Työsuhdeturva, Jälkisuojat:** Korjataan termi Työturvaa termiksi Työsuhdeturvaa
- **Liite 1 Isyysvapaan palkanmaksu:** poistetaan liite
- **Liite Työntekijöiden vuosityöaika kemianteollisuudessa 2025–2028 (8 tunnin työaika):** Korjataan virheellinen teksti liitteessä Työntekijän vuosityöaika kemianteollisuudessa 2025–2028: ”Edellä kuvattu laskelma kuvaa tilannetta, jolloin **työntekijällä** on oikeus ja hän myös kyseisen kalenterivuoden aikana pitää 30 arkipäivän mittaisen vuosiloman”.
- Muutetaan työehtosopimuksissa termi työajan tasoittumisjärjestelmä termiksi työajan tasoittumissuunnitelma.

4. Allekirjoituspöytäkirjamerkinnät

4.1 Jatkuva neuvottelu

Jatkuvan neuvottelun tavoitteena on edistää liittojen välistä neuvottelu- ja yhteistoimintaa sekä alan työllisyyttä ja tuottavuutta, valmistella sopimuskauden aikana mahdollisia muutoksia työehtosopimuksiin, sekä käsitellä esiin nousevia työehtosopimusten tulkintakysymyksiä ja muita yhteisesti sovittuja teemoja.

Sopimuskauden aikana sovitut työehtosopimuksen tekstimuutokset hyväksytään sopijaosapuolten hallinnoissa ja tulevat voimaan erikseen sovittuna ajankohtana.

4.1.1. Yhteinen strategia yhteistyön ja työehtosopimuksen kehittämiseksi

Laaditaan yhteinen strategia yhteistyön ja työehtosopimusten tavoitteelliseksi kehittämiseksi **31.5.2025** mennessä, jonka jälkeen toteutus tapahtuu jatkuvassa neuvottelussa ja sen asettamisissa työryhmissä.

Käytetään pohjana seuraavia yhdessä sovittuja suuntaviivoja ja konkreetisoidaan suuntaviivojen sisältö:

- Työmarkkinatoiminta on ennakoivaa, uudistuvaa ja edistyksellistä.
- Asiakkaiden tarpeisiin ja muutoksiin pystytään vastaamaan ketterästi ja nopeasti yhdessä niin liittotasolla kuin yrityksissäkin.
- Yhdessä parannetaan kemianteollisuuden vetovoimaisuutta erityisesti nuorten keskuudessa.
- Sopimuskausien aikana työrauha pitää.
- Kaikki toimet tähtäävät siihen, että Suomessa toimivat kemianteollisuuden yritykset ovat kilpailukykyisiä maailman markkinoilla tiedostaen hyvinvoivan ja motivoituneen henkilöstön merkityksen yritysten menestymisessä.

4.1.2. Työaikakokeilu

Liitot jatkavat määräaikaista kokeilua 31.12.2027 saakka. Hankkeessa seurataan työpaikkakohtaisia työaikakokeiluja uudentyyppisistä, osapuolten yhteisen edun mukaisista työaikajärjestelyistä.

Työaikakokeiluun osallistumisesta kiinnostuneet työpaikat ilmoittavat hakukkuutensa sähköisesti:

- Työnantajat: paikallinsopiminen@kemianteollisuus.fi
- Pääluottamusmiehet: paikallinsopiminen.kemia@teollisuusliitto.fi

Kokeiluun osallistuvien työpaikkojen neuvotteluosapuolille (työnantajan edustaja ja pääluottamusmies) järjestetään liittojen toimesta alkukoulutus pakottavista työaikamääräyksistä. Alkukoulutus on edellytyksenä työaikakokeiluun liittyvien paikallisten sopimusten tekemiseen.

Paikallisesti sopien näissä kokeiluissa voidaan poiketa työehtosopimuksen 2. luvun määräyksistä enintään 31.12.2027 saakka. Osapuolten on kuitenkin kaikissa tapauksissa noudatettava työaikalain pakottavaa lainsäädäntöä (kuten työajan määritelmä, lisä- ja ylityön määritelmät ja suostumus, työajan enimmäismäärä keskimäärin 48 tuntia viikossa kalenterivuoden ajanjaksolla). Liitot eivät puutu osapuolten sopimusvapauteen.

Työaikakokeilun puitteissa tehtyt paikalliset sopimukset toimitetaan sähköpostitse liitoille tiedoksi kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä.

- Työnantajat: paikallinensopiminen@kemianteollisuus.fi
- Pääluottamusmiehet: paikallinensopiminen.kemia@teollisuusliitto.fi

Liittojen välinen työryhmä laatii kaksi raporttia viimeistään 31.10.2025 ja viimeistään 30.9.2027 kokeilusta saaduista tuloksista ja esittää näiden perusteella mahdollisia muutoksia työehtosopimuksen työaikamääräyksiin.

4.1.3. Koulutus työajoista

Toimivat ja terveelliset työajat -kurssi ei vuonna 2025 kuulu kemian aloilla Murikan tarjontaan, vaan se korvataan Kemianteollisuus ry:n ja Teollisuusliitto ry:n järjestämällä työaikakurssilla. Toteutuksesta sovitaan liittojen kesken vuoden 2025 aikana.

4.1.4. Kemianteollisuuden nuorten oppisopimusmalli

Kemianteollisuus ry:n ja Teollisuusliitto ry:n nuorten oppisopimusmallin on tarkoitus kasvattaa nuorten, 16–20-vuotiaiden, opiskelijoiden koulutus- ja työssäoppimisjaksoja kemianteollisuuden jäsenyrityksissä. Mallia pilotoidaan oppilaitoksissa ja yrityksissä vuoden 2027 loppuun saakka.

Mallilla halutaan lisätä alan vetovoimaa nuorten osaajien keskuudessa, vastata työvoimatarpeeseen sekä alan hiilineutraaliuskehityksen vauhdittamaan osaamistarpeeseen.

Työpaikoilla, joissa nuorten oppisopimusmalli otetaan käyttöön, käydään yhdessä läpi oppisopimusoppilaan perehdyttämiskäytännöt.

Liittojen, pilottiyritysten ja oppilaitosten edustajista koostuva työryhmä seuraa nuorten oppisopimusmallin toimivuutta ja tekee tarvittavia muutoksia malliin.

Nuorten oppisopimusmalliin liittyvät oppisopimusoppilaan palkat ja koulutajan korvaus ovat työehtosopimuksen liitteessä 1.

4.1.5. Liittojen välinen palkkausjärjestelmätyöryhmä

Työryhmän tehtävänä on **31.8.2026 mennessä**

- esittää, miten työehtosopimuksen palkkausjärjestelmää voitaisiin kehittää, ja
- sen soveltamista helpottaa erityisesti pk-yrityksissä.

Työryhmän käsiteltäväksi voidaan ottaa myös muita esille tulevia työntekijän palkanmuodostukseen liittyviä asioita.

Työryhmän tavoitteena on varmistaa, että työpaikoilla on osaamista soveltaa työehtosopimuksen mukaista palkkausjärjestelmää.

Työryhmän työn edistymistä seurataan liittojen välisessä jatkuvan neuvottelun työryhmässä.

4.2. Paikallisen sopimisen kokonaisuus

4.2.1 Sparraustilaisuudet

Sopimusosapuolet järjestävät yritysten neuvotteluosapuolille suunnattuja paikallisen sopimisen sparraustilaisuuksia. Niiden tarkoituksena on tavoittaa kaikki Kemianteollisuus ry:n jäsenyritykset ja luoda perusta työpaikkatason sopimiselle alalla.

4.2.2 Yhteistyön tasomittaus

Sopimusosapuolet jatkavat tiedon jakamista yhteistyön tasomittauksesta työpaikoille ja tarjoavat mahdollisuutta osana sparraustilaisuuksia purkaa tasomittauksen tuloksia. Tasomittauksen tavoitteena on yhteistyön vahvuuksien ja kehittämiskohteiden selvittäminen. Mittaus voidaan tehdä työnantajien ja henkilöstön edustajille tai laajemmalle joukolle. Yhteistyön tasomittarin teemoina ovat toimintaympäristö, luottamus, osaaminen ja työhyvinvointi.

4.2.3 Paikallisen sopimisen toteutumisen seuranta kemianteollisuuden sopimusaloilla

Sopimusosapuolet mittaavat vuosittain paikallisen sopimisen toimivuutta lyhyellä kyselyllä. Kyselyn painopisteessä ovat kilpailukyvyyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittämiseen tähtäävät paikalliset sopimusneuvottelut etenkin työaikakysymyksissä ja miten näissä on edistytty. Liitot käsittelevät jatkuvassa neuvottelussa mahdollisia epäkohtia ja minkälaisia toimenpiteitä nämä liitoilta vaativat.

4.2.4. Paikallisen sopimisen kurssi

Selvitetään mahdollisuuksia korvata Murikassa järjestettävä paikallisen sopimisen kurssi vuodesta 2026 alkaen Kemianteollisuus ry:n ja Teollisuusliitto ry:n yhteisellä paikallisen sopimisen kurssilla.

4.3. Työhyvinvoinnin kehittäminen

Työhyvinvointi syntyy työn tavoitteista, tarkoituksesta ja sisällöstä, työyhteisön ja yksilöiden erilaiset tarpeet, resurssit ja vahvuudet tunnistavasta sekä yhteensovittavasta johtamisesta sekä työyhteisötaitojen hallinnasta kohti menestyvää liiketoimintaa. Hyvinvoiva työntekijä on myös tuottava.

4.3.1 Yhteistyöllä kemianteollisuuden veto- ja pitovoimaa

Liitot jatkavat sopimuskaudelle 2023–2024 sovittua toimialan veto- ja pito-ohjelmaa. Ohjelmaa jatketaan koko sopimuskauden ajan, 31.12.2027 asti.

Ohjelman tarkoituksena on parantaa eri ikäisten työntekijöiden työssä jaksamista ja pidentää työuria sekä parantaa alan veto- ja pitovoimaa.

Sopimuskaudella 2025–2027 ohjelmassa keskitytään edellisellä sopimuskaudella toteutettujen veto- ja pito-ohjelman tuotosten markkinointiin ja jalakauttamiseen sekä pilottiyrityshankkeeseen. Tavoitteena on selvittää, miten joustavilla työajoilla, työn järjestelyin, työaikasuunnittelulla, yksilöllisillä keskusteluilla, erilaisilla kannustimilla ja henkilöstön omaehtoisen työkyvyn ylläpitämisellä voidaan tukea ohjelman tavoitteita, painopisteenä erityisesti nuoret ja yli 55-vuotiaat.

Liitot luovat hankkeen vaikuttavuuden lisäämistä varten markkinointisuunnitelman ja kannustavat sopimuskaudella työpaikkoja lähtemään mukaan Suomen Olympiakomitean Toimintakykyinen maa ja kansa – kampanjaan, jonka yhteisenä päämääränä on muuttaa ihmisten arvoja, asenteita ja arjen toimintaa toimintakykyä vahvistavaan suuntaan. Haluamme kannustaa työpaikkoja ja niiden henkilöstöä löytämään uusia tapoja arjessa liikkumisen ja terveellisten elintapojen edistämiseksi.

Pilottiyritysohjelma

Pilottiyritysohjelmaan haetaan mukaan halukkaita yrityksiä alkuvuodesta 2025. Pilottiyritykset yhdessä yritysten henkilöstön edustajien kanssa vaihtavat ajatuksia yrityksissä jo olemassa olevista hyvistä käytännöistä ja toimenpiteistä eri ikäisten työssä jaksamiseen ja pidempiin työuriin sekä alan houkuttelevuuden lisäämiseen liittyen. Pilottiyritykset kehittävät myös keskustelujen pohjalta koko toimialalle uusia ideoita, millaisin toimin tavoitteita voitaisiin koko toimialalla edistää ja miten niiden vaikuttavuutta seurataan.

Pilottiyritysten välisiä keskusteluja ja kehittämistarpeita varten tarjotaan asiantuntija-apua esimerkiksi työpajoissa sekä tarjotaan alusta verkottumista ja ajatusten vaihtamista varten. Pilottiyritysten koko toimialalle syntyvistä kehitysideoista koostetaan ideoita alalle eri muodoissa (esim. videot, haastattelut, ideapankki) ja ne julkaistaan liittojen yhteisillä nettisivuilla www.yhteistakemiaa.fi.

Liittojen yhteinen päämäärä on nostaa kemianteollisuuden veto- ja pito-voimaa merkittävästi.

Veto- ja pito-ohjelman tulokset

Hankkeen tuloksia seurataan pitkäkestoisesti yli työehtosopimuskausien mm. eläköitymisiän muutoksilla, sairauspoissaolomäärillä, sairauseläkemäärillä ja myös sillä, onko hankkeella vaikutusta työvoimapulaan.

4.4. Suositus työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta

Osapuolet pitävät tärkeänä, että työpaikalla tapahtuva koulutus on hyvää työkalttuuria ja tehokasta oppimista edistävää. Oppimisjakson suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa tarvitaan laajaa ja monipuolista yhteistyötä oppilaitosten ja työpaikan edustajien kesken koulutuksen tavoitteet huomioon ottaen.

Harjoittelijan oppimistavoitteet täyttävistä tehtävistä sovitaan harjoittelusopimuksessa kunkin oppilaitoksen ohjeistuksen mukaisesti. Tavoitteena on, että harjoittelun jälkeen harjoittelija osaa arvioida opinnoissaan syntynyttä osaamista suhteessa työelämän vaatimuksiin ja arvioida omaa osaamista suhteessa niihin.

Harjoittelijalle nimetään työpaikkaohjaaja, joka voi olla esimies, toimihenkilö tai työntekijä, jolla on ohjaamiseen tarvittava osaaminen. Työpaikkaohjaajan tehtävänä on huolehtia harjoittelun tavoitteiden täyttymisestä, riittävästä perehdytyksestä ja ohjauksesta. Työpaikkaohjaajalle maksetaan peruspalkka tai mikäli syntyisi ansionmenetystä, korvaus ansionmenetyksestä.

4.5. Työpaikan suunnitelmat

Liitot suosittelevat, että työpaikoilla laadittavaksi tulevat erilaiset suunnitelmat yhdistetään käytännölliseksi kokonaisuudeksi. Yhteistoimintalain mukaiseen työyhteisön kehittämissuunnitelmaan voidaan sisällyttää työsuojelun toimintaohjelma, tasa-arvosuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelmien yhdistäminen toimivaksi kokonaisuudeksi helpottaa kokonaiskuvan hahmottamista, vähentää hallinnollista taakkaa, edesauttaa suunnitelmien ylläpitämistä ja auttaa keskustelun fokusointia eri aihealueiden osalta siten, että se vastaa käytännön työelämän tarpeita.

5. Sopimuksen voimassaolo

Työehtosopimus on voimassa 21.2.2025–31.12.2027, jatkuen sen jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä viimeistään kahta kuukautta ennen sen päättymistä ole kummaltakaan puolelta kirjallisesti irtisanottu tai ellei alla olevasta sopimuksen tarkastelu -kohdasta muuta johdu.

Uudesta työehtosopimuksesta neuvoteltaessa ovat työehtosopimuksen määräykset voimassa siksi, kunnes uusi työehtosopimus on tehty tai sopimusneuvottelut ovat päättyneet.

Sopimuksen tarkastelu

Pitkälle ajanjaksolle sijoittuvan sopimuskauden aikana saatetaan joutua kohtaamaan sellaisia olosuhdemuutoksia, joita osapuolet eivät ole kohtuudella voineet ennakoida sopimusta tehdessä.

Sopijaosapuolet tarkastelevat 30.9.2026 mennessä alan näkymiä, työllisyyttä ja kustannuskilpailukykyä. Tarkastelussa huomioidaan esimerkiksi ETLA:n, Laboren ja Suomen Pankin ennusteita suhdannenäkymistä ja kuullaan tarvittaessa asiantuntijoita, sekä keskustellaan, vaikuttavatko tarkastelussa esiin tulleet alan näkymät ja muut olosuhteet vuodelle 2027 sovittuun korotustasoon.

Tarkastelun pohjalta suoritettavan kokonaisarvioinnin perusteella sopimusosapuolet voivat 31.10.2026 mennessä yhdessä joko muuttaa vuodelle 2027 sovittua korotustasoa vastaamaan talousnäkymiä tai sopia sopimus päättymään 31.12.2026. Arvioinnin perusteella kummallakin osapuolella on myös mahdollisuus irtisanoa työehtosopimus päättymään 31.12.2026. Irtisanomista koskeva ilmoitus on tällöin toimitettava kirjallisesti toiselle sopijaosapuolelle viimeistään 1.11.2026. Irtisanomisilmoitus on toimitettava tiedoksi myös valtakunnansovittelijalle.

6. Pöytäkirjan sitovuus ja tarkastaminen

Tällä pöytäkirjalla on sama sitovuus ja voimassaoloaika kuin osapuolten välisellä työehtosopimuksella. Tätä pöytäkirjaa on laadittu kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle. Tämä pöytäkirja katsotaan tarkastetuksi ja hyväksytyksi sopijaliittojen allekirjoituksin.

Helsingissä 5.3.2025

KEMIANTEOLLISUUS KT RY

Minna Etu-Seppälä Miira Kaukolinna Jaana Neuvonen

Jenni Nisametdin Sampo Pehkonen Juha Teerimäki

MUOVITEOLLISUUS RY

Vesa Kärhä

TEOLLISUUSLIITTO RY

Toni Laiho Pasi Havio Mari Tuomaala

Jyrki Virtanen

MUOVITUOTETEOLLISUUDEN JA KEMIAN TUOTETEOLLISUUDEN TYÖNTEKIJÖIDEN PALKKAUSJÄRJESTELMÄ

1 Palkkausjärjestelmän rakenne

Työntekijän henkilökohtainen kokonaispalkka muodostuu kolmesta elementistä; tehtäväkokonaisuuden vaativuuteen perustuvasta tehtäväkohtaisesta palkanosasta, henkilökohtaiseen osaamiseen ja työsuoritukseen perustuvasta henkilökohtaisesta palkanosasta sekä työsuhteen yhtäjaksoiseen keston perustuvasta palvelusvuosisästä.

Tehtävien vaativuus

Tehtävien vaativuuden arviointi suoritetaan tehtävän vaativuutta kuvaavilla mittareilla; osaaminen/työtehtävän laajuus, tehtäväkokonaisuuden hoitamiseen liittyvät vastuu- ja vuorovaikutus sekä olosuhde- ja kuormitustekijät. Jokaiselle mittarille liitot ovat laatineet asteikot ja näitä vastaavat pisteet. Arviointi voi tuottaa minimissään 58 pistettä ja maksimissaan 186 pistettä. Työntekijän tehtäväkohtaisen palkan määrittelyyn käytettävä tehtävien vaativuuden arviointijärjestelmä käyttöönottoon ja ylläpitoon liittyvine toimintaohjeineen on painettu erilliselle liitteelle. Tehtävien vaativuuden arviointi suoritetaan työpaikoilla tehtäväkuvausten perusteella työnantajan ja työntekijöiden edustajien välisenä yhteistyönä, nimetyn arviointiryhmän toimesta.

Henkilökohtainen palkansa

Työntekijälle voidaan hänen henkilökohtaiseen työsuoritukseensa tms. seikkaan perustuen maksaa myös henkilökohtaista palkanosaa. Henkilökohtaisen palkanosan määrittelyn tulee tapahtua systemaattisesti ja arviointien asioiden tulee tukea yrityksen toimintatapoja ja tavoitteita. Työntekijöiden sitoutuminen ja hyväksyntä järjestelmään saavutetaan, kun sen sisällöstä ja käyttöönotosta keskustellaan työntekijöiden edustajien kanssa jo järjestelmää suunniteltaessa. Työntekijöille ja heidän edustajilleen selvitetään pätevyyden ja suorituksen arvioinneissa käytettävät perusteet ja työntekijän niin halutessa myös itseään koskevat arvioinnin tulokset. Esimies-alaiskeskustelut ovat suositeltava tapa henkilökohtaisen palautteen antamiseen ja pätevyitymistarpeen kartoitukseen.

Palvelusaikalisä

Palvelusaikalisän suuruus määräytyy työsuhteen kestoajan perusteella 14 B § mukaisesti.

2 Palkan muodostuminen

Palkkausjärjestelmässä työntekijän henkilökohtainen palkka muodostuu työn vaativuusluokan mukaisesta tunti- tai kuukausipalkasta ja mahdollisesta henkilökohtaisten tekijöiden mukaan määräytyvästä palkanosasta.

Lisäksi maksetaan muovi- ja kemian tuoteteollisuuden työehtosopimuksen mukaisesti palvelusaikalisästä vuoro- ym. lisät, suorituspalkat sekä mahdolliset muut tulos-, voittopalkkio- jne. erät.

3 Tehtävän vaativuusluokkien mukaiset palkat

Täysin työkykyisten, 18 vuotta täyttäneiden työntekijöiden luokkapalkat on kirjattu työehtosopimuksen 14 §:ään.

Uuden työntekijän sisääntulopalkka

Alalla uudelle työntekijälle voidaan 6 kuukauden ajan maksaa sisääntulopalkkaa.

Muutoin uuden työntekijän palkkaa määrättäessä käytetään koulutus- ja harjaantumisajalta työntekijän sisääntulopalkkana luokkapalkkaa, jota maksetaan seuraavasta ao. luokkapalkkaa alemmasta tehtävästä.

Tätä palkkaa maksetaan, kunnes työntekijä hallitsee ko. työn tyydyttävästi. Harjaantumisajan pituuteen vaikuttavat työn luonne ja työntekijän henkilökohtaiset ominaisuudet. Tämän vuoksi tulee ko. ajan pituus määrittellä kussakin tapauksessa erikseen.

4 Yrityskohtaiset järjestelmät

Yrityskohtaisissa palkkausjärjestelmissä työaikamuotokohtaiset palkka- taulukot muodostetaan siten, että ne täyttävät työehtosopimuksen mukaisen työvaativuusluokkapalkan. Vertailu tehdään vain tarvittaessa ja sen varmistamiseksi, että työntekijä saa työehtosopimuksen mukaisen minimipalkan.

Yrityskohtaisia palkkausjärjestelmiä käytettäessä on paikallisesti sovittava myös siitä, miten työehtosopimusratkaisujen yhteydessä sovittujen yleiskorotusten lisäksi mahdollisesti sovittavat järjestely- ja muut korotuserät niissä järjestelmissä toteutetaan.

5 Palkkausjärjestelmän ylläpito ja palkka

Liitot toteavat, että yrityksissä on syytä luoda pelisäännöt järjestelmän ylläpitämistä varten.

Tehtävän tai sen sisällön muuttuessa on tarkistettava, onko muutoksella merkitystä vaativuusluokitukseen. Muutoksesta mahdollisesti aiheutuva palkankorotus toteutetaan seuraavan palkanmaksukauden alusta alkaen.

Jos työntekijä siirtyy toiseen tehtävään tai hänen tehtävänsä sisältö muuttuu niin oleellisesti, että tehtävän vaativuusluokka muuttuu, voi työntekijän henkilökohtainen palkanosa leikkautua.

Tehtävänkuvauksia ja tehtäväkokonaisuuksien vaativuusluokitusta tulee tarkastella säännöllisin väliajoin, vähintään kerran vuodessa. Tarkastelun yhteydessä varataan työntekijöiden edustajalle / edustajille tai työpaikalle mahdollisesti perustetulle arviointiryhmälle tilaisuus tuoda esiin näkemyksiään luokituksesta, järjestelmän toimivuudesta ja mahdollisesti esiin tulleista ongelmista.

6 Ohjeistus ja erimielisyyksien ratkaiseminen

Liitot opastavat ja ohjaavat palkkausjärjestelmän soveltamisessa ja antavat pyydettäessä perusteltuja lausuntoja. Erimielisyystapauksissa noudatetaan muovi- ja kemian tuoteteollisuuden työehtosopimuksen 40 § mukaista neuvottelujärjestelmää.

Liitot ovat laatineet yhteisen koulutusaineiston ohjaamaan ja opastamaan paikallisia osapuolia palkkausjärjestelmän sisältöä, ylläpitoa jne. koskevissa asioissa.

7 Henkilökohtaisen palkanosan määrittely

Henkilökohtaisen palkanosan määrittelyssä noudatettavat periaatteet on todettu työehtosopimuksen 14 B §:ssä.

MUOVITUOTETEOLLISUUDEN JA KEMIAN TUOTETEOLLISUUDEN TYÖEHTOSOPIMUS

Työarviointijärjestelmä

OSAAMINEN / TYÖTEHTÄVÄN LAAJUUS	Pisteet
Tekijällä arvioidaan tehtäväkokonaisuuden laajuutta ja sen hallitsemisen edellyttämää, kokemuksen ja/tai koulutuksen kautta hankittua osaamista.	
O1 Helposti opittava työ yksinomaisena työnä, jonka hoitaminen edellyttää lyhyehköä käytännön kokemusta.	30
O2 Vaihtelevat, yksittäisen työvaiheen suorittamiseen, yksittäisen koneen tai tuotantolaitteen käyttöön, varasto- ja kuljetustoimintojen hoitamiseen jne. liittyvät työt, joiden hoitaminen edellyttää jonkin verran koulutusta tai kokemusta.	40
O3 Tehtäväkokonaisuudet, joissa edellytetään usean työvaiheen tai koneen, tuotantolinjan tms. vastaavan kokonaisuuden hallintaa sekä raaka-aineiden ja tuotteiden tuntemusta. Tehtävien hallinta pääsääntöisesti edellyttää taitoa poistaa pienehköjä häiriötekijöitä ja/tai suorittaa tavanomaisia säätö- tms. toimenpiteitä.	55
O4 Vaativat ammattitehtävät, joissa edellytetään monipuolista, koulutuksen ja/tai kokemuksen kautta hankittua hyvää ammatitaitoa vaativien koneiden, laitteiden, useiden tuotantolinjojen ja –prosessien, niiden hallintajärjestelmien, asetusten tai muuten vaativien tuotannon tai tehdaspalvelun tehtäväkokonaisuuksien hallitsemiseksi sekä kykyä itsenäiseen työskentelyyn.	75
O5 Erityisosaamista edellyttävät tärkeät, vaativat ja vastuulliset tehtäväkokonaisuudet, joiden hallinta edellyttää pitkäaikaista kokemusta, korkeatasoista ammatitaitoa ja erityisosaamista sekä kykyä itsenäisiin suunnittelu-, kehittämis- yms. tehtäviin.	100

VASTUU Ratkaisujen vaikutukset	Pisteet
P1 Ratkaisuilla on vaikutuksia pääasiassa oman työn tuloksiin	10
P2 Ratkaisuilla on suora vaikutus työryhmän tai tiimin toimintaan tai tuloksiin	16
P3 Ratkaisuilla on merkittäviä vaikutuksia usean tiimin tai koko osaston toimintaan tai tuloksiin	23
P4 Ratkaisuilla on merkittäviä vaikutuksia useamman osaston tai koko yrityksen/toimipaikan toimintaan ja tuloksiin	31

VUOROVAIKUTUS Tehtävän hoitamiseen liittyvien työyhteysien määrä, suuntautuminen ja luonne.	Pisteet
VU 1 Tavanomainen	8
VU 2 Merkittävä	16
VU 3 Vaativa	25

OLOSUHTEET Työpaikalla esiintyvät olosuhteista aiheutuvat häiritteijät, kuten esimerkiksi melu- ja valaistushaitat, lämpöhaitat, kemiallisista aineista aiheutuvat vaaratekijät, likaisuus, työasennot, liikkumisrajoitukset, altistushaitat jne.	Pisteet
OS 1 Olosuhdehaittoja tai erityisiä vaaratekijöitä esiintyy vain vähän	5
OS 2 Olosuhdehaittoja/vaaratekijöitä esiintyy jonkin verran	10
OS 3 Työssä esiintyy merkittäviä olosuhdehaittoja, jonka johdosta työntekijä joutuu huomattavan osan työajastaan suojautumaan yhdellä tai useammalla työntekoa merkittävästi häiritsevällä suojavälineellä. Työssä esiintyy erityisiä vaaratekijöitä	15

KUORMITUS Tehtävän ja siihen liittyvien erilaisten työnosien kokonaisvaltainen fyysinen tai psyykkinen kuormitus, esimerkiksi yksitoikkoisuus, pakkotahtisuus, fyysinen energian kulutusta, voimainponnistukset jne.	Pisteet
K 1 Työ aiheuttaa vain vähän fyysistä tai psyykkistä kuormitusta	5
K 2 Työ aiheuttaa jonkin verran fyysistä tai psyykkistä kuormitusta tai sidonnaisuutta	10
K 3 Työ aiheuttaa merkittävää fyysistä tai psyykkistä kuormitusta tai sidonnaisuutta	15

OSAAMINEN JA TEHTÄVÄN LAAJUUS

Tekijän avulla arvioidaan tehtäväkokonaisuuden laajuutta ja sen hallitsemisen edellyttämää kokemuksen ja/tai koulutuksen kautta hankittua osaamista.

Työ on sitä vaativampaa, mitä laajempia tehtäväkokonaisuudet ovat ja mitä syvällisempää, laajempaa, monipuolisempaa ja kokonaisvaltaisempaa kokemusta, tietoa ja taitoa sen hoitaminen edellyttää.

VASTUU

Tekijällä arvioidaan työn suorittamisen ja tehtäväkokonaisuuden hoitamisen edellyttämien ratkaisujen ja päätösten merkittävyttä ja vaikutuksia ajatellen työyhteisön tai organisaation toimintaa ja toiminnan tuloksellisuutta.

Työ on sitä vaativampaa, mitä suuremmat ovat ratkaisujen taloudelliset vaikutukset, vaikutukset tuotantoon, laatuun, ympäristöön, työsuojeluun ja yleiseen turvallisuuteen sekä mitä laajemmin työssä tehtävät ratkaisut vaikuttavat työyhteisön toimintaan, tavoitteisiin ja asiakkaisiin sekä mitä pitkävaikutteisempia ne ovat.

VUOROVAIKUTUS

Tekijällä arvioidaan tehtävän hoitamiseen liittyvien työyhteyksien määrää, suuntautumista ja yhteydenpitoon liittyvän vaikuttamisen luonnetta.

Vuorovaikutus on sitä vaativampaa, mitä laajempi on vuorovaikutusverkosto, mitä oma-aloitteisempaa yhteydenpitoa tehtävän hoitaminen vaatii ja mitä tavoitteellisempaa se on luonteeltaan.

OLOSUHTEET

Työpaikalla esiintyvät olosuhteista aiheutuvat häirtätekijät, kuten esimerkiksi melu- ja valaistushaitat, lämpöhaitat, kemiallisista aineista aiheutuvat vaaratekijät, likaisuus, työasennot, liikkumisrajoitukset, altistushaitat jne.

Poikkeukselliset olosuhteet:

Sellaisissa työssä aika-ajoin esiintyvissä olosuhteiltaan poikkeuksellisissa tilanteissa, joita tässä ei ole voitu huomioida, voidaan työntekijälle paikallisesti niin sovittaessa maksaa erillistä erityisolosuhdellista. Kyseistä lisää maksetaan niiltä työtunneilta, jolloin poikkeuksellisissa olosuhteissa työskennellään.

KUORMITUS

Kuormituksella mitataan tehtävän ja siihen liittyvien erilaisten työnosien kokonaisvaltaista fyysisten ja psyykkisten kuormitustekijöiden esiintymistä ja määrää.

YLEISSOPIMUS

1 LUKU YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

Lähtökohta

Osapuolet pyrkivät edistämään työpaikoilla neuvottelusuhteita ja sopimus-toimintaa sekä vaikuttamaan kolmikantavalmisteluun yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Osapuolet pyrkivät kehittämään näitä tavoitteita yhteistoiminnan eri muo-toja hyväksikäyttäen sekä valvomaan osaltaan tehtyjä sopimuksia.

Perusoikeudet

Kansalaisten perusoikeuksiin kuuluva yhdistymisvapaus on loukkaama-ton. Tämä koskee niin työnantajia kuin työntekijöitä. Työntekijöillä on oi-keus perustaa ja toimia ammattiyhdistysorganisaatioissa, eikä heitä saa tämän johdosta irtisanoa tai syrjiä työssään. Yritysten henkilöstöllä on oi-keus valita edustajia edustamaan heitä yritysten sisällä käsiteltävissä asi-oissa. Edustajien valintaoikeus sekä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa on määritelty laeissa ja tässä sekä muissa sopimuksissa. Yksittäisen työn-tekijän turvallisuus ja terveys, syrjimättömyys ja tasa-arvoinen kohtelu ovat lähtökohtana sopimusmääräyksille.

Työnjohto-oikeus

Työnantajalla on oikeus ottaa toimeen ja erottaa työntekijä ja määrätä työn johtamisesta.

Osapuolten neuvottelut ja lausuntojen pyytäminen

Jommankumman osapuolen esittäessä työmarkkinaneuvotteluja, tulee ne mahdollisuuksien mukaan aloittaa viivytyksettä.

Osapuolet voivat yhdessä pyytää EK:n ja SAK:n lausunnon sopimusten tulkinnasta.

Osapuolten nimeämillä edustajilla on siitä työnantajan kanssa erikseen sovittaessa oikeus käydä tutustumassa olosuhteisiin edustamiensa jäsen-ten työpaikoilla.

Ennakkoilmoitus työtaisteluista

Ennen poliittiseen tai myötätuntotyötaisteluun ryhtymistä siitä ilmoitetaan valtakunnansovittelijalle sekä toiselle sopijaosapuolelle mahdollisuuksien mukaan vähintään neljä päivää aikaisemmin. Ilmoituksessa on mainittava aiotun työtaistelun syyt, alkamishetki ja laajuus.

Pöytäkirjamerkintä:

Työnseisauksena toimeenpantavaan myötätuntotyötaisteluun tai poliittiseen työtaisteluun tai niiden laajentamiseen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta säädetään työriitalain 7 §:ssä. Työriitalain säännökset eivät ole osa työehtosopimusta.

Soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan Kemianteollisuus ry:n jäsenyrityksissä jäljempänä mainituin rajoituksin. Työpaikalla tarkoitetaan tässä sopimuksessa Kemianteollisuus ry:n jäsenyrityksen tuotantoyksikköä tai sitä vastaavaa toimintayksikköä.

Organisaatio- yms. muutokset

Työpaikan toiminnan olennaisesti supistuessa, laajentuessa taikka liikkeen luovutuksen, sulautumisen, yhtiöittämisen tai niihin verrattavan olennaisen organisaatiomuutoksen johdosta saatetaan yhteistoimintaorganisaatio tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti vastaamaan työpaikan muuttunutta kokoa ja rakennetta.

Lakiviittaukset

Siltä osin kuin tässä sopimuksessa ei ole toisin sovittu, noudatetaan yhteistoimintalakia (1333/2021) sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia (44/2006), jotka eivät ole tämän sopimuksen osia.

2 LUKU YHTEISTOIMINTA TYÖPAIKOILLA

Kehittämistoiminta

Työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti voida osallistua työorganisaatioiden, teknologian, työolosuhteiden ja työtehtävien kehittämiseen ja muutoksen toteuttamiseen.

Kehittämistoiminnan ja siihen mahdollisesti sisältyvän uuden teknologian soveltamisen yhteydessä tulee toimia mielekkään, vaihtelevan ja kehittäväen työn sisällön sekä tuottavuuden parantamiseksi. Näin luodaan työntekijälle mahdollisuus kehittyä työssään ja lisätä valmiuksiaan uusiin työtehtäviin.

Suoritettavat toimenpiteet eivät saa johtaa sellaiseen kokonaiskuormituksen lisääntymiseen, josta aiheutuu haittaa työntekijän terveydelle tai turvallisuudelle.

Työpaikalla seurataan yhteistoiminnassa sopivin aikavälein tuottavuutta, tuotantoa ja henkilöstöä koskevaa kehitystä. Tarvittavista seurantajärjestelmistä ja tunnusluvuista sovitaan paikallisesti.

Yhteistoiminnan toteuttaminen

Työnantajan ja työntekijöiden yhteistoiminta voi tapahtua pysyväisluonteisessa neuvottelukunnassa, kehittämishankkeiden toteuttamiseksi perustettavissa projektiryhmissä tai työnantajan ja henkilöstön välisissä neuvotteluissa. Kehittämiskohteen toteuttamista varten muodostettavassa projektiryhmässä ovat tasapuolisesti edustettuina yritys ja sen työntekijät. Työntekijät nimeävät omat edustajansa ensi sijassa kehitettävän kohteen työntekijöistä.

Ellei toisin sovita, yhteistoimintalain mukainen neuvottelukunta on perustettava yrityksen tai sen osaan silloin kun henkilöstön määrä on yli 200, mikäli kaikki henkilöstöryhmät sitä haluavat.

Kehittämistoiminnan toteuttamiseksi voidaan paikallisesti sopia sellaisen yhteistoimintaelimen perustamisesta, joka käsittelee kehittämistoimintaan sisältyvät asiat. Se voi korvata erilliset yhteistoiminta ja työsuojelutoimikunnat sekä muut vastaavat toimikunnat. Sama yhteistoimintaelin voi vastata myös yhteistoimintalain, työsuojelun valvontalain, työterveyshuoltolain (1383/01) ja naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/86) mukaisista toimista ja suunnitelmista paikallisesti sovittavassa laajuudessa.

Mikäli työnantaja käyttää yrityksen kehittämistoiminnassa hyväkseen ulkopuolisen konsultin tarjoamia palveluita, vastaa työnantaja siitä, että konsulttiyrityksen toiminta on tämän sopimuksen mukaista.

On tärkeää, että kehittämistoimien suunnittelu ja käytännön toteuttaminen kytketään läheisesti yrityksen henkilöstöpolitiikkaan, erityisesti henkilöstön työhönottoon, tasa-arvon edistämiseen, sisäisiin siirtoihin, koulutukseen, tiedotukseen, työsuojeluun, työkyvyn ylläpitämiseen ja työpaikkaterveydenhuoltoon.

Tyky-toiminta

Työkykyä ylläpitävä toiminta työpaikoilla on linjajohdon, henkilöstöhallinnon, työterveyshuollon ja työsuojeluorganisaation yhteistyötä. Työkykyä ylläpitävän toiminnan periaatteet, joilla ylläpidetään työssä olevien henkilöiden työkykyä ja työssä selviytymistä, sisällytetään työsuojelun toimintaohjelmaan tai työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan. Sovittaessa voidaan edellä mainitut periaatteet sisällyttää myös työpaikalla laadittavaan kehittämistoiminta tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Työsuojelupäällikön ja –valtuutetun tehtävä on osallistua suunnitelman laatimiseen, toteuttamiseen ja seurantaan.

3 LUKU YHTEISTOIMINTATEHTÄVÄT JA –ORGANISAATIOT

3.1 Luottamusmiehiä koskevat määräykset

Valitseminen

Luottamusmiehellä tarkoitetaan tässä sopimuksessa, ellei sopimuksen tekstistä muuta ilmene, ammattiosaston valitsemaa pääluottamusmiestä ja työosaston tai sitä vastaavan yksikön luottamusmiestä. Ammattiosastolla tarkoitetaan Teollisuusliitto ry:n rekisteröityä alayhdistystä.

Luottamusmiehen tulee olla asianomaisen työpaikan työntekijä ja perehtynyt työpaikan olosuhteisiin sen työntekijänä. Mikäli työpaikkaa varten on valittu vain yksi luottamusmies, on hän tämän sopimuksen tarkoittama pääluottamusmies.

Paikallisesti voidaan sopia siitä, että työsuojeluvaltuutetun tehtäviä hoitaa pääluottamusmies tai päinvastoin.

Pääluottamusmiehen valitsemisen lisäksi ammattiosaston esityksestä sovitaan paikallisesti siitä, mille osastolle tai osastoa vastaavaan yksikköön valitaan luottamusmies. Tällöin tulee kiinnittää huomiota siihen, että sovitut toimialueet ovat tarkoituksenmukaisia ja kattavuudeltaan sellaisia, että

ne edistävät neuvottelujärjestelmän mukaista asioiden käsittelyä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös mm. kyseessä olevan osaston työntekijöiden lukumäärä ja luottamusmiehen mahdollisuudet myös vuorotyö huomioon ottaen tavata osaston työntekijät. Paikallisesti voidaan sopia siitä, että edellä mainittu luottamusmies hoitaa työsuojeluasiamiehen tehtäviä tai päinvastoin.

Ammattiosastolla on oikeus suorittaa luottamusmiehen vaali työpaikalla. Jos vaali suoritetaan työpaikalla, on ammattiosaston kaikille jäsenille varattava tilaisuus osallistua vaaliin. Vaalin järjestäminen ja toimittaminen ei kuitenkaan saa häiritä työntekoa. Vaaliajoista ja vaalipaikoista on sovittava työnantajan kanssa viimeistään 14 vuorokautta ennen vaalin toimitamista. Työnantaja varaa ammattiosaston nimeämille henkilöille tilaisuuden vaalin toimittamiseen.

Yhteinen näkemys kehittämistarpeista

Pääluottamusmiehen toimikauden alussa työnantaja käsittelee luottamusmiehen kanssa yhteiset tavoitteet ja koulutustarpeet yrityksen toimintaedellytysten, paikallisen sopimisen sekä työpaikan ja työhyvinvoinnin kehittämiseksi.

Tehtävät

Luottamusmiehen pääasiallisena tehtävänä on toimia ammattiosaston edustajana työehtosopimuksen soveltamista koskevissa asioissa. Luottamusmiehen tehtävänä on lisäksi edistää paikallista sopimista ja yritystoiminnan kehittymistä.

Luottamusmies edustaa ammattiosastoa työlainsäädännön soveltamista koskevissa asioissa ja yleensä työnantajan ja työntekijän välisiin suhteisiin ja yrityksen kehittymiseen liittyvissä kysymyksissä. Luottamusmiehen tehtävänä on myös osaltaan toimia yrityksen ja henkilöstön välisen neuvottelu- ja yhteistoiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Neuvottelujärjestys

Jos syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä työntekijän palkasta tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamisesta, on luottamusmiehelle annettava kaikki tapauksen selvittämiseen vaikuttavat tiedot.

Työsuhteeseensa liittyvä asia työntekijän tulee selvittää esimiehensä kanssa. Ellei työntekijä ole saanut edellä mainittua asiaa selvitettyksi suoraan esimiehensä kanssa, voi hän saattaa asian hoidettavaksi osaston tai vastaavan yksikön luottamusmiehen ja työnantajan edustajan välisissä neuvotteluissa. Ellei asiaa näin saada selvitettyksi, voi edellä mainittu luottamusmies siirtää sen pääluottamusmiehelle.

Paikallisten osapuolten yhdessä pyytäessä on sopijaosapuolilla oikeus lähettää edustajansa paikalliseen erimielisyysneuvotteluun.

Ellei työpaikalla syntynyttä erimielisyyttä saada paikallisesti ratkaistuksi, noudatetaan työehtosopimuksen mukaista neuvottelujärjestystä. Jos erimielisyys koskee tämän sopimuksen tarkoittaman luottamusmiehen työsuhteen päättämistä, on paikalliset ja liittojen väliset neuvottelut lisäksi käynnistettävä ja käytävä viipymättä sen jälkeen, kun lakkauttamisen peruste on riitautettu.

3.2 Työsuojelua koskevat määräykset

Työnantaja nimeää työsuojeluyhteistoimintaa varten työsuojelupäällikön. Työntekijöiden oikeus valita työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutetut määräytyy työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain mukaisesti.

Tehtävät

Työsuojelupäällikön tehtävänä on muiden työsuojeluyhteistoiminnan piiriin kuuluvien tehtävien ohella järjestää, ylläpitää ja kehittää työsuojeluyhteistoimintaa. Työsuojeluvaltuutetun tehtävät määräytyvät työsuojelun valvonnasta annetun lain ja asetuksen mukaan. Lisäksi työsuojeluvaltuutettu edistää paikallista sopimista ja yritystoiminnan kehittymistä, suorittaa muut tehtävät, jotka hänelle muun lainsäädännön ja sopimusten perusteella kuuluvat. Jollei muista tehtävistä ole paikallisesti sovittu, työsuojeluasiamiehen tehtävänä on osallistua toimialuettaan koskevien työsuojelun yhteistoiminta asioiden käsittelyyn ja toteutukseen. Varavaltuutettu hoitaa työsuojeluvaltuutetun ollessa estynyt tälle kuuluvat sellaiset tehtävät, joita ei voida siirtää työsuojeluvaltuutetun esteen päättymisen jälkeen hoidettavaksi.

Asiamies

Työsuojeluasiamiesten valinnasta, lukumäärästä, tehtävistä ja toimialueesta sovitaan paikallisesti samojen valintaperusteiden mukaisesti kuin mitä kohdan 3.1 kolmannessa kappaleessa on luottamusmiehen valinnasta sovittu. Lisäksi on otettava huomioon työsuojeluriskit ja muut työoloihin vaikuttavat tekijät. Työsuojeluasiamiehen valitsevat työpaikan työntekijät keskuudestaan.

Toimikunta

Muiden työsuojelua edistävien yhteistoimintaelinten valinnasta sekä tarkoituksenmukaisesta yhteistoimintamuodosta sovitaan paikallisesti ottaen huomioon työpaikan laatu, laajuus ja työntekijöiden määrä ja tehtävien laatu sekä muut olosuhteet. Ellei muusta yhteistoimintamuodosta ole sovittu, työsuojeluyhteistoimintaa varten perustetaan työsuojelutoimikunta.

Soveltamisalan rajoitus

Tämän sopimuksen työsuojelua koskevia määräyksiä sovelletaan silloin, kun työpaikassa työskentelee säännöllisesti vähintään 20 työntekijää. Sen sijasta, mitä edellisessä virkkeessä on määrätty, on työsuojeluvaltuutettu valittava vastaavasti, kun työntekijöiden lukumäärä on vähintään 10.

3.3 Ilmoitukset

Valituista luottamusmiehistä, varamiehen toimimisesta pääluottamusmiehen sijaisena, työsuojeluvaltuutetun tai työsuojeluasiamiehen toimimisesta luottamusmiestehtävissä tai luottamusmiesten toimimisesta työsuojelutehtävissä on ammattiosaston tai vastaavan ilmoitettava kirjallisesti työnantajalle. Varamiehen toimimisesta työsuojeluvaltuutetun sijaisena on työsuojeluvaltuutetun ilmoitettava työnantajalle kirjallisesti. Työnantaja ilmoittaa luottamushenkilöille, ketkä käyvät yrityksen puolesta neuvotteluja heidän kanssaan.

Jos pääluottamusmies on ollut estynyt hoitamasta tehtäviään vähintään kuukauden ajan ja poissaolo jatkuu, eikä ilmoitusta varamiehestä ole tehty työnantajalle, hänen varamiehensä toimii pääluottamusmiehen sijaisena. Jos työsuojeluvaltuutettu on ollut estynyt hoitamasta tehtäviään vähintään kuukauden ajan ja poissaolo jatkuu, eikä ilmoitusta varamiehestä ole tehty työnantajalle, hänen varamiehensä toimii työsuojeluvaltuutetun sijaisena muissakin kuin Yleissopimuksen 3.2. kuvatussa tilanteessa.

Jos pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun varamies hoitaa pääluottamusmiestehtäviä/työsuojeluvaltuutetun tehtäviä vähintään kahden viikon ajan, maksetaan kuukausikorvaus tältä ajalta hänelle.

4 LUKU LUOTTAMUSMIESTEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETUN SEKÄ TYÖSUOJELUASIAMIEHEN ASEMAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

4.1 Vapautus työstä ja ansionmenetyksen korvaaminen

Vapautus

Tehtäviensä hoitamista varten pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle järjestetään tarvittaessa tilapäisesti, säännöllisesti toistuen tai kokonaan vapautus työstään. Muulle luottamusmiehelle kuin pääluottamusmiehelle, työsuojeluasiamiehelle sekä muille yrityksen ja henkilöstön väliseen tämän sopimuksen edellyttämään yhteistoimintaan osallistuville henkilöstön edustajille järjestetään tarvittaessa tilapäisesti vapautus työstä.

Arvioitaessa vapautuksen tarvetta on huomiota kiinnitettävä muun muassa ao. henkilöstöryhmään kuuluvien työntekijöiden lukumäärään, tuotannon ja toiminnan luonteeseen sekä tehtävien määrään.

Mikäli pääluottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu on vapautettu säännöllisesti toistuviksi määräajoiksi työstään, tulee hänen hoitaa tehtäväänsä pääsääntöisesti sinä aikana. Välttämättömien asioiden hoitamista varten tulee työnjohdon kuitenkin antaa vapautusta työstä muunakin työn kannalta sopivana aikana. Työnantaja korvaa pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansionmenetyksen edellä mainituilta ajoilta.

Ellei yllä mainitun perusteella toisin sovita, pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada vapautusta tehtäviensä hoitamista varten työehtosopimuksen 34 §:n mukaisesti.

Ansionmenetyksen korvaaminen

Työnantaja korvaa sen ansion, jonka tässä sopimuksessa tarkoitettu henkilöstön edustaja menettää työaikana joko paikallisessa neuvottelussa työnantajien edustajien kanssa tai toimiessaan muuten työnantajan kanssa sovituissa tehtävissä.

Ansionmenetyksen korvauksen laskennassa käytetään työehtosopimuksen mukaista keskituntiansiota.

Pääluottamusmiehen korvaus

Pääluottamusmiehelle maksettavasta kuukausikorvauksesta on sovittu työehtosopimuksen 34 §:ssä.

Työsuojeluvaltuutetun korvaus

Työsuojeluvaltuutetulle korvataan hänen työaikanaan suorittamien edellä tarkoitettujen työsuojelua koskevien tehtävien hoitamisesta aiheutuva ansionmenetykset sekä lisäksi, ellei muusta ole sovittu, kuukausittain työehtosopimuksen 34 §:ssä määriteltyä kuukausikorvausta.

Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tehtävien yhtäaikaisten hoitaminen

Henkilön tultua valituksi vaaleilla sekä pääluottamusmiehen että työsuojeluvaltuutetun tehtävään, hänelle maksetaan työehtosopimuksen 34 § mukaiset korvaukset kummastakin tehtävästä.

Mikäli luottamusmies- ja työsuojelutehtävät on yhdistetty samalle henkilölle, tämä otetaan lisäävänä tekijänä huomioon työstä vapautuksesta sovitattaessa.

Luottamustehtävän hoitaminen työajan ulkopuolella

Jos luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies tai työsuojelutoimikunnan tai muun työsuojelutoimikuntaa vastaavan yhteistoimintaelimen jäsen suorittaa työnantajan kanssa sovittuja tehtäviä säännöllisen työaikansa ulkopuolella, maksetaan näin menetetyistä ajasta ylityökorvaus tai sovitaan hänen kanssaan muunlaisesta lisäkorvauksesta.

4.2 Asema

Työsuhde

Luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies ja muut henkilöstön edustajat ovat työsuhteessaan työnantajaan samassa asemassa riippumatta siitä, hoitaako hän luottamustehtäviään oman työnsä ohella vai onko hänelle annettu osittain tai kokonaan vapautus työnteosta. Hän on velvollinen noudattamaan yleisiä työehtoja, työaikoja ja työnjohdon määräyksiä sekä muita järjestysmääräyksiä.

Toimitilat

Työnantaja järjestää pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tarkoituksenmukaisen paikan tehtävien edellyttämien tarvikkeiden säilyttämiseen. Työpaikan koon edellyttäessä erityistä toimitilaa, työnantaja järjestää tarkoituksenmukaisen tilan, jossa voidaan käydä tehtävien hoitamista varten välttämättömät keskustelut. Tehtävien hoitamista varten pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus käyttää yrityksen tavanomaisia toimisto- yms. välineitä.

Osapuolet toteavat yhteisenä kantanaan, että toimistovälineiden käsitteen piiriin kuuluu myös yrityksessä yleisesti käytössä olevat atk-laitteet ja niihin liittyvät ohjelmat sekä internet-yhteys (sähköposti). Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon mm. yrityksen koko, pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun tehtävien laajuus ja edellyttämä tarve sekä ajankäytön määrä. Käytännön järjestelyistä sovitaan paikallisesti.

Palkka- ja siirtosuoja

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun mahdollisuuksia kehittyä ja edetä ammatissaan ei saa heikentää ko. tehtävän takia. Häntä ei tätä tehtävää hoitaessaan tai sen tähden saa siirtää alempipalkkaiseen työhön kuin missä hän oli ao. tehtävään valituksi tullessaan. Häntä ei saa myöskään siirtää vähempiarvoiseen työhön, jos työnantaja voi tarjota hänelle muuta hänen ammattitaitoaan vastaavaa työtä. Jos pääluottamusmieheksi tai työsuojeluvaltuutetuksi valitun henkilön varsinainen työ vaikeuttaa luottamustehtävien hoitamista, on hänelle, ottaen huomioon työpaikan olosuhteet ja hänen ammattitaitonsa, järjestettävä muuta työtä. Tällainen järjestely ei saa aiheuttaa hänen ansionsa alentumista. Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokehityksen tulee vastata yrityksessä tapahtuvaa ansiokehitystä.

Mikäli työsuojeluasiamies joudutaan tilapäisesti siirtämään työhön varsinaisen toimialueensa ulkopuolelle, on pyrittävä siihen, ettei siirtäminen kohtuuttomasti haittaa työsuojeluasiamiehen tehtävien hoitamista.

Liikkeen luovutus

Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun asema jatkuu liikkeen luovutuksesta huolimatta sellaisenaan, jos luovutettu liike tai sen osa säilyttävät itsenäisyytensä. Jos luovutettava liike tai sen osa menettää itsenäisyytensä, pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus tämän sopimuksen kohdassa 4.3 sovittuun jälkisuojaan liikkeen luovutuksesta johtuneesta toimikauden päättymisestä lukien.

Ammattitaidon ylläpitäminen

Pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun luottamustehtävän päättymisen jälkeen tulee hänen ja työnantajan yhteisesti selvittää, edellyttääkö työntekijän ammattitaidon ylläpitäminen entiseen tai sitä vastaavaan työhön ammatillista koulutusta. Työnantaja järjestää selvityksen edellyttämää koulutusta. Koulutuksen sisältöä ratkaistaessa kiinnitetään huomiota työstä vapautukseen, toimikauden keston ja sinä aikana tapahtuneisiin työmenetelmien muutoksiin.

Työnantajan järjestäessä ammatillista koulutusta, varataan luottamushenkilölle ja työsuojeluvaltuutetulle mahdollisuus osallistua ammatilliseen koulutukseen toimikauden aikana samalla tavalla kuin muu henkilöstö.

4.3 Työsuhdeturva

Taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet

Jos yrityksen työvoimaa irtisanotaan tai lomautetaan taloudellisista tai tuotannollisista syistä, ei pääluottamusmiestä tai työsuojeluvaltuutettua saa irtisanoa tai lomauttaa ellei tuotantoyksikön toimintaa keskeytetä kokonaan. Mikäli pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun kanssa yhteisesti todetaan, ettei hänelle voida tarjota hänen ammattiaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä, voidaan tästä säännöstä kuitenkin poiketa.

Yksilösuoja

Muu luottamusmies kuin pääluottamusmies voidaan irtisanoa tai lomauttaa työsopimuslain 7:10 § 2. momentin mukaisesti vain, kun työ kokonaan päättyy eikä työnantaja voi järjestää hänelle hänen ammattitaitoaan vastaavaa työtä tai kouluttaa häntä muuhun työhön työsopimuslain 7:4 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Luottamusmiehestä tai työsuojeluvaltuutetusta johtuvasta syystä ei häntä saa irtisanoa ilman työsopimuslain 7:10 § 1. momentin edellyttämää niiden työntekijöiden enemmistön suostumusta, joita hän edustaa.

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimusta ei saa purkaa vastoin työsopimuslain 8:1 - 3 § säännöksiä. Työsopimuksen purkaminen sillä perusteella, että hän on rikkonut järjestysmääräyksiä, ei ole mahdollista, ellei hän ole samalla toistuvasti ja olennaisesti sekä varoituksesta huolimatta jättänyt noudattamatta.

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimuksen purkuperusteita arvioitaessa häntä ei saa asettaa huonompaan asemaan työntekijöihin nähden.

Ehdokassuoja

Edellä olevia työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmieheshdokkaaseen, jonka ammattiosaston kokous on asettanut ja jonka asettamisesta ammattiosasto on kirjallisesti työnantajalle ilmoittanut, sekä työsuojeluvaltuutettuehdokkaaseen, jonka asettamisesta on kirjallisesti ilmoitettu työsuojelutoimikunnalle tai muulle sitä vastaavalle yhteistoimintaelimelle.

Ehdokassuoja alkaa kuitenkin aikaisintaan kolme kuukautta ennen valittavana olevan pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun toimikauden alkua ja päättyy muun kuin vaalissa valituksi tulleen osalta vaalituloksen tultua todetuksi.

Jälkisuoja

Työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmiehenä tai työsuojeluvaltuutettuna toimineeseen työntekijään kuusi kuukautta hänen ko. tehtävänsä päättymisen jälkeen.

Korvaukset

Jos luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsuhteellinen sopimus on lakkautettu tämän sopimuksen vastaisesti, työnantajan on suoritettava korvauksena hänelle vähintään 10 ja enintään 30 kuukauden palkka. Korvaus on määrättävä työsuojelulain 12:2 § 2. momentin perusteiden mukaan. Korvausta lisäävänä tekijänä on otettava huomioon se, että tämän sopimuksen oikeuksia on loukattu. Milloin tuotantoyksikössä tai vastaavassa toimintayksikössä säännöllisesti työskentelevien työntekijöiden ja toimihenkilöiden määrä on 20 tai vähemmän, edellä mainittu korvaus on työsuojeluvaltuutetun osalta vähintään 4 kuukauden palkka ja enintään 12:2 § 1. momentin mukaan määräytyvä korvaus.

Korvaus tämän sopimuksen mukaan perusteettomasta lomautuksesta määräytyy työsuojelulain 12:1 § 1 momentin mukaisesti.

Liittokäsittely

Luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun työsuhteen päättämiseen liittyvistä riidoista työnantajan on ilman tarpeetonta viivytystä ilmoitettava työnantajaliitolle, jonka on saatettava asia työntekijäliiton tietoon.

Liittojen on ilman aiheutonta viivytystä selvitettävä paikallisten osapuolten myötävaikutuksella työsuhteen päättämiseen liittyvät taustat.

Liittojen on viikon kuluessa selvitystyön päättymisestä käsiteltävä luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun työsuhteen päättämiseen liittyvät erimielisyydet liittojen välisessä neuvottelussa ja esitettävä omat kantansa asiassa. Liittojen kannat saatetaan tiedoksi työnantajalle.

4.4 Varamiehet

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan varapääluottamusmieheen ja työsuojeluvaltuutetun varamieheen sinä aikana, kun he tämän sopimuksen mukaisesti toimivat sijaisina.

Jos työnantaja irtisanoo pääluottamusmiehen/työsuojeluvaltuutetun varamiehen työsuhteellisen sopimuksen tai lomauttaa hänet silloin, kun hän ei toimi pääluottamusmiehen/työsuojeluvaramieheksi sijaisena taikka hänellä ei ole muutoinkaan luottamusmiehen/työsuojeluvaltuutetun asemaa, katsotaan irtisanomisen tai lomauttamisen johtuneen työntekijän luottamustehtävistä, ellei työnantaja voi osoittaa toimenpiteen johtuneen muusta seikasta.

5 LUKU TYÖNANTAJAN TIEDOTTAMISVELVOITTEET

Palkkatilasto- ja henkilöstötiedot

Ellei paikallisesti toisin sovita, työnantajan tulee pyytämättä toimittaa pääluottamusmiehelle tämän tehtävien hoitamista varten EK:n tilastoa vastaavat tiedot toimialueensa työntekijöiden ansiotasosta ja rakenteesta välittömästi EK:n palkkatilaston valmistuttua edellyttäen, että yrityksestä kerättävistä palkkatiedoista on alan tilaston ryhmittelyt tehtävissä. Ansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä, ei anneta.

Jos alalla tai työpaikalla ei ole edellä edellytetyn sisältöistä palkkatilastoa, on pääluottamusmiehelle annettavista palkkatiedoista sovittava erikseen.

Työnantajan tulee lisäksi pyytämättä toimittaa pääluottamusmiehelle kirjallisesti tieto toimialueensa työntekijöiden nimistä ja palkkaryhmästä tai vastaavasta sekä työsuhteen alkamisajasta, ellei paikallisesti toisin sovita. Tiedot annetaan kerran vuodessa silloin yrityksen työsuhteessa olevista työntekijöistä.

Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksessä kulloinkin voimassa oleviin työnhinnoittelujärjestelmiin ja eri palkkausmuodoissa käytettävien olosuhdelisien määräytymis- ja laskentasääntöihin. Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada tiedot toimialueellaan toimivista aliurakoitsijoista ja niiden palveluksessa työpaikalla olevasta työvoimasta.

Tiedot ulkopuolisesta työvoimasta

Työnantaja tiedottaa tuotanto- ja kunnossapitotöihin osallistuvasta ulkopuolisesta työvoimasta etukäteen pääluottamusmiehelle. Jos tämä ei ole työn kiireellisyyden tai muun sen kaltaisen syyn takia mahdollista, voidaan tiedottaminen tehdä näissä poikkeustilanteissa myös jälkikäteen viivytyksettä. Edellä mainitut asiat tiedotetaan, mikäli mahdollista myös työsuojeluvaltuutetulle.

Oppisopimus- ja koulutussopimusoppilaat

Työnantaja on velvollinen ilmoittamaan pääluottamusmiehelle uusista oppisopimus- ja koulutussopimusoppilaista.

Työaikakirjanpito

Luottamusmiehellä on oikeus perehtyä työaikalain (872/2019) mukaisesti laadittuun kirjanpitoon.

Tietojen luottamuksellisuus

Luottamusmies saa edellä mainitut tiedot luottamuksellisina tehtäviensä hoitamista varten.

Säädökset

Työnantaja hankkii työsuojeluvaltuutetun, työsuojeluasiamiehen ja muiden työsuojelutoimintaelinten käyttöön näille kuuluvien tehtävien hoitamista varten tarpeelliset lait, asetukset ja muut työsuojelumääräykset.

Yritystä koskevat tiedot

Työnantajan tulee pyytämättä toimittaa pääluottamusmiehelle seuraavat yhteistoimintalain 2 luvun 11 §:n mukaiset tiedot yrityksen taloudellisesta tilasta:

1. jollei toisin sovita, vuosittain tilinpäätös ja toimintakertomus, jos työnantajan on sellainen laadittava,
2. kahdesti vuodessa yhtenäinen selvitys yrityksen tai yhteisön taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi tuotannon, palvelu- tai muun toiminnan, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät.

Yrityksessä, jonka työsuhteessa olevien työntekijöiden määrä säännöllisesti on vähintään 20 mutta alle 30, työnantaja voi esittää 2 kohdassa tarkoitetun selvityksen yrityksen koko henkilöstölle järjestettävässä yhteisessä tilaisuudessa.

Työnantajan on viipymättä tiedotettava henkilöstöryhmien edustajille tai edellisessä kappaleessa tarkoitetuissa tapauksissa koko henkilöstölle muutokset, jotka poikkeavat olennaisesti 2 kohdassa tarkoitetuissa selvityksissä esitetystä kehityksestä.

Salassapitovelvollisuus

Salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä yhteistoimintalain 40 §:ssä on säädetty.

6 LUKU HENKILÖSTÖN KESKINÄINEN TIEDOTUSTOIMINTA JA KOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN

Teollisuusliitto ry:n rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla tai työhuonekunnalla on oikeus järjestää työpaikalla tai muussa sovitussa tilassa kokouksia työmarkkina-asioissa tai työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä siten kuin sopijaosapuolten kesken tai työpaikalla vakiintuneen käytännön mukaisesti on sovittu.

Edellisessä kappaleessa mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä on oikeus työajan ulkopuolella, joko ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai työajan päättymisen jälkeen jakaa jäsenilleen kokousilmoituksiaan, työpaikan työsuhteisiin tai yleensä työmarkkinakysymyksiin liittyviä kirjallisia tiedonantoja, ruokalassa, pukusuojaissa tai muussa työnantajan kanssa sovittavassa vastaavanlaisessa tilassa varsinaisen työpaikan, kuten tehdassalin tms. ulkopuolella. Tiedonannossa tulee olla merkittynä sen liikkeellepanija.

Mikäli työpaikalla ilmestyy henkilöstölle tarkoitettu tiedotuslehti, on edellä mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä oikeus käyttää sitä edellä mainittujen kokousilmoitusten tai tiedonantojen julkaisemiseen tai julkaista ne työnantajan työntekijöiden käyttöön osoittamalla ilmoitustaululla. Ilmoitustaulun sisällöstä ja hoidosta vastaa ilmoittaja.

7 LUKU KOULUTUS

7.1 Ammatillinen koulutus

Työnantajan antaessa työntekijälle ammatillista koulutusta tai lähettäessä työntekijän hänen ammattiinsa liittyviin koulutustilaisuuksiin työaikana, korvataan koulutuksen aiheuttamat suoranaiset kustannukset ja säännöllisen työajan ansionmenetys keskituntiansion mukaan laskettuna. Säännöllisen työajan ansionmenetys korvataan sekä säännöllisen työajan päälle sijoittuvalta kurssiajalta että sen päälle sijoittuvalta matka- ajalta.

Viikko- ja kuukausipalkkaisen henkilön palkkaa ei kurssin eikä sen vaatimien matkojen ajalta vähennetä.

Jos koulutus tapahtuu työajan ulkopuolella, siihen osallistumisesta on sovittava kyseisen työntekijän kanssa. Näissä tilanteissa korvataan koulutuksesta johtuvat suoranaiset kustannukset. Koulutukseen osallistumisen korvausperusteista sovitaan tarvittaessa paikallisesti.

Se, että kysymyksessä on tämän pykälän mukainen koulutus, todetaan ennen koulutustilaisuuteen ilmoittautumista.

Suoranaisilla kustannuksilla tarkoitetaan matka- ja majoituskustannuksia, kurssimaksuja, kustannuksia kurssiohjelman mukaisesta opetusmateriaalista ja internaattikurssien täysihoidtomaksua.

7.2 Yhteinen koulutus

Työpaikan yhteistoimintaa edistävän koulutuksen järjestävät keskusjärjestöt tai liitot yhteisesti tai keskusjärjestöjen ja liittojen yhteistoimintaelimet tai työnantaja- ja työntekijäpuoli yhteisesti työpaikalla tai muussa paikassa.

Sopijaosapuolet toteavat, että yhteinen koulutus yleensä tapahtuu tarkoituksenmukaisimmalla tavalla työpaikkakohtaisesti, jolloin paikalliset olosuhteet tulevat parhaiten huomioonotetuiksi.

Työsuojelun yhteistoiminnan peruskurssit ja työsuojeluyhteistyön kannalta tarpeelliset erikoiskurssit ovat tässä tarkoitettua yhteistä koulutusta. Peruskurssille voivat tämän sopimuksen edellytyksin osallistua työsuojelutoimikunnan jäsen, työsuojeluvaltuutettu, varavaltuutettu ja työsuojeluasiamies sekä erikoiskurssille työsuojeluvaltuutettu.

Koulutukseen osallistuvalla suoritetaan korvaus kuten 7.1 kohdassa on määrätty. Koulutukseen osallistumisesta sovitaan paikallisesti koulutuksen luonteesta riippuen kysymykseen tulevassa yhteistyöelimessä tai työnantajan ja luottamusmiehen kesken. Yhteistä koulutusta koskevia määräyksiä sovelletaan myös osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevaan koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta voidaan sopia myös työnantajan ja asianomaisen henkilön kesken. Osapuolet pyrkivät yhteistyössä toimenpiteisiin osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevan koulutustarjonnan järjestämiseksi. Osapuolet seuraavat em. koulutustarjonnan toteutumista.

Pöytäkirjamerkintä:

Luottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus osallistua ilman ansionmenetystä koulutukseen, jonka Kemianteollisuus ry:n ja Teollisuusliitto ry järjestävät yhdessä paikallisen sopimisen tai työhyvinvoinnin edistämiseksi.

7.3 Ay-koulutus, työsuhteen säilyminen ja ilmoitusajat

SAK:n ja Teollisuusliitto ry:n järjestämille kuukauden tai sitä lyhyemmän ajan kestäville kursseille annetaan työntekijöille tilaisuus osallistua työsuhteen katkeamatta, milloin se aiheuttamatta tuntuvaa haittaa tuotannolle tai yrityksen toiminnalle käy päinsä. Edellä mainittua haittaa arvioitaessa kiinnitetään huomiota työpaikan kokoon. Kielteisessä tapauksessa ilmoitetaan pääluottamusmiehelle viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, jonka takia vapaan myöntäminen tuottaisi tuntuvaa haittaa. Tällöin olisi suotavaa yhteisesti pyrkiä selvittämään muu mahdollinen ajankohta, jolloin kurssille osallistumiselle ei olisi estettä.

Ilmoitus aikomuksesta lähteä kurssille on tehtävä mahdollisimman varhain. Milloin kurssi kestää enintään yhden viikon, on ilmoitus annettava vähintään kolme viikkoa ennen kurssin alkua sekä milloin on kysymys pitemmästä kurssista, vähintään kuusi viikkoa ennen.

Ennen kuin henkilö osallistuu edellä tarkoitettuun koulutustilaisuuteen, on osallistumisen aiheuttamista toimenpiteistä sovittava työnantajan kanssa sekä nimenomaisesti etukäteen todettava, onko kyseessä sellainen koulutustilaisuus, josta työnantaja suorittaa työntekijälle korvauksia tämän sopimuksen mukaisesti. Samalla on todettava, mikä on näiden korvausten laajuus.

7.4 Korvaukset

Kurssilta, joka järjestetään SAK:n ja Teollisuusliitto ry:n koulutuslaitoksissa tai erityisestä syystä muualla ja jonka liittojen välinen koulutustyöryhmä on hyväksynyt, työnantaja on velvollinen maksamaan luottamusmiehelle, varapääluottamusmiehelle, työsuojeluvaltuutetulle ja varavaltuutetulle, työsuojelutoimikunnan jäsenelle ja työsuojeluasiamiehelle heidän tehtäviensä edellyttämän koulutuksen osalta korvauksen ansionmenetyksestä, edellä mainituille luottamusmiehille enintään kuukauden ajalta ja työsuojeluluottamustehtävissä oleville enintään kahden viikon ajalta.

Samoin maksetaan korvaus edellä mainituissa koulutuslaitoksissa järjestettyjen luottamusmiestoimintaan liittyvien koulutustilaisuuksien osalta ammattiosaston puheenjohtajalle enintään kuukauden ajalta, mikäli hän työskentelee yrityksessä, jossa on vähintään 100 asianomaisen alan työntekijää ja hänen johtamassaan ammattiosastossa on vähintään 50 jäsentä.

Lisäksi maksetaan edellisessä kappaleessa tarkoitetuista työntekijöistä kultakin sellaiselta kurssipäivältä, jolta ansionmenetyksen korvausta suoritetaan, kurssista sen järjestäjälle aiheutuvien ruokailukustannusten korvaukseksi ateriakorvaus. Ateriakorvauksen suuruus on vuonna 2025 30,37 euroa. Ateriakorvauksen määrä tulevalle kalenterivuodelle vahvistetaan aina edeltävän kalenterivuoden syyskuun loppuun mennessä tarkistamalla aikaisemman ateriakorvauksen määrää elinkustannusindeksissä tarkasteluvuotta edeltävästä heinäkuusta tarkasteluvuoden heinäkuuhun mennessä tapahtuneella muutoksella.

Esimerkki: Ateriakorvauksen määrä vuodelle 2025 todetaan syyskuussa 2024 pohjautuen elinkustannusindeksin muutokseen aikavälillä heinäkuu 2023 – heinäkuu 2024.

Edellä tässä kohdassa tarkoitettuja korvauksia työnantaja on velvollinen maksamaan samalle henkilölle vain kerran samasta tai sisällöltään vastaavasta koulutustilaisuudesta.

7.5 Sosiaaliset edut

Osallistuminen sopimuksessa tarkoitettuun ay-koulutustilaisuuteen ei yhden kuukauden rajaan asti aiheuta vuosiloma-, eläke- tai muiden niihin verrattavien etuuksien vähenemistä.

8 LUKU ULKOPUOLISEN TYÖVOIMAN KÄYTTÖ

8.1 Yleistä

Ulkopuolisen työvoiman käyttöä tapahtuu yritysten piirissä kahdessa muodossa. Se perustuu toisaalta kahden itsenäisen yrittäjän väliseen kauppa-, hankinta-, urakka-, vuokraus-, toimeksianto-, työnteko-, jne. sopimukseen, jolloin tarvittavan työn tekee ulkopuolinen yrittäjä ilman, että toisella sopijapuolella on mitään tekemistä työsuoritukseen nähden. Käytännössä tällaiseen sopimukseen perustuvaa toimintaa nimitetään yleensä alihankinnaksi tai aliurakoinniksi.

Toisaalta vieraan työvoiman käyttö perustuu ns. työvoiman vuokraukseen, jolloin työvoimaa hankkivien liikkeiden toimittamat lainamiehet (vuokramies), tekevät työtä toiselle työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena.

Edellä ensimmäisessä kappaleessa mainittuja tilanteita kutsutaan jäljempänä alihankinnaksi ja edellä toisessa kappaleessa mainittuja tilanteita kutsutaan jäljempänä vuokratyövoimaksi.

Alihankintaa tai työvoiman vuokrausta koskeviin sopimukseen otetaan ehto, jossa alihankkija tai työvoimaa vuokraava yritys sitoutuu noudattamaan alansa yleistä työehtosopimusta sekä työ- ja sosiaalilainsäädäntöä.

8.2 Alihankinta

Jos alihankinnan vuoksi yrityksen työvoimaa poikkeuksellisesti joudutaan vähentämään, on yrityksen pyrittävä sijoittamaan ko. työntekijät yrityksen muihin tehtäviin ja ellei se ole mahdollista, kehotettava alihankkijaa, jos tämä tarvitsee työvoimaa, ottamaan vapautuneet alihankintatyöhön sopivat työntekijät työhönsä entisin palkkaeduin.

Työsopimukselle ei saa antaa sellaista muotoa, jonka mukaan kysymyksessä olisi itsenäisten yrittäjien välinen urakkasopimus silloin kun kyseessä itse asiassa on työsopimus.

8.3 Vuokratyövoima

Yritysten on rajoitettava vuokratyövoiman käyttö vain työhuippujen tasaimiseen tai muutoin sellaisiin ajallisesti taikka laadullisesti rajoitettuihin tehtäviin, joita työn kiireellisyyden, rajoitetun kestoajan, ammattitaitovaatimusten, erikoisvälineiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida teettää omilla työntekijöillä.

Työvoiman vuokraus on epätervettä, jos eri työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat vuokratyöntekijät työskentelevät yrityksen normaalissa työssä sen vakinaisten työntekijöiden rinnalla ja saman työnjohdon alaisena pidemmän ajan.

Vuokratyövoimaa käyttävien yritysten tulee pyydettäessä selvittää pääluottamusmiehelle tällaisten työntekijöiden työskentelyyn liittyvät kysymykset.

Vuokratyövoiman käyttämisestä voidaan sopia toisin paikallisesti.

9 LUKU SOPIMUKSEN SITOVUUS

Tämä sopimus on voimassa työehtosopimuksen osana.

LOMAPALKKASOPIMUS 2005

Allekirjoittaneet liitot ovat vuosilomalain (162/2005) 30 §:n nojalla tehneet vuosilomapalkan ja loman korvauksen laskemisesta seuraavan työehtosopimuksen:

1 § Soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan vuosilomalain 11 §:ssä tarkoitettuihin työntekijöihin.

2 § Vuosilomapalkka ja lomakorvaus

- 1) Työntekijäin vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaperusteena on keskituntiansio, joka saadaan siten, että lomanmääräytymisvuonna työssäolon ajalta työntekijälle maksettu tai maksettavaksi erääntynyt palkka, hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta yli-työstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta lukuun ottamatta, jaetaan vastaavien työtuntien lukumäärällä.
- 2) Työntekijän vuosilomapalkka ja lomakorvaus saadaan kertomalla hänen 1) kohdassa tarkoitettu keskituntiansionsa vuosilomalain 5 ja 6.1 §:ssä tarkoitettujen lomapäivien lukumäärän perusteella määräytyvällä seuraavasta taulukosta ilmenevällä kertoimella:

Lukumäärä	Lomapäivien kerroin
2	16,0
3	23,5
4	31,0
5	37,8
6	44,5
7	51,1
8	57,6
9	64,8
10	72,0
11	79,2
12	86,4
13	94,0
14	101,6
15	108,8
16	116,0
17	123,6
18	131,2

19	138,8
20	146,4
21	154,4
22	162,4
23	170,0
24	177,6
25	185,2
26	192,8
27	200,0
28	207,2
29	214,8
30	222,4

Jos lomapäivien lukumäärä on suurempi kuin 30, korotetaan kerrointa luvulla 7,2 lomapäivää kohden.

Mikäli lomanmääräytymisvuoden aikana säännöllinen vuorokautinen työaika on ollut lyhyempi kuin 8 tuntia, lasketaan vuosilomapalkka ja lomakorvaus kuitenkin kertomalla vastaavasti keskituntiansio luvulla, joka saadaan, kun edellä olevat kertoimet kerrotaan viikon säännöllisten työtuntien lukumäärän ja luvun 40 osamäärällä.

3 § Työssäolon veroinen aika

Vuosiloman pituutta määrättäessä työssäolon veroiseksi luetaan aika, joksi työntekijälle on annettu vapautusta työstä oman ammattiliittonsa liittokokoukseen tai liittovaltuuston taikka liittotoimikunnan tai näitä vastaavan hallintoelimen kokoukseen osallistumista varten. Samoin pidetään työssäolon veroisena myös aikaa, joksi vapautusta on annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n edustajakokoukseen tai valtuuston kokoukseen osallistumista varten. Työntekijän tulee vapautusta pyytessään esittää asianmukainen selvitys kokoukseen osallistumiseen tarvitsemastaan ajasta.

4 § Sopimuksen sitovuus

Tämä sopimus on voimassa työehtosopimuksen osana.

IRTISANOMISSUOJASOPIMUS

I YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 § Yleinen soveltamisala

Tämä sopimus koskee toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen irtisanomista työntekijästä johtuvasta tai hänen henkilöönsä liittyvästä syystä, työntekijän irtisanoutumista sekä niitä menettelytapoja, joita noudatetaan irtisanottaessa tai lomautettaessa työntekijöitä taloudellisista tai tuotannollisista syistä. Sopimus ei koske

1. merityösopimuslaissa (756/2011),
2. ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettuja työsuhteita.

Soveltamisohje

Yleinen soveltamisala

Sopimus koskee pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen irtisanomista työntekijästä johtuvasta syystä.

Sopimus ei 1 §:ssä nimenomaisesti mainittujen tapausten lisäksi koske myöskään:

1. Työsopimuksen purkamista työsopimuslain 8:1 § ja 8:3 § perusteella.
2. Työsopimuslain 1:3.2 § perusteella tehtyjä määräaikaisia työsopimuksia.
3. Työsopimuksen purkamista koeaikana työsopimuslain 1:4.4 § perusteella.
4. Työsopimuksen irtisanomista taloudellisista ja tuotannollisista syistä työsopimuslain 7:3–4 § perusteella.
5. Työsopimuslain 7:5 ja 7:7–8 §:ssä mainittuja tapauksia (liikkeen luovutus, saneerausmenettely, työnantajan konkurssi ja kuolema).

Edellä tarkoitettuja sopimuksen ulkopuolelle jääviä tapauksia koskevat riidat käsitellään työsopimuslain mukaisesti yleisissä tuomioistuimissa.

Tämän sopimuksen perusteella voidaan tutkia, onko työsopimuslain 7:3–4 § perusteella suoritettu irtisanominen johtunut tosiasiallisesti työntekijästä johtuvasta tai hänen henkilöönsä liittyvästä syystä ja olisiko työnantajalla ollut riittävät perusteet irtisanoa työntekijä sopimuksen 2 §:ssä mainituilla perusteilla sellaisessa tilanteessa, jossa työsopimus on purettu työsopimuslain 8:1.1 § perusteella.

Työsopimuksen purkamiseen koeaikana sovelletaan työsopimuslain 9:1–2 § ja 9:4–5 § menettelytapasäännöksiä.

Sopimuksen I, III ja IV luvun menettelytapamääräyksiä noudatetaan kuitenkin myös irtisanottaessa tai lomautettaessa työntekijöitä taloudellisesta ja tuotannollisesta syystä.

2 § Irtisanomisen perusteet

Työnantaja ei saa irtisanoa työntekijän työsopimusta ilman työsopimuslain 7:1–2 § mukaista asiallista ja painavaa syytä.

Soveltamisohje

Määräys vastaa työsopimuslain 7:1–2 §:ää, joissa on määritelty työntekijän henkilöön liittyvät irtisanomisperusteet.

Työsopimuslain 7:2.2 §:ssä on lueteltu erikseen syitä, joita ei ainaakaan voida pitää asiallisena ja painavana irtisanomisperusteena.

Asiallisena ja painavana syynä pidetään sellaisia työntekijästä itsestään riippuvia syitä, kuten töiden laiminlyömistä, työnantajan työnsuhteiden rajoissa antamien määräysten rikkomista, perustetonta poissaoloa ja ilmeistä huolimattomuutta työssä.

Asiallinen ja painava syy -käsitteen sisältöä on edellä pyritty täsmentämään luettelemalla eräitä esimerkkejä sellaisista tapauksista, joissa työsuhteen päättäminen irtisanomalla voi sopimuksen mukaan olla sallittua.

Irtisanomisperusteiden asiallisuuden ja painavuuden arvioinnissa on työsopimuslain mukaan muun ohella merkitystä työsopimuksesta tai laista johtuvien velvollisuuksien laiminlyömisestä tai rikkomisen vakavuudella.

Työntekijän henkilöön liittyvän irtisanomisperusteen asiallisuutta ja painavuutta arvioitaessa on otettava huomioon työnantajan ja työntekijän olosuhteet kokonaisuudessaan. Tämä tarkoittaa sitä, että irtisanomisperusteen riittävyttä on arvioitava kaikkien tapauksessa ilmenevien seikkojen kokonaisharkinnalla.

Irtisanomisperusteena pidetään myös syitä, joiden johdosta työsopimuksen purkaminen työsopimuslain mukaan on mahdollista.

Työsopimuksen irtisanomisperusteiden sisältöä on tarkemmin kuvattu hallituksen esityksen (HE 157/2000) perusteluissa.

3 § Irtisanomisajat

Työnantajan noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

	Työsuhte jatkonut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
1	enintään vuoden	14 päivää
2	yli vuoden mutta enintään 4 vuotta	1 kuukausi
3	yli 4 vuotta mutta enintään 8 vuotta	2 kuukautta
4	yli 8 vuotta mutta enintään 12 vuotta	4 kuukautta
5	yli 12 vuotta	6 kuukautta

Työntekijän noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

	Työsuhte jatkonut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
1	enintään 5 vuotta	14 päivää
2	yli 5 vuotta	1 kuukausi

Soveltamisohje

Työsuhteen kestoajan määräytyminen

Laskettaessa työsuhteen kestoaikaa, jonka perusteella irtisanomisaika määräytyy, otetaan huomioon vain se aika, jonka työntekijä on ollut keskeytyksettä työnantajan palveluksessa samassa työsuhteessa. Esimerkiksi liikkeen luovutus, perhevapaa, asevelvollisuus tai opintovapaa eivät katkaise työsuhdetta.

Työsuhteen keskeytymättömyyden ohella on selvitettävä, mikä aika kerryttää irtisanomisaikojä pidentävää työsuhteen kestoaikaa. Asevelvollisten osalta tällaista aikaa on vain se aika, jonka työntekijä on yhtäjaksoisesti ollut työnantajan palveluksessa ennen asevelvollisuuslain (1438/2007) mukaista asevelvollisuuden suorittamista ja sen jälkeinen aika edellyttäen, että työntekijä on em. lain nojalla palannut työhön. Työsuhteen kestoaikaan ei siis lueta varsinaista asevelvollisuusajaa.

Määräajan laskeminen

Määräaikojen laskemisesta ei ole erityissäännöksiä työoikeudellisessa lainsäädännössä eikä määräyksiä työehtosopimuksissa. Säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/30) olevia määräaikojen laskemissääntöjä noudatetaan vakiintuneesti työsuhteeseen liittyviä määräaikoja, kuten irtisanomisaikaa ym. laskettaessa. Irtisanomissuojasopimukseen sisältyviä määräaikoja laskettaessa noudatetaan siten, ellei toisin ole sovittu, seuraavia sääntöjä.

1. Jos ajanmääräyksenä on jokin määrä päiviä nimetyn päivän jälkeen, ei määräaikaan lueta sitä päivää, jona toimenpide on suoritettu.

Esimerkki 1

Jos työnantaja lomauttaa työntekijän 14 päivän lomautusilmoitusaikaa noudattaen 1.3., on ensimmäinen lomautuspäivä 16.3.

2. Aika, joka on määrätty viikkoina, kuukausina tai vuosina nimetyn päivän jälkeen, päättyy sinä määräviikon tai -kuukauden päivänä, joka nimeltään tai järjestysnumeroltaan vastaa sanottua päivää. Jos vastaavaa päivää ei ole siinä kuussa, jona määräaika päättyisi, pidetään sen kuukauden viimeistä päivää määräajan loppupäivänä.

Esimerkki 2

Mikäli työnantaja irtisanoo työntekijän, jonka työsuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 4 mutta enintään 8 vuotta ja jonka irtisanomisaika on siis 2 kuukautta 30.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9. Mikäli mainitun työntekijän irtisanominen tapahtuu 31.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9., koska syyskuussa ei ole järjestysnumeroltaan vastaavaa päivää, jona määräaika päättyisi.

Vaikka määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä sattuu irtisanomisessa pyhäpäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, vapunpäiväksi, joului- tai juhannusajatoksi tai arkilauantaiksi, on mainittu päivä tästä huolimatta työsuhteen päättymispäivä.

Irtisanomisajan kuluminen ja määräaikainen työsopimus

Tapauksissa, joissa työntekijän työsopimus on irtisanottu taloudellisista ja tuotannollisista syistä ja joissa työtä on tarjolla vielä irtisanomisajan kulumisen jälkeen, voidaan työntekijän kanssa solmia jäljellä olevan työn teettämistä koskeva määräaikainen työsopimus.

4 § Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen

Työnantajan, joka on irtisanonut työsopimuksen noudattamatta irtisanomisaikaa, on maksettava työntekijälle korvauksena täysi palkka irtisanomisaikaa vastaavalta ajalta.

Työntekijä, joka ei ole noudattanut irtisanomisaikaa on velvollinen suorittamaan työnantajalle kertakaikkisena korvauksena irtisanomisajan palkkaa vastaavan määrän. Työnantaja saa pidättää tämän määrän työntekijälle maksettavasta lopputilistä, noudattaen mitä työsopimuslain 2:17 §:ssä on säädetty työnantajan kuittausoikeuden rajoituksista.

Jos irtisanomisajan noudattaminen on laiminlyöty vain osittain, korvausvelvollisuus rajoittuu noudattamatta jääneen irtisanomisajan osan palkkaa vastaavaksi.

Soveltamisohje

Sopimuskohdan tarkoittamissa rikkomustapauksissa on kysymys toisen sopimuspuolen laiminlyönnistä. Palkka lasketaan tällaisessa tapauksessa alakohtaisen työehtosopimuksen sairausajan palkkamääräysten mukaisesti.

Tässä yhteydessä ei ole puututtu sellaisiin tapauksiin, joissa työntekijä työsuhteen kestäessä joutuu olemaan vailla työtä. Tällöin noudetaan alakohtaisia työehtosopimusmääräyksiä tai -käytäntöä.

5 § Irtisanomisesta ilmoittaminen

Ilmoitus työsopimuksen irtisanomisesta on toimitettava työnantajalle tai tämän edustajalle taikka työntekijälle henkilökohtaisesti. Jollei tämä ole mahdollista, ilmoitus voidaan toimittaa kirjeitse tai sähköisesti. Tällaisen ilmoituksen katsotaan tulleen vastaanottajan tietoon viimeistään seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun ilmoitus on lähetetty.

Työntekijän ollessa lain tai sopimuksen mukaisella vuosilomalla tai työajan tasaamiseksi annetulla vähintään kahden viikon pituisella vapaalla katsotaan kirjeitse ja sähköisesti lähetettyyn ilmoitukseen perustuva irtisanominen kuitenkin toimitetuksi aikaisintaan loman tai vapaa-ajan päättymistä seuraavana päivänä.

6 § Irtisanomisen perusteen ilmoittaminen

Työnantajan on työntekijän pyynnöstä viivytyksettä ilmoitettava tälle kirjallisesti työsopimuksen päättymispäivämäärä sekä ne hänen tiedossaan olevat irtisanomisen syyt, joiden perusteella työsopimus on päätetty.

II IRTISANOMINEN TYÖNTEKIJÄSTÄ JOHTUVASTA SYYSTÄ

7 § Soveltamisala

Sen lisäksi mitä edellä on sanottu, noudatetaan työntekijästä johtuvasta syystä tapahtuvassa irtisanomisessa tämän luvun määräyksiä.

8 § Irtisanomisen toimittaminen

Irtisanominen on toimitettava kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut työnantajan tietoon.

9 § Työntekijän kuuleminen

Ennen irtisanomisen toimittamista työnantajan on varattava työntekijälle mahdollisuus tulla kuulluksi irtisanomisen syistä. Työntekijällä on oikeus häntä kuultaessa käyttää avustajaa.

Soveltamisohje

Sopimuksen 9 §:ssä tarkoitetaan avustajalla esimerkiksi työntekijän omaa luottamusmiestä tai työtoveria.

10 § Tuomioistuinkäsittely

Jollei työ sopimuksen irtisanomista koskevassa riidassa ole päästy sovintoon, työnantaja- tai työntekijäliitto voi saattaa asian työtuomioistuimen käsiteltäväksi. Työtuomioistuimesta annetun lain (646/74) 15 § mukainen haastehakemus on toimitettava työtuomioistuimelle kahden vuoden kuluessa siitä, kun työsuhde on päättynyt.

11 § Välimiesmenettely

Työsopimuksen irtisanomista koskeva erimielisyys voidaan työtuomioistuimesta annetun lain (646/74) 11 § mukaisessa järjestyksessä määrätä välimiesten ratkaistavaksi.

12 § Korvaus työ sopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta

Työnantaja, joka on tämän sopimuksen 2 §:ssä määriteltyjen irtisanomisperusteiden vastaisesti irtisanonut työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työntekijälle korvausta työ sopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta.

13 § Korvauksen määrä

Korvauksena on suoritettava vähintään kolmen ja enintään 24 kuukauden palkka.

Korvauksen suuruutta määrättäessä otetaan huomioon työtä vaille jäämisen arvioitu kesto ja ansion menetys, työsuhteen kesto, työntekijän ikä ja hänen mahdollisuutensa saada ammattiaan tai koulutustaan vastaavaa työtä, työnantajan menettely työ sopimusta päätettäessä, työntekijän itsensä antama aihe työ sopimuksen päättämiseen, työntekijän ja työnantajan olot yleensä sekä muut näihin rinnastettavat seikat.

Korvauksesta on vähennettävä työntekijälle maksettujen työttömyyspäivärahojen osuus työ sopimuslain 12:3 §:ssä säädetyllä tavalla.

Työnantajaa ei voida tuomita tässä pykälässä tarkoitettuun korvaukseen työ sopimuslain 12:2 § mukaisen vahingonkorvauksen lisäksi eikä sen sijasta.

Soveltamisohje

Työttömyyspäivärahojen osuuden vähentäminen koskee korvausta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaedusta. Vähennyksen määrä on pääsääntöisesti 75 prosenttia ansioon suhteutetusta työttömyyspäivärahasta, 80 prosenttia peruspäivärahasta ja työmarkkinatuki kokonaisuudessaan. Korvauksesta voidaan tehdä edellä mainittua pienempi vähennys tai jättää vähennys kokonaan tekemättä, jos se on korvauksen määrä, työntekijän taloudelliset ja sosiaaliset olot sekä hänen kokemansa loukkaus huomioon ottaen kohtuullista.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta työ sopimuksen perusteella irtisanomista koskevassa asiassa tehdään sopimus, myös sovittu korvauksesta on tehtävä vähennys siten kuin edellisessä kappaleessa on sovittu.

III LOMAUTUS

14 § Lomauttaminen

Ellei luottamusmiehen kanssa ole toisin sovittu, työntekijän lomauttamisessa on noudatettava vähintään 14 päivän ilmoitusaikaa ja lomautus voi tapahtua määrääjäksi tai toistaiseksi.

Työnantaja ja työntekijä saavat työsuhteen kestäessä sopia lomautusilmoitusajasta ja lomautuksen toteuttamistavasta silloin, kun on kysymys määräaikaisesta lomauttamisesta työ sopimuslain 5:2.2 § mukaisissa tapauksissa.

Jos lomauttaminen on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava työn alkamisesta vähintään viikkoa ennen, jollei toisin ole sovittu.

Lomauttaminen ei estä työntekijää ottamasta lomautusajaksi muuta työtä. Asuntoedun säilymisestä lomautusajana säädetään työ sopimuslain 13:5 §:ssä.

Soveltamisohje

Sopimus ei koske lomautusperusteita, vaan ne määräytyvät lain mukaisesti. Sopimuksella ei ole rajattu lomautuksen kestoaikaa.

Ennalta arvaamaton ja poikkeuksellinen tilanne

Ylivoimaisena esteenä pidettävän ennalta-arvaamattoman ja poikkeuksellisen tilanteen kohdatessa työnantaja voi, lomautusten ollessa välttämättömiä, noudattaa viiden päivän lomautusilmoitusaikaa, ellei paikallisesti toisin sovita. Ylivoimaisena esteenä pidetään ennalta-arvaamatonta tilannetta, johon työnantaja ei ole voinut omilla toimillaan vaikuttaa.

Näissä tilanteissa mahdollinen yhteistoimintaneuvottelu-aika on viisi päivää, ellei paikallisesti toisin sovita. Yhteistoimintalain (1333/2021) soveltamisalan piiriin kuuluvan työnantajan on noudatettava yhteistoimintalain säännöksiä kuitenkin tässä kohdassa sovituin poikkeuksin. Yhteistoimintalaki ei ole työehtosopimuksen osa.

Pöytäkirjamerkintä:

Ennalta-arvaamaton ja poikkeuksellinen tilanne ei ole sellainen, joka toistuu esimerkiksi joka pääsiäinen tai jouluku.

15 § Ennakkoselvitys

Työnantajan on käytettävissään olevien tietojen perusteella esitettävä työntekijälle ennakkoselvitys lomautuksen perusteista sekä sen arvioidusta laajuudesta, toteuttamistavasta, alkamisajankohdasta ja kestosta. Jos lomautus kohdistuu useaan työntekijään, selvitys voidaan antaa luottamusmiehelle tai työntekijöille yhteisesti. Selvitys on esitettävä viipymättä lomautuksen tarpeen tultua työnantajan tietoon. Selvityksen antamisen jälkeen, ennen lomautusilmoitusta työnantajan on varattava työntekijöille tai luottamusmiehelle tilaisuus tulla kuulluksi annetusta selvityksestä.

Ennakkoselvitystä ei tarvitse esittää, jos työnantajan on muun kuin työsopimuslain, muun sopimuksen tai muun häntä sitovan määräyksen perusteella esitettävä vastaava selvitys tai neuvoteltava lomauttamisesta työntekijöiden tai luottamusmiehen kanssa.

16 § Lomautusilmoitus

Työnantajan on ilmoitettava lomautuksesta työntekijälle henkilökohtaisesti. Jos ilmoitusta ei voida toimittaa henkilökohtaisesti, sen saa toimittaa kirjeitse tai sähköisesti edellä 14 § 1–2 kappaleen mukaan määräytyvää ilmoitusaikaa noudattaen.

Ilmoituksessa on mainittava lomautuksen peruste, sen alkamisaika ja kesto tai arvioitu kesto.

Työnantajan on työntekijän pyynnöstä annettava lomautuksesta kirjallinen todistus, josta käyvät ilmi ainakin lomautuksen syy, alkamisaika sekä sen kesto tai arvioitu kesto.

Edellä 14 § 1 - 2 kappaleessa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos työnantajalla ei ole koko lomautusaikaan kohdistuvaa velvollisuutta maksaa työntekijälle palkkaa muun työstä poissaolon vuoksi tai joissa työnteon este johtuu työsopimuslain 2:12.2 §:ssä tarkoitetuista tapauksista.

Poikkeukset lomautusilmoituksen määräajoista

Työsopimuslain 2:12 § 2. momentin tarkoittamissa tapauksissa työnantajan palkanmaksuvelvollisuus määräytyy lain mukaisesti. Tällöin työnantaja ei ole velvollinen antamaan erillistä lomautusilmoitusta palkanmaksun laskatessa.

Sopimukseen sisältyy lisäksi maininta lomautusilmoituksen tarpeettomuudesta tapauksissa, joissa hänellä "ei ole koko lomautusaikaan kohdistuvaa velvollisuutta maksaa työntekijälle palkkaa muun työstä poissaolon vuoksi". Työsopimuslakia koskevassa hallituksen esityksessä mainitaan esimerkkeinä tällaisista poissaoloista perhevapaa, opintovapaa ja asevelvollisuuden suorittaminen.

Toisaalta lomautusilmoituksen antamiselle myös näissä tapauksissa ei ole estettä. Jos työntekijä ilmoittaa lomautuksen kuluessa palaavansa työhön ennakoitua aikaisemmin jo ennen lomautuksen päättymistä, työnantajan on kuitenkin annettava hänelle lomautusilmoitus.

Työnantajan korvausvelvollisuus eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa

Sopimuksen mukaan lomautus voi tapahtua joko toistaiseksi tai määräajaksi työsuhteen säilyessä muutoin voimassa.

Lomautuksen tapahduttua toistaiseksi sen kestolle ei ole asetettu enimmäisaikaa. Työntekijällä on lomautusaikana oikeus irtisanoa työsopimus sen kestosta riippumatta ilman irtisanomisaikaa. Jos lomautuksen päättymisaika on työntekijän tiedossa, tätä oikeutta ei ole lomautuksen päättymistä edeltävän seitsemän päivän aikana.

Jos työnantaja irtisanoo lomautetun työntekijän työsopimuksen päättymään lomautuksen aikana, työntekijällä on oikeus saada irtisanomisajan palkkansa. Työnantaja saa vähentää irtisanomisajan palkasta 14 päivän palkan, jos työntekijä on lomautettu lain tai sopimuksen mukaista yli 14 päivän lomautusilmoitusaikaa käyttäen. Korvaus maksetaan palkanmaksausittain, ellei toisin sovita.

Jos työntekijä irtisanoo työsopimuksensa lomautuksen kestätyä yhdenjaksoisesti vähintään 200 päivää, hänellä on oikeus saada korvauksena irtisanomisajan palkkansa, kuten edellisessä kappaleessa on sovittu. Korvaus maksetaan työsopimuksen päättymistä seuraavana ensimmäisenä työnantajan normaalina palkanmaksupäivänä, ellei toisin sovita.

Tapauksissa, joissa työn vähyyden vuoksi irtisanottu työntekijä tällaisen syyn johdosta lomautetaan irtisanomisaikana, määräytyy työnantajan palkanmaksuvelvollisuus samojen periaatteiden mukaisesti.

Erorahan saamisen edellytysten katsotaan näissä tapauksissa alkavan sinä päivänä, jona työsuhde päättyy.

Poikkeukselliset lomautustilanteet

1. Lomautuksen peruuttaminen

Mikäli työnantajalle lomautusilmoitusaikana ilmaantuu uutta työtä, voidaan lomautuksen peruuttaminen ilmoittaa ennen lomautuksen alkamista.

Tällöin lomautusilmoituksen merkitys poistuu ja myöhemmin toimeenpantavien lomautusten on perustuttava uusiin lomautusilmoituksiin.

2. Lomautuksen siirtäminen

Lomautusilmoitusaikana ilmaantuva työ voi kuitenkin olla luonteeltaan tilapäistä. Tällöin lomauttamisen peruuttaminen kokonaan ei ole mahdollista, vaan lomautuksen alkamisajankohtaa voidaan siirtää myöhempään ajankohtaan.

Lomautusta voidaan tällä perusteella siirtää vain kerran uutta lomautusilmoitusta antamatta ja enintään sillä määrällä, jonka lomautusilmoitusaikana ilmaantunut työ kestää.

Esimerkki:

Työnantajan annettua 2.4.2001 lomautusilmoituksen 17.4. alkavasta lomautuksesta hänelle ilmaantuu 10.4.2001 uutta työtä 7 päivän ajaksi.

Työnantaja voi uutta lomautusilmoitusta antamatta siirtää lomautuksen alkamisajankohtaa siten 7 päivällä eli 24.4.2001.

3. Lomautuksen keskeyttäminen

Työnantaja voi saada tilapäisen työn lomautuksen jo alettua. Lomauttamisen keskeyttämisen, mikäli lomautuksen on uutta ilmoitusta antamatta tarkoitus jatkaa välittömästi työn tekemisen jälkeen, tulee perustua työnantajan ja työntekijän väliselle sopimukselle. Tällainen sopimus on syytä tehdä ennen työn alkamista. Samassa yhteydessä on syytä selvittää tilapäisen työn arvioitu kesto aika.

Edellä esitetty koskee vain työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta eikä sillä ole otettu kantaa työttömyysturvaa koskevien lakien säännöksiin.

Lomautus ja lyhennetty työaika

Lomauttamismenettelyyn liittyvät määräykset koskevat sekä varsinaista lomautusta (työnteon keskeyttäminen kokonaan) että ns. kollektiivista siirtymistä lyhennettyyn työaikaan. Näin ollen sopimuksen määräyksiä ennakkoselvityksestä ja lomautusilmoitusajasta noudatetaan myös siirryttäessä lyhennettyyn työviikkoon, ellei toisin ole sovittu.

Useissa työehtosopimuksissa on määräyksiä työtuntijärjestelmän muuttamisesta. Näissä tapauksissa on kysymyksessä yleensä työaikajärjestelyt alalla tai yrityksessä noudatetun työajan puitteissa, eivätkä nämä tapaukset ole rinnastettavissa lyhennettyyn työaikaan siirtymiseen.

Työn alkamisesta ilmoittaminen

Jos lomauttaminen on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava lomautetulle työntekijälle työn alkamisesta vähintään seitsemän päivää aikaisemmin, jollei toisin ole sovittu. Työntekijällä on tällöin oikeus irtisanoa lomautuksen ajaksi toisen työnantajan kanssa tekemänsä työsopimus sen kestosta riippumatta viiden päivän irtisanomisaikaa noudattaen. Määräyksen mukaista ilmoitusta ei tarvitse tehdä silloin kun työntekijä on lomautettu määräajaksi.

Muu työ lomautusaikana

Lomauttaminen ei sopimuksen mukaan estä työntekijää ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

Mikäli työntekijä on ottanut lomautusajaksi muuta työtä lomautusilmoituksen antamisen jälkeen mutta ennen kuin hänelle on ilmoitettu lomautuksen peruuttamisesta tai siirtämisestä, työntekijä ei ole velvollinen korvaamaan tästä työnantajalle mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa. Tällaisessa tapauksessa työntekijä on velvollinen palaamaan työhön niin pian kuin se on mahdollista.

Asunto lomautusaikana

Sopimuksen mukaan asuntoedun säilymisestä lomautusaikana noudatetaan työsopimuslain 13:5 §:n säännöksiä. Tämän säännöksen mukaan työntekijällä on oikeus käyttää hänelle palkkaetuna annettua asuinhuoneistoa sen ajan, jolloin työnteko on keskeytynyt hyväksyttävän syyn, kuten lomauttamisen, vuoksi. Työnantajalla on kuitenkin oikeus periä työntekijältä vastike huoneiston käytöstä aikaisintaan palkanmaksuvelvollisuuden päättymistä seuraavan toisen kalenterikuukauden alusta. Vastike saa olla neliömetriltä enintään määrä, joka on asumistukilain (408/1975) nojalla vahvistettu paikkakunnalla kohtuullisiksi enimmäisasumismenoiksi neliömetriä kohden. Vastikkeen perimisestä on ilmoitettava työntekijälle viimeistään kuukautta ennen maksuvelvollisuuden alkamista.

IV ERINÄISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

17 § Työvoiman vähentämisjärjestys

Muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä tapahtuneen irtisanomisen ja lomauttamisen yhteydessä on mahdollisuuksien mukaan noudatettava sääntöä, jonka mukaan viimeksi irtisanotaan tai lomautetaan yrityksen toiminnalle tärkeitä ammattityöntekijöitä ja saman työnantajan työssä osan työkyvystään menettäneitä sekä että tämän säännön lisäksi kiinnitetään huomiota myös työsuhteen kestoajaan ja työntekijän huoltovelvollisuuden määrään.

Työvoiman vähentämisjärjestystä koskevissa riidoissa noudatetaan 10 §:ssä sovittuja kanneajoja.

Soveltamisohje

Työsopimuslain 7:9 §:ssä tarkoitettujen erityisryhmien irtisanomissuojaa koskevat määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen 17 § määräykseen nähden.

18 § Irtisanomista tai lomautusta koskeva ilmoitus luottamusmiehelle ja työvoimaviranomaiselle

Jos kysymyksessä on taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuva työvoiman vähentäminen taikka lomauttaminen, ilmoitetaan siitä asianomaiselle luottamusmiehelle. Jos toimenpide kohdistuu vähintään kymmeneen työntekijään, on siitä ilmoitettava myös työvoimaviranomaiselle, paitsi jos työnantajalla on muun lain perusteella vastaava velvollisuus.

19 § Takaisinottaminen

Säännöllisesti vähintään 30 työntekijää työllistävän työnantajan on tarjottava työtä tuotannollisella ja taloudellisella perusteella tai saneerausmenettelyn yhteydessä irtisanomalleen, julkisten työvoimapalvelujen (jäljempänä työvoimatoimisto) kautta työtä hakevalle entiselle työntekijälleen, jos työnantaja tarvitsee työntekijöitä neljän kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt. Jos työsuhde on jatkunut keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä vähintään 12 vuotta, takaisinottoaika on kuitenkin kuusi kuukautta.

Määräys koskee liikkeen luovutuksensaajaa myös silloin, kun luovuttaja on irtisanonut työntekijän työsopimuksen päättymään ennen luovutushetkeä.

Tämän pykälän mukaisesta työntekijän takaisin ottamisesta voidaan työsuhteen päättämisen yhteydessä tai sen jälkeen poiketa työnantajan ja työntekijän välillä tehtävällä kirjallisella sopimuksella. Ennen sopimuksen tekemistä tiedotetaan luottamusmiehelle sopimuksen sisällöstä. Sopimuksen tekemisessä työntekijällä on oikeus käyttää luottamusmiehen asiantuntemusta.

Soveltamisohje

Työnantaja täyttää velvollisuutensa tiedustelemalla paikallisesta työvoimatoimistosta, onko irtisanottuja työntekijöitä hakemassa työtä sen välityksellä. Paikallisella työvoimatoimistolla tarkoitetaan sen paikkakunnan työvoimatoimistoa, jonka alueella työtä on tarjolla. Työnantajan käännyttyä työvoimatoimiston puoleen, tekee toimisto tiedustelun perusteella työvoimatilauksen ja selvittää, onko sopimuksen 19 §:ssä tarkoitettuja työntekijöitä työnhakijoina. Samassa yhteydessä on syytä selvittää, onko sellaisia työntekijöitä edelleen työttöminä työnhakijoina, jotka yli 200 päivää kestäneen lomautuksen jälkeen ovat TSL 5:7 § 3. momentin perusteella itse irtisanoneet työsuhteensa. Työnhakijat ilmoitetaan työnantajalle ja entisille työntekijöille annetaan tavanomaiseen tapaan työhön osoitukset.

Yllä olevaa määräystä sovelletaan työsopimuslain 6 luvun 6 §:n mukaisen takaisinottovelvollisuuden sijasta.

20 § Seuraamusjärjestelmä

Sen lisäksi, mitä sopimuksen 13 § 4. kappaleessa on sovittu, työnantajaa ei voida tuomita sopimuksessa tarkoitettujen korvausten lisäksi myöskään työehtosopimuslain 7 § mukaan maksamaan hyvityssakkoa siltä osin kuin kysymyksessä on työehtosopimukseen perustuvien mutta sinänsä samojen velvollisuuksien rikkominen, joista sopimuksen mukainen korvaus on määrätty.

Menettelytapamääräysten noudattamatta jättämisestä ei aiheudu työehtosopimuslain tarkoittamia hyvityssakkoseuraamuksia. Määräysten noudattamatta jättäminen otetaan huomioon työsopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta tuomittavan korvauksen suuruutta määrättäessä.

Muutoin seuraamusjärjestelmän osalta noudatetaan aiemmin vallinnutta käytäntöä.

21 § Sopimuksen sitovuus

Tämä sopimus on voimassa työehtosopimuksen osana.

LIITE 1 KEMIANTEOLLISUUDEN MALLI NUORISTA ALLE 20-VUOTIAISTA OPPISOPIMUSOPISKELIJOISTA

Kemianteollisuuden oppisopimusmallia toteutetaan prosessitekniikan sekä koneasennuksen ja kunnossapidon ammattiopinnoissa Kokkolan, Kuopion, Porvoon, Tampereen seuduilla ja malliin sitoutuviissa yrityksissä. Vuonna 2022 sovittua mallia on päätetty jatkaa 31.12.2027 saakka.

Oppilaitoksessa opiskeleva nuori hakeutuu ensimmäisen opintovuoden alussa kemianteollisuuden oppisopimusmalliin ja jos nuori hyväksytään malliin, opiskelee hän ensimmäisen lukuvuoden oppilaitoksessa ja siirtyy toisen vuoden alussa koulutussopimuksella (0,5 vuotta) yritykseen. Oppilaitoksessa suoritettujen opintojen ja koulutussopimuksen aikana oppilas ei ole työsuhteessa yritykseen.

Siirtymäsäännös

Opiskelijaan, joka on aloittanut viimeistään 31.12.2027 tämän mallin mukaisen koulutussopimuksen, noudatetaan tämän liitteen nuorten oppisopimusmallin palkkoja ja nuoren kouluttajan palkkiota siihen saakka, kunnes nuori valmistuu.

Työssä oppiminen tapahtuu 1,5 vuoden aikana työpaikalla ja palkka määräytyy seuraavasti:

1.5.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Opintojen edistyminen	snt/tunti			euroa/kk		% alimmasta tvl palkasta
	TAM15- TAM 27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37	
Vähintään 1 näyttö	730	741	777	1182	1229	(60 %)
Vähintään 3 näyttöä	913	927	972	1478	1537	(75 %)
Vähintään 4 näyttöä	1095	1111	1166	1773	1844	(90 %)
Kaikki näytöt	1217	1235	1296	1970	2049	(100 %)

1.4.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

	snt/tunti			euroa/kk		% alimmasta tvl palkasta
	TAM15- TAM 27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37	
Opintojen edistyminen						
Vähintään 1 näyttö	751	762	800	1216	1265	(60 %)
Vähintään 3 näyttöä	939	953	1000	1520	1581	(75 %)
Vähintään 4 näyttöä	1127	1144	1200	1824	1897	(90 %)
Kaikki näytöt	1252	1271	1333	2027	2108	(100 %)

1.4.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

	snt/tunti			euroa/kk		% alimmasta tvl palkasta
	TAM15- TAM 27	TAM35- TAM36	TAM37	TAM15- TAM27	TAM35- TAM37	
Opintojen edistyminen						
Vähintään 1 näyttö	769	781	819	1246	1296	(60 %)
Vähintään 3 näyttöä	962	976	1025	1557	1619	(75 %)
Vähintään 4 näyttöä	1154	1171	1229	1868	1943	(90 %)
Kaikki näytöt	1282	1301	1365	2076	2159	(100 %)

Oppisopimusopiskelijan kouluttamisesta maksettava palkkio, koskee ainoastaan nuorten oppisopimusmallia (alle 20-vuotias).

Palkkio maksetaan nuoren oppisopimusoppilaan kouluttajalle, kun näyttö on suoritettu ja hyväksytty. Jos kouluttajia on useampi, jaetaan palkkio koulutusaikojen suhteessa. Palkkion suuruus on 300 €/ näyttö vuonna 2025 ja 320 €/näyttö vuosina 2026–2027. Mikäli opiskelija tekee enemmän kuin tutkinnon edellyttämät viisi näyttöä, ei näiltä näytöiltä makseta palkkiota. Jos perustutkinnon pakollisten näyttöjen määrä opetussuunnitelmassa muuttuu, maksetaan korvaus ainoastaan pakollisten näyttöjen määrästä.

Pöytäkirjamerkintä 1:

Jos työpaikalla on sovittu opastuskorvauksesta aiemmin, ennen nuoren oppisopimusoppilaan ottamista ratkaistaan yhdessä paikallisesti, soveltuuko opastuskorvaus nuorten oppisopimusmalliin edellisen sijasta.

Tämän kohdan perusteella ei ole tarkoitettu puuttua olemassa oleviin paikallisiin sopimuksiin. Korvaus maksetaan joko paikallisen sopimuksen perusteella tai tämän liitteen perusteella.

Epäselvässä tilanteessa asia saatetaan liittojen välillä ratkaistavaksi.

Pöytäkirjamerkintä 2:

Palkkion kehittämisen tarve arvioidaan erikseen nuorten oppisopimusoppilaiden kouluttamisesta saatujen kokemusten perusteella. Tähän ei sovelleta sopijaosapuolten välillä sovittuja muita sopimuskorotuksia, kuten yleiskorotusta tai lisien korottamista.

Nuorten oppisopimusopiskelijoiden osaamisen tarpeen arviointi

Liitot pitävät tärkeänä, että työpaikoilla kiinnitetään huomiota siihen, että oppisopimusoppilaan kouluttaja on tehtävänsä perehtynyt, ja ymmärtää tutkinnon tavoitteet, opiskelijan oppimistavoitteet, erilaiset oppimistyylit, vuorovaikutuksen ja ilmapiirin vaikutus oppimiseen ja yrityksen tavoitteet ja tuotteet.

Liitot ovat laatineet työpaikoille avuksi itsearviointimallin, jota voidaan yrityksessä käyttää ja muokata omiin tarpeisiinsa. Itsearviointin tuloksen perusteella voi nimetty ja työnantaja suunnitella oppimispolun niille alueille, joissa tarvitaan uuden oppimista tai kertaamista.

Itsearviointimalli

Asteikko 1-5 (1= kouluttaja tarvitsee uuden oppimista, 3 = kouluttaja tarvitsee kertaamista, 5= kouluttajalla on valmius kouluttaa yrityksen muita kouluttajia)

Tavoite	Työnantajan arvio kouluttajan osaamisesta	Itsearvio	Mistä voi esimerkiksi hankkia osaamista	Tarvittava osaaminen saavutettu pvm ja allekirjoitukset
Opetussuunnitelmaan tutustuminen			Oppilaitos	
Työssä oppiminen ja näyttöjen suunnittelu			Oppilaitos	
Työssä oppimisen näyttöjen organisointi			Oppilaitos	
Näyttöjen arviointi			Oppilaitos	
Työn opastamisen ja perehdyttäminen työturvallisuuslain mukaan			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Eri oppimistyylien tunnistaminen ja tukeminen			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Vuorovaikutustaidot			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Yhteistyötaidot			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Erilaiset ohjaustyyliä ja -menetelmät			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	
Palautteen antaminen			Työnopastus ja perehdyttäminen kemian aloilla www.yhteistakemiaa.fi	

Työehtosopimuksen liite,
Kemianteollisuuden malli nuorista alle 20-vuotiaista oppisopimusopiskelijoista

Ongelmanratkaisutaidot			Yrityksen edustaja	
Yrityksen tavoitteet ja strategia			Yrityksen edustaja	
Yrityksen onnistumiset			Yrityksen edustaja	
Yrityksen tuotteet ja loppukäyttäjät			Yrityksen edustaja	

LIITE 2 LUOTTAMUSMIEHEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETUN TIEDONSAANTIOIKEUDET

- Työsuhteen syntyminen ja päättyminen (TES 5 §)
 - Uuden työntekijän työhön ottamisesta on viivytyksettä ilmoitettava pääluottamusmiehelle
- Työaikapankki (TES 6 §)
 - Henkilöstön edustajalle annetaan vuosittain yhteenveto työaika-pankkiin kertyneistä ja käytetyistä vapaista
- Työvuoroluettelo ja työajan tasoittumissuunnitelma (TES 6 § 9. kohta)
 - Työajan tasoittumissuunnitelman osalta työnantajan on varattava luottamusmiehelle tilaisuus esittää mielipiteensä luonnoksesta työaikalain 29.2 §:n mukaisesti
 - Työvuoroluettelon osalta työnantajan on varattava luottamusmiehelle tilaisuus mielipiteiden esittämiseen, mikäli luottamusmies sitä vaatii työaikalain 30.1 §:n mukaisesti
 - Työajan tasoittumissuunnitelmaan ja työvuoroluetteloon tehtävistä muutoksista on neuvoteltava pääluottamusmiehen kanssa
- Paikallinen sopiminen (TES 39 §)
 - Luottamusmiehelle annetaan sopimusneuvottelujen kannalta tarpeelliset tiedot mahdollisimman hyvissä ajoin ennen neuvottelujen aloittamista.
- Erimielisyysasian selvittämiseen vaikuttavat tiedot (yleissopimus 3.1 kohta, "Neuvottelujärjestys")
 - Jos syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä työntekijän palkasta tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamisesta, on luottamusmiehelle annettava kaikki tapauksen selvittämiseen vaikuttavat tiedot

- Palkkatilasto- ja henkilöstötiedot (yleissopimus 5 luku)
 - Ellei paikallisesti toisin sovita, työnantajan tulee pyytämättä toimittaa pääluottamusmiehelle tämän tehtävien hoitamista varten EK:n tilastoa vastaavat tiedot toimialueensa työntekijöiden ansiotasosta ja rakenteesta välittömästi EK:n palkkatilaston valmistuttua edellyttäen, että yrityksestä kerättävistä palkkatiedoista on alan tilaston ryhmittelyt tehtävissä. Ansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä, ei anneta.
 - Jos alalla tai työpaikalla ei ole edellä edellytetyn sisältöistä palkkatilastoa, on pääluottamusmiehelle annettavista palkkatiedoista sovittava erikseen.
 - Työnantajan tulee lisäksi pyytämättä toimittaa pääluottamusmiehelle kirjallisesti tieto toimialueensa työntekijöiden nimistä ja palkkaryhmästä tai vastaavasta sekä työsuhteen alkamisajasta, ellei paikallisesti toisin sovita. Tiedot annetaan kerran vuodessa silloin yrityksen työsuhteessa olevista työntekijöistä.
 - Työnantaja on velvollinen ilmoittamaan pääluottamusmiehelle uusista oppisopimus- ja koulutusoppimuspilaista.
 - Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksessä kulloinkin voimassa oleviin työnhinnoittelujärjestelmiin ja eri palkkausmuodoissa käytettävien olosuhdelisien määräytymis- ja laskentasääntöihin.
- Tiedot ulkopuolisesta työvoimasta (yleissopimus 5 ja 8 luku)
 - Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada tiedot toimialueellaan toimivista aliurakoitsijoista ja niiden palveluksessa työpaikalla olevasta työvoimasta (yleissopimus 5 luku, "Palkkatilasto- ja henkilöstötiedot")
 - Työnantajan tulee tiedottaa tuotanto- ja kunnossapitotöihin osallistuvasta ulkopuolisesta työvoimasta (alihankinta ja vuokratyöntekijät) etukäteen pääluottamusmiehelle. Jos tämä ei ole työn kiireellisyyden tai muun sen kaltaisen syyn takia mahdollista, voidaan tiedottaminen tehdä näissä poikkeustilanteissa myös jälkikäteen viivytyksettä. Edellä mainitut asiat tiedotetaan, mikäli mahdollista myös työsuojeluvaltuutetulle. (yleissopimus 5 luku, "Tiedot ulkopuolisesta työvoimasta")
 - Vuokratyövoimaa käyttävien yritysten tulee pyydettäessä selvittää pääluottamusmiehelle tällaisten työntekijöiden työskentelyyn liittyvät kysymykset (yleissopimus 8.3)

- Työaikakirjanpito (yleissopimus 5 luku)
 - Luottamusmiehellä on oikeus perehtyä työaikalain (872/2019) mukaisesti laadittuun kirjanpitoon.
- Yritystä koskevat tiedot
Työnantajan tulee antaa henkilöstöryhmän edustajalle tiedot yrityksen taloudellisesta tilasta yhteistoimintalain 2 luvun 11 §:n mukaiset tiedot yrityksen taloudellisesta tilasta:
 - jollei toisin sovita, vuosittain tilinpäätös ja toimintakertomus, jos työnantajan on sellainen laadittava,
 - kahdesti vuodessa yhtenäinen selvitys yrityksen tai yhteisön taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi tuotannon, palvelu- tai muun toiminnan, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät.
- Ay-koulutus (yleissopimus 7.3 kohta)
 - Jos määräyksessä tarkoitetulle kurssille osallistuminen aiheuttaa työnantajan näkemyksen mukaan tuntuva haittaa tuotannolle tai yrityksen toiminnalle ja kurssille osallistuminen sen vuoksi estyy, työnantajan tulee ilmoittaa pääluottamusmiehelle viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, jonka takia vapaan myöntäminen tuottaisi tuntuva haittaa
- Taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuvat irtisanomiset tai lomautukset (irtisanomissuojasopimus 18 §)
 - Jos kysymyksessä on taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuva työvoiman vähentäminen taikka lomauttaminen, siitä ilmoitetaan asianomaiselle luottamusmiehelle
- Takaisinottovelvoitteesta poikkeaminen työnantajan ja työntekijän välillä sopimuksella (irtisanomissuojasopimus 19 §)

Ennen sopimuksen tekemistä luottamusmiehelle tiedotetaan sopimuksen sisällöstä. Työntekijällä on oikeus käyttää luottamusmiehen asiantunte-
musta sopimuksen tekemisessä.

LIITE 3 PAIKALLISEN SOPIMISEN MAHDOLLISUUDET TYÖEHTO-SOPIMUKSISSA

Työehtosopimuksen kohdat, joista voidaan paikallisesti sopia toisin

Muovituoteteollisuus ja kemian tuoteteollisuus ja Kemian perusteollisuus

TES:n kohta	Paikallisesti sovittava asia
Palkankorotukset 2025, 2026 ja 2027	• Palkankorotuksista: ajankohta, muoto, suuruus
5 § Työsuhteen syntyminen ja päättymisen, Perekdyttäminen ja työnopas	• Irtisanomisajoista sopiminen • Takaisinottaminen • Paikallisesti voidaan sopia myös muun tyyppisestä opastuskorvauksen maksamisesta.
6 § Säännöllinen työaika	• Vuorokautisen työajan pidentäminen • Työaikapankki • 10-tuntinen - ilmoitusajasta luopuminen - vapaan antamisajankohta • Yötyön tekeminen muissa kuin työaikalain 8 §:n mukaisissa tilanteissa • Aloittamis- ja lopettamistyö - sopiminen paikallisesti - korvauksen maksaminen kiinteänä kuukausikorvauksena • Työviikon ja työvuorokauden alkaminen • Työvuoroluettelon ja työajantasoittumissuunnitelman muutosajankohdat • Vuoro-, ilta- ja yötyölisän maksamisajankohta • Vuorotyön muuttumisajankohta • Vuorotyö-, sunnuntai- ja suurjuhlapyhäkorvausten ja muiden vastaavien maksaminen kiinteänä kuukausikorvauksena

Työehtosopimuksen liite,
Paikallisen sopimisen mahdollisuudet työehtosopimuksissa

	• Säännölliseltä työajalta maksettavan palkan kohdentaminen tuntipalkkaisen työntekijän palkattomille työajanlyhennyspäiville • Jaksotyö
7 § Työaika päivä- ja yksi- ja kaksivuorotyössä	• Työajan tasaamisvapaan antaminen - antamisajankohta - palkattoman vapaan pituus - korvaaminen rahana - ilmoitusajat - antamistapa • Viikoittaisen säännöllisen työajan järjestäminen
8 § Keskeytyvä 3-vuorotyö	• Vuorovapaiden tai niiden osan antaminen yksilöllisesti
10 § Lepoajat	• Ruokailutauko - pituus - sisällyttäminen työpäivään • Vuorokausilevon tilapäinen tai pysyvä tasaaminen • Viikoittaisen vapaa-ajan aikana tehdyn työn korvaaminen rahassa • Ylityössä levähdystauon pituus
11 § Ylityö, Ylityön vaihtaminen vapaa-aikaan	• Ylityön ajalta maksettavan palkan tai ylityökorvauksen korotusosan vaihtaminen vastaavaan vapaaseen • Työajan enimmäismäärän tarkastelujaksossa kalenterivuoden sijasta voidaan tarkastelujaksoksi sopia paikallisesti vuoden pituinen ajanjakso. • Vapaa voidaan sopia annettavaksi ja pidettäväksi pidemmäksi kuin 14 viikon aikana, enintään 52 viikon aikana.
13 § Päivystysvalmius	• Päivystysvalmius - ajankohta - maksettavasta korvaus
18 § Palkanmaksu	• Palkkojen maksaminen kerran kuussa

Työehtosopimuksen liite,
Paikallisen sopimisen mahdollisuudet työehtosopimuksissa

22 § Suurjuhlapyhäkorvaus	• Suurjuhlapyhäkorvauksen maksuajan kohta • Paikallisesti voidaan sopia päivätyössä aattokorvausten vaihtamisesta vapaaksi
23 § Matkakustannukset ja päivärahat	• Ateriakorvauksen maksaminen • Matkustussäännön laatiminen
24 § Ulkomaantyö	• Ulkomailla tehtävän matkatyön ehdoista sopiminen • Ilmaisen asunnon päivärahaosuudesta sopiminen • Matkustussäännön laatiminen
27 § Vuosiloma	• Vuosiloman antaminen lomakauden ulkopuolella • Lomapalkan maksaminen säännönmukaisena palkanmaksupäivänä • Lomarahan maksaminen säännönmukaisena palkanmaksupäivänä • Vuosiloman antaminen lomakauden ulkopuolella • Lomarahan maksaminen yhtenä tai useampana eränä • Lomaltapaluurahan korvaaminen vastaavana vapaana
34 § Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut	• Pääluottamusmiehen palkkakehityksen ja vapautustarpeen tarkastelu vähintään kerran vuodessa paikallisesti sovittavalla tavalla
39 § Paikallinen sopiminen	• Paikallisen sopimisen menettelytavat - osapuolet - paikallisen sopimuksen muoto
45 § Ulkopuolisen työvoiman käyttö	• Vuokratyövoiman käyttö
Yleissopimus	• Kehittämistoiminnan seurantajärjestelmät • Pk-yrityksissä pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tai heidän varamiehensä osallistuminen samaan aikaan ay-kursseille • Työsuojeluvaltuutetun ja luottamusmiehen tehtävien yhdistäminen

Työehtosopimuksen liite,
Paikallisen sopimisen mahdollisuudet työehtosopimuksissa

	• Osaston luottamusmiehen valinta • Työsuojeluasiamiehen valinta • Työsuojeluvaltuutetun työstä vapautus • Työsuojeluvaltuutetun kuukausikorvauksen suuruus • Palkkatilasto ja henkilötietojen antaminen • Vuokratyövoiman käyttö
Irtisanomissuojasopimus	• Yhteistoimintaneuvotteluiden kesto • Lomautusilmoitusajat • Lomautuksen toteuttamistapa • Työn alkamisesta ilmoittaminen lomautuksen jälkeen • Irtisanomisajan palkan maksaminen lomautetun työntekijän työsuhteen päättyessä
Työehtosopimuksen liitteet	• Selviytymistoimet taloudellisissa vaikeuksissa
Allekirjoituspöytäkirja 2025-2027	• Työaikakokeilu vuoden 2027 loppuun saakka

LIITE 4 SOVELTAMISOHJE PK-YRITYKSET JA AY-KOULUTUS

TEOLLISUUSLIITON JÄRJESTÄMILLE KURSSEILLE OSALLISTUMINEN

Pienten ja keskisuurten yritysten ottaminen huomioon

Kemianteollisuus ry ja Teollisuusliitto ry toteavat yhdessä, että kurssien määrässä ja henkilöstöedustajien osallistumisoikeudessa huomioidaan pienet ja keskisuuret yritykset.

Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä henkilöstöedustajat osallistuvat töihin ja henkilöstön edustustehtäviin, jolloin kursseille osallistuminen saattaa aiheuttaa tuntuvaa haittaa yrityksen tuotannolle tai toiminnalle. Edellä mainituista syistä pienissä ja keskisuurissa yrityksissä kursseilla käydään yleensä hitaammassa tahdissa verrattuna isoihin yrityksiin. Toimitusvarmuus ei kurssien takia saa vaarantua. Ylityön tekemistä vältetään mahdollisuuksien mukaan ja pyritään ratkaisemaan vapautus työstä joustavin järjestelyin.

Milloin henkilöstön edustaja on hakeutunut kurssille, ja työnantaja on tehnyt kielteisen päätöksen tai mikäli työnantaja joutuu yrityksen tuotannollisesta tai toiminnallisesta syystä siirtämään kurssia, pyritään yhteisesti selvittämään muu mahdollinen sopiva ajankohta. Epäselvissä tilanteissa osapuolet voivat olla yhteydessä Teollisuusliiton koulutusyksikköön ja/tai Kemianteollisuuden työsuhteasiantuntijoihin.

Pääluottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu tai heidän varamiehensä eivät pienissä ja keskisuurissa yrityksissä osallistu samasta yrityksestä samaan aikaan ay-kursseille, ellei paikallisesti toisin sovita.

Kehittämiskeskustelut

Vähintään toimikauden alussa työnantaja käsittelee yhdessä pääluottamusmiehen kanssa

- työpaikan neuvottelujärjestelmälle asetettavia/asetettuja tavoitteita ja sen toimivuutta
- yhteiset tavoitteet yrityksen toimintaedellytysten, paikallisen sopimisen, työpaikan ja hyvinvoinnin kehittämiseksi
- Teollisuusliiton järjestämät, työnantajan tuen piirissä olevat koulutukset
- luottamusmiehen tehtävään ja yhteisiin tavoitteisiin liittyvän koulutuksen tarve, aikataulut ja tavoitteet.

Osapuolet suosittelevat, että työsuojeluvaltuutetun kanssa käydään samanlainen keskustelu koulutustarpeineen.

Opiskelu

Opiskelumahdollisuuksien monipuolistamiseksi Teollisuusliiton kurssitarjonnassa on myös monimuotokoulutusta. Kurssien kehitystyössä hyödynnetään Kemianteollisuuden Paikallisen sopimisen monimuotokurssin kokemuksia.

Verkko-opinnot

Osa verkko-opinnoista voi olla ohjattuja verkkoluentoja, jotka ilmoitetaan ennakkoon ja osa itsenäisesti suoritettavia opintoja, joita toteutetaan suunnitelman mukaan. Myös verkko-opintojen osalta työnantaja maksaa ansionmenetyskorvauksen.

Verkko-opinnoista tehdään ohjeellinen ajankäyttö- ja etenemissuunnitelma, jonka opiskelija toimittaa kurssin opettajalle. Koulutuksissa voi olla myös yhteisiä webinaareja sekä itseopiskeluun tarkoitettua materiaalia ja tehtäviä. Lisäksi mukana voi olla täydentävää materiaalia hyödynnettäväksi oman kiinnostuksen mukaan.

Verkko-opintoihin osallistuakseen opiskelija tarvitsee käyttöönsä työnantajaltaan tietokoneen, jossa on verkko-opiskeluun riittävät ominaisuudet. Opiskelija voi käyttää myös omaa tietokonetta. Jos verkko-opintoja suoritetaan työpaikalla, työskentelytila järjestetään siten, että se mahdollistaa häiriöttömän osallistumisen koulutukseen.

Liittojen sivuilta löytyy pohja, jonka avulla työnantajan edustaja ja henkilöstön edustaja voivat suunnitella ajankäyttö- ja etenemissuunnitelman.

Helsingissä 23.11.2021

Jaana Neuvonen
Kemianteollisuus ry

Anni Siltanen
Kemianteollisuus ry

Hannu Siltala
Teollisuusliitto ry

Sari Perkiö
Teollisuusliitto ry

LIITE 5 SELVIYTYMISTOIMET YRITYKSEN TALOUDELLISISSA VAIKEUKSISSA

Yritystoiminnan jatkuvuuden ja työpaikkojen turvaamiseksi:

- Käsitellään yhdessä henkilöstön edustajien kanssa asiakastarpeet, tilauskanta, yrityksen taloudellinen tilanne ja työnantajan korjaavat toimet taloudellisen tilanteen parantamiseksi.
- Käytetään ensisijaisesti työehtosopimuksessa olevia joustavia työaikajärjestelyjä ja muita mahdollisuuksia esimerkiksi:
 - paikallisesti sopien
 - pidemmät ja lyhemmät työvuorot
 - työaikapankki
 - suurjuhlapyhien ajankohdan ja siitä maksettavien korvausten siirtäminen
 - lomakausi
 - lomarahojen myöhentäminen ja vaihtaminen vapaaseen
 - työnantajan päätöksellä
 - pidemmät ja lyhemmät työviikot
 - vuorotyöstä päivätyöhön ja päinvastoin
 - porrastettu työaika

Kun yhteisesti todetaan, että yritys on ajautumassa poikkeuksellisiin taloudellisiin vaikeuksiin, jotka johtaisivat työvoiman käytön vähentämiseen, voidaan paikallisesti sopia enintään vuoden määräajaksi:

- a) suurjuhlapyhäkorvauksista ja niiden aattokorvauksista
- b) lomarahan leikkaamisesta
- c) vuosiloman 12 päivän ylittävän osuuden jakamisesta

Kun yhteisesti todetaan, että yritys on ajautumassa poikkeuksellisiin taloudellisiin vaikeuksiin, jotka johtaisivat työvoiman käytön vähentämiseen, voidaan työnantajan päätöksellä ottaa käyttöön pidennetty lomakausi 1.4.–31.10.

Pöytäkirjamerkintä:

Yrityksellä tarkoitetaan yritystä tai sen itsenäistä osaa, kuten tuotantolaitosta.

Paikallisesti samassa yhteydessä sovitaan mahdollisesta irtisanomissuojasta sopeuttamistoimien a-c ajalle ja työntekijöiden taloudellisten menestysten kompensoinnista yrityksen taloudellisen tilanteen kohennuttua.

Paikallinen sopimus tulee laatia kirjallisesti. Sopeuttamistoimien tulee koskea tasapuolisesti yrityksen koko henkilöstöä ja johtoa.

Lisäksi on huomattava, että työehtosopimus mahdollistaa sopimisen lyhyemmästä lomautusprosessista ja lyhyemmästä lomautusilmoitusajasta.

LIITE 6 TUTUSTU TYÖELÄMÄÄN JA TIENAA -KESÄHARJOITTE- LUOHJELMA 2025-2027

KEMIANTEOLLISUUS KT RY
MUOVITEOLLISUUS RY
KUMITEOLLISUUS RY
LASIKERAAMINEN TEOLLISUUS RY
KENKÄ- JA NAHKATEOLLISUUS RY
KULTASEPPIEN TYÖNANTAJALIITTO RY
TEOLLISUUSLIITTO RY

PÖYTÄKIRJA

Tutustu työelämään ja tienaa kesäharjoitteluluohjelma vuosiksi 2025-2027

Muoviteollisuuden ja kemiantuoteteollisuuden työehtosopimus, Kemian perusteollisuuden työehtosopimus, Öljy-, maakaasu- ja petrokemianteollisuuden työehtosopimus, Kumiteollisuuden työntekijöitä koskeva työehtosopimus, Lasikeraamisen teollisuuden työehtosopimus, Fiskars Finland Oy Ab:n työntekijöitä koskeva työehtosopimus, Kenkä- ja nahkateollisuuden työehtosopimus, Jalometallialan työehtosopimus sekä Harja- ja sivellinalojen työehtosopimus.

Kemianteollisuus KT ry, Muoviteollisuus ry, Kumiteollisuus ry, Lasikeraaminen Teollisuus LT ry, Kenkä- ja nahkateollisuus ry, Kultaseppien työnantajaliitto ry ja Teollisuusliitto ry haluavat omalta osaltaan tukea peruskoululaisten, lukiolaisten sekä valmentavaan koulutukseen osallistuvien nuorten (TUVA) mahdollisuuksia tutustua työelämään osana ***Tutustu työelämään ja tienaa*** -kesäharjoitteluluohjelmaa.

Kesäharjoitteluluohjelman tarkoituksena on tarjota nuorille omakohtaista kokemusta toimialan työpaikan toiminnasta, niissä esiintyvistä eri työtehtävistä, henkilöstörakenteesta, yhteistyömuodoista ja alan tarjoamista mahdollisuuksista sekä antaa nuorille mahdollisuuden tehdä heille sopivaa käytännön työtä. Kesäharjoittelupaikkoja haetaan suoraan alan yrityksistä.

Tämän vuoksi osapuolet ovat sopineet seuraavaa:

1. Jäljempänä olevat määräykset koskevat peruskoululaisten, lukiolaisten, kymppiluokkalaisten sekä valmentavaan koulutukseen osallistuvia nuoria, joiden työsuhde perustuu *Tutustu työelämään ja tienaa* -kesäharjoitteluohjelmaan.

2. Kaksi viikkoa tai kymmenen työpäivää kestävä kesäharjoitteluohjelman mukainen työsuhde voidaan sijoittaa 1.6. – 31.8. väliseen aikaan vuosina 2025-2027. Nuorella voi olla useampi tämän suosituksen mukainen tutustumisjakso samalla työnantajalla kunakin vuonna.

3. ”Tutustu työelämään ja tienaa” -kesäharjoitteluohjelman suorittamisesta maksetaan kertakaikkisena palkkana **375 euroa** vuonna **2025** ja **395 euroa** vuosina **2026 ja 2027**. Palkka sisältää tutustumisjaksolta kertyneen lomakorvauksen. Palkasta maksetaan lakisääteiset sosiaaliturvamaksut henkilön iästä riippuen.

4. Voimassa olevan työehtosopimuksen palkkoja, palkanmääräytymisperusteita ja muita rahanarvoisia etuja koskevia määräyksiä ei sovelleta niihin henkilöihin, joiden työsuhde perustuu tässä pöytäkirjassa tarkoitettuun kesäharjoitteluohjelmaan. Lukuun ottamatta säännöllisen työajan pituutta heihin ei myöskään sovelleta työehtosopimuksen työaika koskevia määräyksiä, mikäli ne vaikeuttaisivat kesätyöharjoitteluohjelman käytännön toteutusta.

Helsingissä 7. päivänä tammikuuta 2025

Kemianteollisuus KT ry

Muoviteollisuus ry

Kumiteollisuus ry

Lasikeraaminen teollisuus LT ry

Kenkä- ja nahkateollisuus ry

Kultaseppien työnantajaliitto ry

Teollisuusliitto ry

LIITE 7 ETÄ- JA HYBRIDITYÖOHJE

ETÄ- JA HYBRIDITYÖOHJE

Sopijapuolet kannustavat työpaikkoja nykyaikaisten, tuottavuutta ja työhyvinvointia edistävien työntekomahdollisuuksien käyttämiseen. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi koulutusten ja/tai kokousten järjestämistä etä- tai hybridikoulutuksena. Tässä tarkoituksessa sopijapuolet kiinnittävät työpaikkojen huomiota kysymyksiin, jotka on hyvä huomioida etätyötä tehtäessä.

Etätyöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä työ sopimuksessa sovitun varsinaisen työntekopaikan ulkopuolella tapahtuvaa työntekoa. Etätyötä ei kuitenkaan ole työ, jota pääsääntöisesti tehdään sovitun työpaikan ulkopuolella. Hybridityöllä tarkoitetaan puolestaan työskentelymallia, jossa töitä tehdään sekä ajoittain etänä että fyysisesti työpaikalla.

Yhtä kaikille työpaikoille sopivaa toimintamallia ei ole olemassa. On kuitenkin tärkeää keskustella yhdessä kunkin yrityksen kohdalla parhaiten toimivista käytännöistä. Hybridityön positiiviset puolet kannustavat hyödyntämään etätyöskentelyn ja lähityöskentelyn yhdistämistä.

Etätyöhön sovelletaan pääsääntöisesti tavanomaisia työelämän pelisääntöjä. Etätyöntekijän työmäärä ja tavoitteet ovat samat kuin työpaikalla tehdessä työssä. Työntekijällä on etätöissä sama työ sopimuslain, työehtosopimuksen ja sosiaalivakuutuksen suoja, kuin tavanomaisella työpaikalla työskennellessään. Tapaturmavakuutus on voimassa myös etätyössä, mutta sen tarkempi soveltaminen työpaikan ulkopuolella tapahtuvaan työhön määräytyy työtapaturma- ja ammattitautilain 5 luvun mukaisesti. Työsuojelun osalta on huomioitava, että työnantajalla ei yleensä ole mahdollisuuksia vaikuttaa työpaikan ulkopuoliseen työympäristöön, mutta työturvallisuuslain mukainen työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite ulottuu kaikkeen työntekoon.

Etä- ja hybridityöstä teettämisessä on huomioitava myös työntekijöiden tasapuolinen kohtelu, ellei työtehtävistä muuta johdu.

Etä- ja hybridityön tekeminen voi perustua yrityksen etätyöohjeeseen, erityisiin etätyö sopimuksiin tai esimiehen ja työntekijän väliseen tapauskohtaiseen sopimiseen.

Etä- tai hybridityöjärjestelyissä olisi hyvä kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- Milloin etätyön tekeminen on mahdollista
- Milloin koulutukset voidaan järjestää etänä tai hybridinä
- Hoidetaanko palaverit virtuaalisesti vai kasvokkain, vai näiden yhdistelmänä
- Etätyön määrä, järjestelyn kesto ja päättyminen
- Etätyössä tehtävät työt
- Etätöissä tehdystä työstä raportointi
- Aika, jolloin työntekijän on oltava tavoitettavissa
- Yhteydenpito työpaikalle
- Työvälineet ja tarvikkeet
- Tietoturva-asiat ja tekninen tuki
- Työajan seuranta

KEMIANTEOLLISUUS KT RY

TEOLLISUUSLIITTO RY

TYÖNTEKIJÖIDEN VUOSITYÖAIKA KEMIANTEOLLISUUDESSA 2024-2028 (8 tunnin työpäivä)

Työaika kemianteollisuudessa 2024 - 2028	2024	2025	2026	2027	2028	Keskim. 2001- 2030
Työviikot/vuosi	47,29	47,14	47,14	47,14	47,29	47,18
Vuoden päivät yhteensä	366	365	365	365	366	365
- lauantait 1) ja sunnuntait	104	104	104	104	106	104
- työaika lyhentävät arkipyhät	10	10	9	8	9	9
- vuosiloma (työpäivää)	25	25	25	25	25	25
- työajan lyhennys	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
Työpäivät yhteensä/vuosi						
- 1 ja 2-vuorotyö	214,5	213,5	214,5	215,5	213,5	214,4
- keskeytyvä 3-vuorotyö	211,5	210,5	211,5	212,5	210,5	211,4
- kesk.tön 3-vuorotyö	204,0	204,0	204,0	204,0	204,0	204
Työtunnit yhteensä/vuosi						
- 1 ja 2-vuorotyö	1716	1708	1716	1724	1708	1715
- keskeytyvä 3-vuorotyö	1692	1684	1692	1700	1684	1691
- kesk.tön 3-vuorotyö	1632	1632	1632	1632	1632	1632
Työtunnit keskim./viikko						
- 1 ja 2-vuorotyö	36,3	36,2	36,4	36,6	36,1	36,4
- keskeytyvä 3-vuorotyö	35,8	35,7	35,9	36,1	35,6	35,8
- kesk.tön 3-vuorotyö	34,6	34,6	34,6	34,6	34,6	34,6
7,5 h:n työpäivä (päivätyö)						
Työpäivät yhteensä/vuosi	227	226	227	228	226	227
Työtunnit yhteensä/vuosi	1703	1695	1703	1710	1695	1702
Työtunnit keskim./viikko	36,0	36,0	36,1	36,3	35,8	36,1

Edellä kuvattu laskelma kuvaa tilannetta, jolloin työntekijällä on oikeus ja hän myös kyseisen kalenterivuoden aikana pitää 30 arkipäivän mittaisen vuosiloman.

Kemianteollisuus KT ry
Eteläranta 10
PL 4
00131 Helsinki
Puhelin 09 172 841
www.kemianteollisuus.fi

Teollisuusliitto ry
Hakaniemenranta 1 A
PL 107
00531 Helsinki
Puhelin 020 77 4001
www.teollisuusliitto.fi